

I V S T I L I P S I
D E C R V C E
L I B R I T R E S

Ad sacram profanamq[ue] historiam v[er]tiles.

Vn[us]a cum Notis.

Editio quarta, serio castigata.

A N T V E R P I A E,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
Apud Ioannem Moretum.
M. D. X C I X.

Cum Privilegijs Cesareo & Regio.

名古屋大学附属図書館所蔵 水田文庫 41497370
Nagoya University Library, Mizuta Library, 41497370

170 1 2 3 4 5 6 7 8 9 180 1 2 3 4 5 6 7 8 9 190 1 2 3 4 5 6 7 8 9 3

名古屋大学附属図書館所蔵 水田文庫 41497370
Nagoya University Library, Mizuta Library, 41497370

2 3 4 5 6 7 8 9 10 1 2 3 4 5 6 7 8 9 20 1 2 3 4 5 6 7 8 9 3

IVSTI LIPSI
DE CRVCE
LIBRI TRES

Ad sacram profanamque historiam vtilem.

Vnà cum Notis.

Editio quarta, serio castigata.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA;
Apud Ioannem Moretum.
M. D. XCIX.

Cum Privilégij Casareo & Regio.

1521
DE C R V G E
P R E R I T R E S
Ad cōsūmū dīmōnū vītē
M a t h i u s M a n d u s
I N D I C A T I O N E
A N A L Y S I S
M A T H E M A T I C A
M A T H E M A T I C A

3
AD
TRES ORDINES
BRABANTIAE
ANTISTITES
NOBILES
MAGISTRATVS.

IBELLOS de CRVCEQUOS
scripsi, meritissimò ad vos
defero, patrie nostrè primos
res viri. Primùm, quia in fo-
lo vestro concepti natique
sunt, in hac Louaniensi vr-
be: tum quia aura fautoris vestri elicit, qui
me benigne hac arcessendum putat, bo-
no rei litteraria & iuuentutis. Laudo hunc
animum, atque etiam miror. qui in tot
circumstantibus turbis, & cum vndique
infonuit bellorum tuba, tibias tamen &
fistulas, vt sic dicam, Musarum cogitatis,
& pacis artes neglectum non itis inter me-
dia arma. Quod recte & utiliter à vobis
fieri, prudentes magis sentiunt quàm vul-
gus. Nam reuera, inclyti Ordines, hæc
non

4

non ornamenta solum reip. sunt, sed auxilia & fulcra. Tollite; quid nisi squallor & tenebrae occupant, & ferox quædam, aut ut verius dicam, ferina vita? Ab omni æuo (Annales sacros & profanos consulite) Deus exstare artes istas voluit, velut pharos & lucentes quosdam ignes in tempestuoso mari. Ista pacem dirigunt, bellum dirimunt: ista virtus virtutesque premit aut excitant, testes temporum, arbitra meritorum. Reges, & magna illa nomina, obliuionem æternam iam nunc cogitent, nisi pennatus isto currus euehar, & ostendat per æuum & pergentes. Quid argumenta colligo? uno verbo rem dixi, Deus exstare artes istas voluit: & hoc quoque ab eo, quod vos iuuatis. Eat in facula, fuisse in vna prouincia per quinque amplius lustra bellum, idque ciuile, imò intestinum; collapsa tractu, aut deiecta impetu omnia; publicam priuatamque inopiam: vos animo stetisse dites & yberes, & de rebus salutaribus iudicasse magis quam computasse. Enim uero facite ita Ordines, manum labenti patriæ supponite, nec praesentia solum in oculis habete, sed futura. Potens ille Deus viuit, & magnus noster Rex: vterque auxilia-

403

A 3 A D

xiliabitur, ille & iste in suā causā. Interea CRUCEM accipite, atque etiam ferete. Ut columnā, quæ recta stat, imposito magis pondere firmatur: sic altas rectasque mentes oportet, non cedere oneri, sed obniti. Vos per vos facietis. ita vterque ille faueat & auxilietur, quem dixi. Louanij, pridie Nonas Nouembr. &c. IO. XCII.

V. I.

AD LECTOREM.

HABES Lector quæ de Cruce scriptissimus, sed germana. Antea atque alibi quæ edita (credes hoc nobis) non sunt nostra. Quid ergo? non illa dictauimus? Fortasse, sed o imperitiam! quasi sedendi illo fine. Reverentior posturatus sum: & aliud scio esse Schedia, aliud Operas nec subitaria hac nostra dedicanda in Memoria templo. Quid, quod aliquantus et iam peccant? qui excipiunt aut intercipiunt dicta aut orationes nostras, & in contumeliam mei diuulgant. Alter non accipio. Eumen hoc ut multis delictis fibulam, ita petulantia & licentia laxat: & quod auct procastissimus quisque, id etiam audet. Ego semel & serio testor, audiens qui in Europâ. NIHIL MEVM EST, AVT ERIT, QVOD NON DE AUTOGRAPHHO MEO, ET ME VOLENTE, SIT EXPRESSVM. Quicunque alter, mihi iniuriam facit, vobis succum. Deus bone, hac monenda publicè esse? Ecce in bona opere quæ externas ins est non viua mihi solùm sed mortuo, & solatium fati est voluntas ultra fatum: in istis animi & ingenii vere bonis non idem erit? Reprimite Principes qui potestis, & vos lectores quia potestis: illi puniendo, vos pfernendo. Ego præter testari nihil habeo, & hoc etiam addo, Siquid vñquam præter religionem moreisque veterum, non agnoco: & tibi adhuc Statu felix Ecclesia, qui totam doctrinam Apostoli Petrus & Paulus cum sanguine suo profuderunt. Hæc ex animo scripta, ut in animum demittas, te, per spes tuas & per quidquid carum est, Lector rogo.

Heads
mandi.
Tenui.
Præter
aliu. test.

cap. XXVI

IVSTI LIPSI V. CL.

DE CRUCE LIBRVM,
ad Principes Christianos Elegia IOANNIS
BOCHII S. P. Q. Antuerpiensi à Secretis.

I Q Y A salutiferi tangit vos gloria signi,
Si quæ fides, si quæ religiosus amor;
Si meritum Crucis, & stadium vos excitat cillum,
Et memoris vestri nominis efficiunt,
Christiadum o proceres, potissimum adverte mentes
Rebus, & hoc vno fugite corda libro.
Hic decus, & sanctis leges hic oberrima vestris,
Laurus & hic vero Princeps digna vivet.
Qua genus humana deuila morte triumphat
Arbore, cui nostra stemma salutis insest.
Ipse Dei pietas ramorum amplexibus heret,
Et riguis Christi sanguine vernat apex.
De trunco fidei pendent mysteria nostre,
Mæstata Deus, corpore verus homo.
Radicem crux in duci purissimus agni,
Quæ lanza humana vulnera sortis, dicit.
O crux, & column, flos unica, planta salutis,
O lignum arberij feriale depositi.
Noxia prima fuit miseris mortalibus arbor,
Dama sed bec medica nostra refarcit ope.
Protulit illa necem, vitam hæc, erat illa doloris
Mater, at bec plausus, letitiaeque fuit,
Pérque nefas, vitiumque suo de lenime, celum
Clasfrat illa, fôres bac referante patient.
Illa Tenebris fallax eurgit serpens
Occupat, impietas, & furor, ira, dolus.
Hanc natus genitore Deo, quis fæderis objes,

Lethæo

Letho veteres carcere traxit aulos,
 Nec voluit seros Erebo parere nepotes,
 Colla sed excuso libera ferre iugo.
 Vicitricis vexilla Crucis, credentibus omen
 Extulit, imperii signa futurae sui.
 Umbrarum hec oculis baud afficit arbiter aquilus,
 Seu ut, & auxilijs expedita arma nouis.
 In Crucis excidium Latas aptare fecures
 Apperas, & domine concitat viris opem.
 Primaque Cesareus tentauit verbera lictor
 Incusam, & rabie proficiente mbl.
 Nam lignum Crucis ad quoque obduravit ictus,
 Statique magis, quanto cedentur illa magis.
 Christiadumque fides numerum cruciatibus auget,
 Et Crucis imperium crescere panas facit.
 Crucis vicit crucis artifices, tormenta propago,
 Vnus & innumeros Christis in orbe Deos.
 Non tamen antiquis furiarum in sede quisicit
 Hostias, at radice prelia Marte ciet.
 Omnia conquerit panarum intenta, tyrannos,
 Monstra, faces, laqueos, flagra, metallas, feras,
 Donec Romuleos Christi vicitoriae faces
 Subdidit, & viro Cesaris iura dedit.
 Hinc aquile ceſtore Crucis, vagiumque per orbem
 Crux suis augustissima gloria prima viris.
 Ut quoties ferat barbaries, aut nominis hostis
 Christiadum, sacre monerit arma Crucis,
 Arscides, ruel mollis Arabs, Macedonumque phalanges,
 Pontus, & Imaevi Luma superba ducit,
 Aut Scytha, vel Garamas, medius vel Syrtibus Ammon,
 Errorum aut furiosi geni agitata nouis;
 Protimis intrepidis animis, armisque parasitis,
 Sancta salutisfera pro Cruce turba fletit.
 Nunc idem, & rabie nunc imminet hostis eidem,
 O proceres, eadem causa tunda Crucis.
 Iungite communes fata in communia dextrae,
 Ne pereant omnes, dum sibi quicunque cauet.

Crux

Crux acies rovet in mediis, hoc vincite signo,
 Cui didicit famulus mors dare victa manus.
 Quod Stygi tremuere lacus, quod mundus, & hostis
 Quo viso, trepidata perdida arma fuga.
 Hec monet antiqui crucifactor Lipsius cui,
 Et stimulos scriptis subdit ad arma fuit.
 Vile crucis quondam leti genus eruit umbris,
 Penaque supplicij quanta, quibusque fuit.
 Exemplaque docet, tantum si d. deus insonis
 Mortis, ob humani crimini acta qualiter,
 Si Deus esse reus voluit, culpmque piauit,
 Delenitque necem morte, crux ne nefas;
 Mortaribeneſia Crucis vos stringere ferrum
 Pro cruce, conuentis sumere tela manus.
 Hoc vos sancta fides (nam defensoribus istis
 Tempus eget) pietas, officiumque rogant.
 Arma dabunt superi vicitria, testera Christus,
 Crux signum, noſter buccina luctus erit.

B

MAXÆ

10
MAX AE MY L I A N I
DE VRIENDT,
SENAT VI G A N D A V E N S I
A S E C R E T I S , A D I V S T I
Lipsi de Crucelibros,
Epigramma.

SVpplicij ferale genus, trabs hospitaleti,
Crux olim, & dirus fontibus horrerat.
Tormentum iniustum, durum, execrabile lignum,
Quo granius nullum terra nouera dabant.
At postquam sata patre Deo, sata Virgine proles
Diluit in celâ crima nostra cruce:
Victima pro seruio dominus, pro fontibus insons,
Pro lassis medicus, pro gregi pastor amans;
Ilicet ex illo, Crux lux, mors vita, trophæum
Furca, decus probrum, pœna medula fuit.
Hospitæ preesa Deo tanti Crux numinis, olim
Crux scelerum Nemesis, nunc scelerum vna salus.
Hoc olim tam grande decus, tam nobile pignus
Terra diu caco texit auara sinu:
Dum veluti postlimino tandem extulit illam,
Et luci lucem* Caesar habere dedit. *Confidimus.
Fallor? an EIVSTVS seu Caesaris amulus, atra
Nocte laborantem tollit ad astra Crucem?
Osculum iustè: sic rident lumina iustis,
Imuidia iniustis lumina fracta dolent.

Anumam rex Delius indit.

11
DE IVSTI L I P S I
LIBRIS DE CRVCE.
MICHAELIS VANDER-HAGHEN
ANTVERPIENSIS.
Ad Lectorem Epigramma.

Ste prisca iuuant: hoc, docti, DE CRVCE, LIPSI,
Ingentis plenum, value, laboris opus.
Supplicium Crucis ille vetus describit ad vnguentum,
Quale fuit, nostram SALVIFICAM Q. CRVCEM:
In qua hominum lapsus, scelerumque Piator, atrociem
Mortem, insons, multo sanguine passus erat.
Vnde noua extinc̄tis lux extitit, vnde sepulc̄is
Vita oriens, rutilam fustulit alta faciem.
Vnde redemptio & alma reconciliatio manant:
Vnde perennantis flumina pacis eunt.
Ita vetustatis referat penetralia, Lector,
Vtere co; & quantus, disce, vir ille sit.

IN CLAR. VIRI
IVSTI LIPSI
DE CRVCE LIBROS.

L IPSI, Palladia decus corona,
L IPSI, delicium nouem Sororum,
Quo nec est melior benigniorque:
Iam loquax nimium, nec aqua lingua,
Que, rorah, artibus abrogare sanctam
Virtutem solet ac politiori
Doctrina, reprimetur illa, nam tu,
Qui doctissimus unus es virorum,
Vnus es simul optimus virorum.
Esi cura pietas, & ipsa virtus,
Hac doctrina cvelut politur auro.
Tetes DE CRVCE sunt tres Libelli
Docti, Jupiter! & pī libelli.
Coniunctam, bone lector, hic videre
Virtutem huc eruditioni.

Balthasar Moretus I. F.

IVSTI

IVSTI LIPSI
DE CRVCE
LIBER I.

C A P. I.

Precatiuncula. Materies & ordo operis.

GGREDIOR DE CRVCE scri-
bere, sed tuam prius opem
auxiliumque inuocans qui
eam consecrasti, & infame
illud lignum instrumentum
fecisti publica salutis.

Tu Deus à Deo genite, homo ex homine
genite, hominibus genite, da mihi vera, da
recta scribere, tibi in honorem, Cruci in
splendorem, nobis in fructum. Materies
& ordo mei operis iste. Quid Crux, & Cu-
iusmodi fuerit: Vbi, Quare, Quomodo, & Qua-
tenus usurpata. Hac omnia non distinctè
solūm, sed diffusè dicam: nec dispicebit
accuratio illi, cui salutare hoc signum pla-
cebit.

B 3

C A P.

CAP. II.

Crucis nomen polysemum. Hec nostra Gabalus etiam dicit, item Infelix lignum, & Infame. Sed & Crux non in ligno.

*Cross quid
quid cru-
ces.*

CRUX significatio duplci, Laxa & Adstricta. Illa Cest, cum pro omni angore, tormento, atque etiam interitu sumuntur. vt Comici psalmi, qui *Abire ibent in malam Crucem*: vt Gracchus, qui dixit (alio etiam genere) *Malo Cruce perire*: vt Plautus de homine merito aquis, *Absinthium Menach. in maximam malam Crucem*. Sed & Terentius a cruciendo, Meretrices dixit *Crucis*: nec dissimiliter Plautus, *Aliqua mala Adulet. Crux semper est, que aliquid petat*. Paullus diversus illud eiudem: *Quae te mala Crux agitat quod adfne istis, Quae larva, viderem aut quae intertemperie? At Adstricta significatio est hæc mea, & vulgo recepsissima, cum peculiariter cruciatum & interitum notamus in ligno. Quid ita credo, quia eximius ille, mos tarda & planè cum leniù. Dixerunt & alio nomine Gabalum. Nomius ex Varrone citat: *Nos barbari quod nocem. In Gabalum* suggissimus homines, vos non barbari noxiis adiutatis. Quæ vox etiam in præfis Glossis, sed vocali mediâ mutante: *Gabalum, & dico, explicatique laxe, ut vides, & pro quo cumque tormento. Dixerunt aliter, In felicem arborum, lignum, sibi pitem. In carmine horrendo apud Lipium: Caput Lib. r. obnubito, arbori infelici suspendito. De Cruci accepti res docet, & Cicero, qui in eâ pro Rabitio palam sic interpretatur. & Seneca: *Inuenitur qui velit adactus ad infelix illud lignum trahere Epit. c. animam tot tormenta traducantur. Minutius Felix: Deus lignum, In Ode regi fortasse vel in infelice sibi pitem: portio id est, crucis. Dixit & In Can- kec. Virg. Infamem Poëta incertus.***

*Noxiis infami distictus sibi pitem membra,
Sperat & à fixa posse redire Cruce.*

Natae appellations à iudicio & sensu vulgi, quibus hoc supplicium in horrore pariter & vilitate. Itaque Apuleius (in meo quidem & p[ri]mo libro) *Dammata Crucem dixit. Dam-* Lib. r. *natae*, inquit, *sunt crucis candidatus: bene, & pro hoc sensu.* Et si autem Crux propriè in ligno: tamen adnoto, similitudine

*Vulgo
dicitur.*

*Infelix li-
gnum.*

Infamia

Sibi pitem.

LIBER PRIMVS.

15

dine etiam ita dictam suspensionem aut fixionem in aliâ paratur, puta in monte aut petra. Sic Tertulliano fuit *Cru- ces Caucorum*, alludenti ad Promethea illæcafixum: quem ipsum Lucianus describit & appellat *crux Vera*. Sic & Manilius de Andromedâ, quæ in scopulo vincita & ceto exposita: *Et cruce virginæ moritura puella pendit.*

*Crux in
parte.*

CAP. III.

Nomina phrasēs ad hoc supplicium: Figere, Configere, Cruciare. Item Cruciarium, pro appendendo.

CRCIS hæc nomina: supplicij quod peream, ista. *Cruci suffigere*. vt Velleius de piratis, quos Caesar, inquit, *Cruci suffixere*. In cruce suffigere. vt Hirritius. *Iuba Numidas eos, qui glo amissus fugit se recuperant, in cruce omnes suffixit*. Item *Cruci af- gere*, & *Cruci figere*, crebra in libriss, illud minus, *Figere admodum* Figere. & fine additione. Tertullianus sic vitur: *Tace quid figurur Christus? in hoc enim venerat. Quod idem Configere Pau-* Configere. *Natalis IX.* *Petr.* *Agnoscant trepidi, quem confixare rebelles:* *De Refut. de Christo ad iudicium venturo. Etsi Tertullianus paullò alter, veterem hominem confixum esse Christo dicit, quod vulgo, vnde crucifixus. Suo etiam & proprio verbo appellatunt,* Cruciate. *Auforius:*

*In Copiis
scenariis.* *Cruciauerat illis*

Spreta olim, memorem Veneris, Proserpinæ Adonim. *Hegephilus: Capiebantur immures (ludici), quingentis fermè ad diem cruciabantur, quod est in crucem agebantur: atque lo-*

*Lib. vi.
Excid. cap.
xii.
Natal. x.
Petr.*

Cruciabantur in istâ ipsâ re dixerat, dicitur quod S. Paulinus:

Cruciata in carne coruscum

Agnoscant trepidi.

Glossæ veteres: Cruciat, crucificat, cruci. Nota ibidem & Cru- cificat, quod in iudeo glossis alibi: Crucificatus, cruciatus. A Crucio sive & Cruci ipsâ Cruciarium dicitur is qui in cruce, vel qui eâ dignus. In ipsâ, vt Petronius: Cruciarij viuis parentes ve- civerunt noctu luxatum custodiam, dextaræ pendentes. Erit

Declamatio: Declamatio Calpurnij Flacci inscriptio: Pedagogus

Crucia-

*Cruciarum
imprælia.*

rius: &c; Peregrinus cruciariorum. de his qui appensi iam in critice. Atque ea digni, per concubitorum aut minas quoque sic nominatis. Isidorus: Cruciariorum, eò quod sit cruce dignus. Apuleius: Nec tantulum cruciariorum ille deterritus. Ammianus: Los. Lib. xiiii. gum est, que cruciariorum ille constituit.

C A P. III.

Gregorium verba ad Crucem & crucifixionem. Hesychius & Ouidius emendati, iste etiam explicatus.

— Crux istum tollat in auras
Viuentesque oculos offerat alitibus.

*Luciani is-
casa deri-
uatio.* Hæc Grammatici, sed Lucianus ingeniosè & pro argumen-
to, in Iudicio vocalium, deriuat à Tau litterâ, que figurâ cru-

Επειδή τούτο θέλεις; ab illis etiā instrumento pessimo (cruci) pessimum nomen venisse. Atque hoc in fine etiam dialogi iterat. Iam εὐθὺς λόγῳ proprii, atque in fidem quidem, significat acutam. Hesychius: Σκόπειος, δέσμος ζεῦσθος, ὁ πάντας Scopelos, acuta lynx, rella. Homerus:

Σχόλοις γαρ ἐν αὐτῇ [ταῖς φράσ] οὕτης ἀπῆγε.

Нагірні

Iliad.
verf.o
hi

Ibi Eustathius: Σάλοπες, ἀπὸ τῆς καὶ στέφανος, διηγεῖται εἰδῶν
τὸν ὄντα προθύμων αὐτοκαταστήσεων παραγόντα πειράτην. *Scopetes re-
ali ligna* & *auris*, καὶ *Staurus vocabat: in quibus appensi,
cruciavit villo figi duebantur.* Et bene, quod duo illa verba
suggerit, quibus ipsam crucifixionem signabat, *Anagrusus*
& *Arsaces* οὐτε τοις. Ite enī plerumque composité, ad elatio-
nem scilicet fixionemque in alto notandum: et si alia etiam
simplicer, *Ιανουας* & *Σωκράτης* sunt & alia duō verba, qui-
bus vulgo valde vī sī, *Προσκύνη* & *Κράζει* sive *Αναπονησία*, quo-
rum illud claustrationē ipsam in ligno propria notat, hoc
suspensionem. In illo, scriptoris aliquis error videtur apud
Hesychium: *Προσκύνας*, *άναπονησία*, atque ego referbam, *άναπο-
νησία*. In isto, sepe interpres, qui ad suspensionem vul-
gariam et in laqueo aptant. Ita quod Ariannus narrat de
Musicano: *τὸν εργάσαντα Αλέξανδρον μονάδα τὴν αὐτὴν γὰρ* in alter
verbum legi, cum sic debetur: *Hunc Alexander crucifixi in sua
regione iubet.* Cuttius fatis pratis, qui scribit in *crucem subla-
tum*, Ita quod Diodorus Siculus in eiusdem Alexandri re-
bus, de Tyrō capiā: *τὸν δὲ θίσσον πεντάς, οὐταντα τετράς τοι Σοργά-
λων, εὑρέθησεν* idem Cuttius recte: *Dura missili crucibus affixa,
per ingens litoris Στάτιον peperendorunt.* Et exempla pluſeūla. Ta-
le apud Latinos ipsū *Suspendere*, quod ad Crucem referen-
dum moneo iuuentum. Ut in Silio:

Epist. vii. In Senecā: *Latrocinium fecit alius, quid ergo meruit? ut suspen-
datur.* In Ouidio:

In Ibiu. More vel inter eas capti suspensus Achæi,
Qui miser aurifera testa pependit aqua.

Liber VIII. Quibus versibus vera historia & sensus e Polyb. reddatur
iste. Antiochus rex per fraudem Achæum ex arce Sardium deduc-
xit, & per infidias cepit. Qui id est, addit. exponit idem deponens quod
in radimis eius, iusta dicit ratione illius usq[ue] ad Sardum invadit, & exponit
quod in locis diversis, diversas apud eos invadit. Et viximus e[st]h[er]o. Et viximus est, primo admitti-
lare illum miserrimum & extremas partes succidere, unde caput eius
refelto et in asinimum culuum conicello, reliquum corpus crucigere.
Hæc res: spectu aliorum inanes logos. Sed & mecum legere,
tego pendunt aquæ: non tristis aut repleta, quod vulgatus. Vult
Lectoris
modus

C. — enim,

enim, cum non in ipsâ auriferâ aquâ, id est Paetolo, suspensus: qui potuit? sed iuxta cam, atque illâ quasi arbitrâ & inspectante. Paetolus autem haud longè Sardes, ubi hacte gesta.

C A P. V.

*Divisio prima Crucis: & de specie vetustissimâ dictum, Affixio-
ne. Tertullianus per occasionem corretus, atque I sis eadem cum
Ceres exsistit.*

*V*ERBA non ultra me tenent: rem ordiamur. cui illu-
stranda duplex genus Crucis statu, Simplex &
Compactum. Illud voco, cum in uno simpliciique ligno sit affixus,
aut infixus. Quæ crux, meo iudicio, prima fuit, & in alias
speciem à rudi hac ventum. Sed ea quoque duplex, ut terigi:
altera ad Affixionem, altera ad Infixionem. Nam alias ad arbo-
rem sive stipite alligabant
figebantve hominem. vt in
Cupidine crucifixo Aufonij,
quem sic describit:

Eligitur mæsto myrtus notissi-
ma luce,
Inuidosa Deum pani. Cru-
ciatur illuc
Spreta olim, nemorem Ven-
eris, Proserpina Adonim.
Huius in excelso suspensum
stipite Amorem,
Deuinsum post terga manus,
substrictaque plantis
Uncula merecent, nullo mo-
deramine pane.
Adfigunt.

Verba omnia nota: videbis
& in arboris stipite appen-
sum, nec manibus expansis,
sed à tergo deuinctis, denique nec clavis sed funibus sub-
stitutum: nisi forte in pedibus. Simile in Tertulliano, de
Tibero:

*Crus sim-
plex.*
*Titus dicit
meum.*

Apolog. viii. Tiberio: qui Saturni sacerdotes, vt inquit, in eisdem arboribus ^{arbori-}
tempis suis, obumbratricibus scelerum, rotundis Crucibus exposuit. ^{bus appa-}
xviii. In Martyrologio, de Paphnutio: Ipse palme arboris affigitur,

September. ceteri autem ferro necantur. Nec ambigimus arbores ple-
rumque hunc rei seruille, præfertum in grandi numero
eruciandorum, sive recitas leuite & ad Crucem aptatas,
sive etiam comantes. Sed & in stipite simplici idem fuit. *Sicut ergo*

Apolog. xvii. Ex Tertulliano: Quanto distinguuntur à Crucis stipite Pallas Atticis
ca, vel Ceres Farra, que sine effigie, rudipalo ^{et} informi ligno
prostant? Nam rudem *ecce* palum componit & assimilat
cum Cruce. Sed in eius ver-
bis menda de Cerere Farra.

*Tertullia-
nae concur-
satio.* Cot enim sic appellat? an ver-
quia fanuenerit? esto. at-
qui non omnis Ceres sic ef-
ficta, sed certa aliqua, & in
loco quem voluit expref-
sum: sicut de Pallade, quæ
Athenis. Legendum arbit-
ror, Farra sive Pharia: qua
si dixerit Ceretem, qua in
Ægypto. Et intelligi credam
Idem: qua nomine diuer-
tit à Cerete, numine com-
municat. Ita Herodotus: An-
tropo dicitur. In Apuleio, ip-
sa de se Iis: Me primigenij
Phryges Pessinuntium matrem
nominant, me Eleusinij vetu-
stam deam Cererem. Eusebius

*Compli-
cione
regionalis.
Bijuncta.* de Præparatione: Quod rōnum Arctorū rōm̄ Osci rōd̄ dī-
vōrō, rōl̄ d̄ Ion rōl̄ d̄ Ægyptō: Aut Ægyptij Osirum esse Bacchum,
Idem rōd̄ Cererem.

C 2 C A P.

*Lib. xi.
de Afina.*

C A P . V I .

Altera Simplicis Crucis species, Infixio. Seneca, Hesychius, Plato,
Plinius, illustrati.

ATQVE hac fuit in Simplici Cruce Affixio: est & in
cādem Infixio, qualis cū nudum hominem cretō ac-
tuosū spīti infigebant, cā formā & facie quam exempla hac
docebunt. Seneca: Uideo istic Crucē nec vnius generū, sed al-
ter ab aliis fabricatas. Alij capite conseruo in terram suspendere, alijs ad Mart.
per obscurā spītem egerunt. Duo in iis verbis obserues, &
Crucē variis fuisse, quod nonne didicimus? & inter eas,
Infixionem. Quā magis etiam aperit idem Seneca: Cogi-
ta hoc loco carcerem & Crucē, & adactum per medium hominem,
qui per os emergat, spītem. Vides clare medium hominem
scīsum & transfoīsum? Atque id imagine etiam illustrat
Hesychius: Στύλον, οὐ βασι-
εν τὸ διπλάνη τούς κακουργούς.
Ἐς ἀσθενοῦσιν, οὐδεῖσιν, εὐλό-
γοι πάσχουν γε τοῦ νόσου, καὶ θερ-
πεῖς ὑποτρόπων λύσει τὴν θλο-
ίαν. Sudfixionem dixeris, quasi
Affixionem. Nam antiquitus ma-
leficis fudi infigebant, acuto li-
gno penetrantes fibrām & dor-
sum, sicuti a fissioribus pīces,
vbi amplius dico, propriè
hoc esse στύλον; & στύλον
vbilegor, plerumque refe-
rendum ad hanc formam.
Ita Crux nescio in Macena-
ti etiam descripta: cuius ver-
sus apud Senecam iam olim
legimus:

Hanc mibi, vel acutā
Si fideam Cruce, sustine.
Vita dum super ēst, bene ēst.

Vult

caecata.

Materni
Iux.

LIBER . PRIMVS.

21

Vult miser & adfūspit viuere, etiam inter tormenta, & in
istā maximē cruciente Cruce, quam signanter dixit Acutam.
Sed ait etiam Seder: benē. Nam ille profectō habitat ho-
minis ab infero in superum sic transfixi. Hoc ipsum genus
Acutam dicitur, dicitum Græci, quasi diffundere & dilecare.
Hesychius: Ανανεύσθεντας ανανεώσθεντα. Plato co verbo

¹¹ De R̄bus: Μαρτυρίου, φρεσκούται, τοντοῦ διεράτε γέγαντες οὐδε-

ονδειδεῖσθαι: Flagellabatur, distorgebatur, denique omnia malā
passus Crucē disfinitus. Plinius etiam verba huc referat nat-
rantis, Polybius cum Scipione in Africā leones homicidas

¹² Plinius
crucifixos vidit, quia ceterū metu pāne similiis adferrerentur ea-
dem noxā. Quis enim credat operofam & compostam cru-

cifixionem illam fuisse: non ego: & accipiam de hac promp-
tā & fortuitā in spīte infixione, siue etiam affixione.

C A P . V I I .

In genere de Cruce Compāctā: tum de primā eius specie, Decussatā.
& an hoc sit Andicana?

AT Compāctā Crux est, quæ manus facta, idque è dupli-
ligno. Ita sepraginta interpretes Ptolomæani, libro
Iofua quā vulgo est, Iugum, & Chaldaeo paraphrasit, Crux,
ipsi veterunt¹³ Λιγνός οὐρα: bene sanē, ad hanc formam. Hæc ^{Lignum}
est plena & vera Crux quā brachia etiam explicantur, at-
que ideo Patibulum non semel dicta. Huius species triplices
vt distincte ēmo curiosè distillerant, & semel tollant dubita-^{partim}
tiones aut liges. Est Decussata, est Comissa, est Immissa. Illa ^{Crus} 24.
prima mihi dicuntur, in quā duo ligna directa & aquabili, inter
se obliquantur. Decussatae hoc enim Romani dixerunt. Ife-
tonymus: Decussare, est per medium secare, & ut si due regule
concurrent ad speciem littera X que figura est Crucis. Nec minùs
clarē fidorū: X littera, & in figura Crucem, & in numero de-
cim demonstrat. Obliviriū paullo alij Patres & Doctores
nostrī. vt ultimus Martyr: qui illud Platonis in Timao,

¹³ H. E.
Cap. xxxi.
Lib. I.
Orig.
Cap. iii.
Adserit
Capa.

Ezias, & uero ei τῷ οὐρᾷ: Decussant eum in vniuerso: adseueran-^{infimū}
ter ad Christum & Crucem nostram retulit, quo nisi hoc
explicatu.

C 3

*Ex Dama-
françois.*

*Cross And
dreams.*

C A P. VIII.

Commissa Crux quid nobis sit? exemplis testibusque asserta, tum etiam vestigio nostrae lingue.

Am Commissam Crucem appello, cum ligno ereto brevius
alterum superire, & in ipso capite committitur, sic ut nihil ex-
flet, ea forma examinust est in Tripter, quam vno re com-
muni Crucis componentur. Lucianus vbi Tattacus afferat:
¶ τριπλον οὐκέτι εις τοι περισσόν αποδεικνύει τη μαρτυρίας αἰτιο-
τηδούσα, ἀλλαγένταν τον τρόπον την τεκνίαν της, δι Σπάθην, οποιαν οι ιεροί^{οι}
ιερῶν: Huius enim corporis filium tyrannos aint fecitos, etis-
que hunc imitatos simili deinde figurā ligna fabricatis, & ho-

172 aduer
Maison.

De vocat
gent.
In Ezech
cap. IX.

Epist. ad
Syz.

LIB. 22.

SER. III

*esse interpretationem, VITA VENTURA. Sozomenus: Φωνὴ δὲ τοιαῦτη
τοῦ καθημένου τούτε (οὐ Σαζενὸς) πάς τοι καθημένον οὐχ λύ-
κῶν γεωπλήθεα σωρῷ σπένσει μαρτυρεῖ ἡγιαστής τοι οὐδείς
ἀντα-*

Digitized by srujanika@gmail.com

πατρούς τεταγμένους δι την τοιδί ίφεντον σημάνειαν ταττόν την
ζωήν. Λαλει ἐπιρρούσιον. Αίναι τέμπλο ιψού (Sarapidis) diruto &
διστομόν, γιαδαν εις ιχνούς, ποιος vocant Hieroglyphicas notas, siimiles
signo Crucis inscriptas lapidibus apparuisse. Ab iis autem, qui δο-
θει τη λαλη, explicatum eam notam, significare Utan venturam.
In Suidā etiam historiola hac breuiter. Ετι θεοδοσίῳ ουαρά-
λοι βασιλέως φειδεισμούν τον Εὐδοκίαν άρρενόν οποίων τον Σεπτέμβριο
την ηλικίαν λαγών μαργαρίταν περιβόλιον την την. Άπει θεοδοσίος οι Ιερ-
αλίων καταστροφές, ποιει οπίστην τον πατέρα τον Καί ιεροπολίτην η-
γενεσταρ γεμιστα ζελατίνης ποτίσιμον. Theodosio magno regnante, cum sa-
genitulum diriverentur, invenit fuit in Sarapidis templo Hiero-
glyphice littere habentes Crucis formam, quas videntes ι γενιτulum
qui Christo iam addicti erant, aiebant significare Crucem apud pertos
Hieroglyphicarum notarum Utan venturam. Atqui & à lingua
argumentum petij, fed nostrā. Nos inquam Belge
hodie, bacilos in hanc formam, quos ægrorum brachii
fusculatum subiicitus, vocamus ipsa Latinā voce
Crucas.

C A P. I X.

*Affirmata Crux Immissa è scriptis maximè patrum: ipsi alij per
alios, & imaginibus per nos etiam, explicati.*

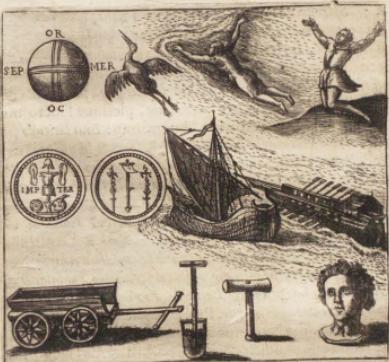
**In Marc.
cap. xii.** rum & stili cam desribunt & notiscaut. **Vt Hieronymus:** *Ab His-
Ipsa species Crucis, quid est nisi forma quadam mundi? Aues
quando volant ad aethera, formam Crucis assununt. Homo-
natans per aquas, vel orans, formam Crucis visitat. Vt Ter-
tullianus: *Ubiq[ue] adoratur, cum in Tropicae Crucis intensissima
sint troporum. Omnes illi imaginum fugitios in signis, monilia
crucium sunt. Sipara illa vexillorum & cantabrorum stola cruci-
um sunt. Laudo diligenter, nolusisti inculcas Crucis consarcere.**

**In Dialog.
Ostia.** **Vt Minutius Felix:** *Crucis nec colums, nec opematos. Vos plane,
qui lignos Deos consecratis, crucis ligate, vi deorum vexillorum
partes, forsan adoratis, nam *signo ipsa, & cantabria, & vexil-
la castrovim quid aliud quam inauratae Crucis sunt et ornatae? Tro-
pheia vestra victoria non tantum simplicis Crucis faciem, verum et
affixi hominis imitantur. Signum sanæ Crucis naturaliter visi-
tum in nati, cum velut tumentibus pehbitur, cum expansis palmis
labitur: cum erigunt ingram, Crucis signum est: et cum homo
porrebit manus Deum puramente veneratur. Ita signo Crucis**

... etiam quatuor, cum expedito quo progressus & ex-
peditione

LIBER PRIMVS.

peditiones ubique robis sunt imperij & potentie signa in istis praeser-
ferentes, et signorantes hoc faciunt. Et imperatorum qui apud vos
worris sunt imagines in hac figuram ponuntur, & Deos per litteras ap-
pellantia. Quae plurimam posui, cum me quoque inter ex-
scribendum delectarunt inuentiuncula iste Patrum. Spec-
tro & te, si plene intelleges: atque adminiculum, figuram
iftas, habe.

CAP. X.

In quā Crucium formā Christus mortem tulerit? videri in ultimā argumento ē Patribus & pītūris. Russini non bona fides notata in verbis Pauli citandis sive explicandis.

HABES omnes Crucium species. In quā carum ille mortuus, qui morte suā nobis vita? Ne querendum quidem censem, nisi dubitas & disputas viderem viros

graues & sacrorum peritos, ego arbitror & pronuncio, in
hac postremâ, in illâ inquam, quia quatuor finibus uni-
uersum orbe complexa est, non sine mysterio, quod toti
orbis mortuis, Salvator noster peperit. Tangit hoc & do-
cet Sedulius:

Nisi quis ignoret speciem Crucis esse colendam,
Quo Dominum portauit ouans, ratione potenti,
Quatuor inde plagas quadratis colligit orbis.
Splendoris auctoris de vertice fulget Eous,
Occiduo sacre labuntur fidere plantae,
Arctio dextra tenet, medium leua erigit axem.

D. Paulus
ad Ephe. 2:6

Et auctoritas etiam firma à D. Paulo, cuius haec verba, Ut ad Ephe.
possitis comprehendere cum omnibus sanctis, que sit latitudo &
longitudo, & sublimitas & profundum, plerique Doctorum
veterum referunt ad Crucem. Augustinus: Erat latitudo, in In Pseudo
quâ porcella sunt manus levigata terrena surgens, in qua erat cor-
pus infirmum; altitudo, ab illo immixo ligno furgum quod eminet, profundum,
vbi fixa erat Crux, & ibi omnis fides recta nostra.
Damascenus: Quare in rixas diebus tibi Christus regnabit, non nisi in De Omo-
ris regnabit nisi in oportebat; unde ergo non nisi in suis dominicis regnabit, non nisi in
victis ergo non nisi in misericordia & misericordia, non nisi in misericordia, non nisi in
misericordia. Sicut quatuor extrema Crucis per medium centrum in-
cunctor & inunguntur: sic per diuinam potentiam Sublimitas &
Profunditas, Longitudo & Latitudo, sive omnis confusa & in-
confusa creatura continetur. Palam & ipse quatuor fines no-
minat, & verba Pauli huc adaptat. Rufinus cur dissentit?
qui tres modò agnoscat, & ipsa Apostoli verba (nefas!) ad-
mutillat & detrunca. Dicit, inquit, Apollinaris Paulus illumina-
tus esse oculos cordu ad intellegendum que sit altitudo, la-
titudo & profundum. Descriptio Crucis est, cuius can partem que
in terram defixa est, profundum appellavit: altitudinem vero illam,
qua in aeron porcella sublimitas erigitur: latitudinem quoque illam
qua dissentit ex dextram, levauaque protenditur. Mirum, & in
verbis Pauli, & in eorum sensu longitudinem vbique impro-
vidè omisit, an de industria eicit? Culpa, si illud: crimen, si
istud. Sed ad item. Poëta quoque & factores sunt à formâ
istâ. Nonnus dissentit scribit, Christum sublatum Et dico
me.

Rufini fa-
cilius re-
ducatur.

Crucis de leg.: in lignum quadrilaterum. Et in priscis sculpturis
(illis metiri fides) quadrata conspicitur haec forma. Con-
stantinus Imp. in Labaro suo expresit: & Deus ipse in aere
ei defotmarat. In columnis eiusdem Principis, quæ nunc
in cognomine vrbe (heu, quæ ea recedit?) Crux eiusmodi
insculpta visetur, & vtrinque ab aliatis Genitis sustenta-
tur. Quid, quod in Numis plurifariam sic apparet? quo-
rum alibi damus typos. Nec meo sensu, ambiguus perfec-
tus, in tam veteri Christianorum sensu. Tamen sunt
qui de Commissâ sive de Tau formâ contendunt. nec dam-
no, et si diffideo: quia & illi si Titulum supernè addis, effi-
cere atque imaginari possis quaternos istos fines.

C A P . x i .

Apud plenissime gentium Cruces ferè vistatas. Apud Syros, Iu-
deos, Aegyptios, Perfias, Afros, Grecos, maximè Romanos.
Quando apud eos opereris? An & apud Germanos?

C R U C E S sati vidimus: vbi gentium ex in vsu fuerint?
Caddam. Esti uno verbo pene dixerim, vbique gen-
tium receptas. Oriens quidem plerisque vltiputatur, idque
cap. vii. iam olim. De Syria in Esthèri scriptum: Suspensus est Aman *Crucis Syria*
in vasa. patibulo, quod paraverat Mardonius. De Iudeis, in Iosuâ: *Iudeis*
qui regem eius (Hai) suspensus est patibulo usque ad vesperam.
cap. viii. Item in Numeris: Tolle cunctos Principes populi, & suspende eos
contra Solem in patibulis. Atque in sacris libris saepius. Aegypt. *Aegypti*
cap. ix. etiam vlos reperto. vt Thucydes de rege Inato: *Aegypti*
lib. i. Aegypti, discipulus predicatione captus, in crucem est actus. Et Iusti-
tius, in eadem Aegypto: Agathocles occiditur, & mulieres in
victione Eurydices patibulis suffiguntur. Et Perfas crebro He- *He- perfas*
rodotus de Polycrate: Amazones d' un sexagies annos Oestris
disciplas: Interficiunt ei (quod in indigenam relatu sit). Orates in Cru-
ce suffixit. Amianus de suo aucto: Adianus Comes & Tribuni
patibulis fecerit suffixi: capiti tempe à Persis. Sed Astros vel *Astro*
omnium crebrerim: qui non in viles modis, sed illustrissi-
mas personas adhibebant. Atque à Senatu Carthaginem
etiam Dux, (Valerij verba sunt) bellapraeo consilio ge-
rentes.

CAP. XII.

*Apud Romanos vile fuisse hoc supplicium, & plurimum scruorum.
Quas ob causas iij affecti.*

PLURIPARIA Migitur recepta Crucis, sed vix tamen nisi in homines viliores, Romano quidem ritu. Atque apud eos seruorum feri hoc supplicium, aut plebiorum qui luxa seruos. De seruis mulier apud Iuuenalem:

Et alia

30 D E C R U C E
rente, est prospira fortuna subsecuta est, Cruci suffigebantur:
Video & Graecos visitare. Ceret Alexander Macedo Glau-
cum medicum, & Tyrios, & plures crucifixit. Etiam Xan-
tippus Atheniensis Artayclam Persam, de quo apud Herodotum
in Calliope extrema leges. Iam Romanis *vetus veter-*
rimumque (verba Victoris usurpabo) *supplicium patibulorum,*
Si Luiu fides, statim sub primis regibus usurparunt: & ex-
emplum in Horatio, cui id sub Tullo parabatur. Esti Cice-
ro distincte videtur, & horridum illud Carmen ad Tar-
quinium Superbum auctorem referre. *I litor, inquit, col-*
liga manus. que non modo huic libertatis maximeudinque non
sunt, sed ne Romuli quidem, aut Nume, sed Tarquinii, superbusissimi
ac crudelissimi regis ista sunt criciata carmina. *Caput obnubito, ar-*
bori infelix cunctis. Que tamen aut populariter & ad cau-
sam Cicero dixerit; aut hoc sentiens, non ab auctore illa
Tarquinio fusile, sed illo maximè digna, & apud eum crea-
ta. Vtrum horum est, video etiam liberâ rep. statim in v/a
cruces. Dionysius de feruis coniuratis: *Kai ἀνίσι οἱ δὲ τοῦ οὐρανοῦ θεοί,* Ann. 4.
εὐθύνοντες, οἱ δὲ τῶν ἀρρώπων ἀγάθοις αἰνέοντες θεοὺς ἀπειπον. Et si huc aliquid dominus extracti, alijs à foris abducti, omnes
in Crucem aeti sunt. & deinceps *λαυράστατο,* ut cum Gra-
cis dicam, testes. Quid Germani? nunquid & illi vñ?
distractor Tacitus videtur dicens: *Proditoris & transju-* De mort.
gis, as Arboribus suspendunt, sed tortafisi ad laqueum & suf-
focationem noe aliquis trahat. Tamen idem Patibula
etiam attribuit: *Quod patibula capniis, que scrobes: quo ni-* Ann. 4.
si fu & Romano tenfu?

LIBER PRIMVS.

Et alia apud Petronium: *Nec Dū sicut, ut amplexus meos in Crucem mittam.* Ita enim venusté seruum cruciarium appellat, quā facie sermonis Scelus pro scelesto. Seruus ipse apud Plautum comiter fatetur.

In Milite: *Nolummiari, scio crucem futuram mibi sepulcrum,*
Ibi maiores mei fisi sunt, pater, avus, proavus, abavus.

Atque ad-ō peculiare hoc ferius, vt nomine *Serulus supplicij* Crux veniat capienda. In Tacito: *Asfascis, (enim in libertate) crucis quid est malam potentiam feruli supplicio expandit;* Item, *sed pium de eo supplicium in ferulam suam.* In Vulgatio explicatus: *Centuriones rapuistis et in crucem tolli, seruile supplicio offici.* In Capitulo: *Nam & in crucem milites soli, & ferulam supplicio offici.* Ergo Liuium sic euoluerat: *De captiuis, ut Liuii illius quisque liber, aut ferens, sua fortuna a quoque sumptu supplicium est.* Sua fortunae: nempe Crux feruo reposita, gladius aut fecuris libero. Ipsiū hoc ita in Hirtio legas: *Prehenisti seruitres, et coniis et legione veraculd. Seruus sunt in crucem sublati, militi coevis absissa.* Serule igitur hoc supplicium, fed non ob leuem aut cotidianam noxam. Horatius indicat:

*Sic quae cum erimus, patiam quia tollere in fas
Semel opifex, sepiamque luguritris ius,
In cruce suffragit, Laboreno infans inter
Sanos dicatur.*

Indicat, inquam, graues suis & in extremo supplicio extre-
mas causias. Sed quas illas: agēt vniuersitas dixerim: qual-
dam adnumerabo. Deludenta domini. Periniam apud Capito-
linum, eos quicollumni appetit per seruos fuerant, damnatis vi dicitur
iis delatoribus, liberavit, in Crucem sublati fulbus feruus. Sic Ma-
criano iam Principe, exordiū ratiōne docet, *boni arbitrii regimur, anōmō oīcōdōmō. Sycophante, aut ferui, quicunque dominoz consu-
lerant, in crucem sunt atti.* Et in genere, omnis machina con-
tra dominicanum falutum. Paulus: *Si viri de domini salutis con-
suluerint (Mathematicos intellige:) summa supplicio, id est
Cruce, efficiuntur. Item Fuga, sed (ut opinor) diuturna, aut re-
pugna. Cicer: tangit: *Quae Crux huius signatio potest nisi sup-
plicij adferre?* Et Valerius: *Cruce dignissima fructum.* Quin
Scipio, agud eundem, transfigus Romanos, *tanquam patria
fūsus.**

fugitios, Crucibus affixi. Similis sub Augusto, in Sexti milite piniendo, qui ferè è fugitiis: tò dñp dñc dñc dñc, ait Dio, nō dñc dñc dñc. neq; crucifixus dñc dñc, si dñc dñc dñc, nō dñc dñc dñc, dñc dñc dñc: Seruita dominū redditā ad panam, quorū domini non exflarent, Crucifixa fixa. Quoniam hīc & alia cauſa suberat, Hostilitas in rōm Romanam. Hēc & plura in seruis: quos mitiores duriorē vē domini, grauius, mitius, pro arbitrio sunt puniti.

C A P . X I I I .

Etiā liberi quidam Crucem dati, sed viliores aut nocentiores: vt Latrones, Sicarii, Falsari, atque alii & Fures.

*Cruce indi-
gna liberis.*

QVI d autem in liberis? Rara crux, vt prædicta. Quin remouere profis ab hoc genere Laetantius videatur, vbi de Christo: Cur si Deus fuit, & mori voluit, non falso alio quod bono genere mortis affectus est? cur potissimum Crucis cur famigine suppliūt quod etiam bona liberis, quoniam nocente, videatur indignum. Sed frenanda ea assertio est: & cie quidem indigna Crux, nec credo vslparatam in eos nisi præter leges, & per se uitianta: viliores liberi, & prouinciales, non ab ea profecto immunes. Atque hēc crimina in iis cruciaria: primum, Latrocinium. Seneca: Latrocinium fecit aliquis, Epist. vii, quid ergo meritis & suspenderat. Cae de alio suspedio interpetrare. Petronius: Imperator prouincie iussit Latrones Crucibus affigi. Apuleius: Latronem sicut, miserrorum pignorum meorum peremptorem, Crucis affixos. Callistratus Ictus: Famulos latrones, in his locis ubi graffati sunt, surci figendos compluribus placuit. Scriptor italicus, Crux, vt post docemus. Cum ipso Seruatorum virimque fecus latrones duo fixi: quos duo Evangelisti disertè dixi & appellant, Lucas paulo communius Et Sicarii, & Falsari. Deinde Sicarii. Paulus: Inbūstiores (sicarios) Lib. vi, pena capitii vindicatis placuit, humiliores vero in Crucem tolliuntur. Et Falsari, aut bestiis subiciuntur. Tertio, crimen Falii. Firmicus: Fa- Lib. vi, ciente in crimine falsi comprehensos in Crucem tolliuntur. Anne & fur- Mith. cap. xxv. tum: ita, sed non Romæ. Lampridius: Cum querreteret a regi- In Alexid. bus, quid apud eos fures patenterunt? illi responderunt, Crucem. Et mi-

*Prædictis
caustis.*

*Latrone-
si puniti.*

*Et Sicarii,
& Falsari.*

*Allii &
Fures.*

LIBER PRIMUS.

33

Et mirum ni è Gallis Germanisve isti reges, quorum moribus etiam nunc Fures ad furcam. Alia etiam crimina in hanc penam, ne ambigas: sed ego fileo, quæ testibus auctabulis non configno.

C A P . X I V .

*Quæ cauſa salis assignata in Cruce Christi? videri Innovationem
& Seditionem esse.*

CVM hac vidimus, piè non curiosè quoq; in Scrutio-
ore nostro quis prætextus (nam cauſa nunquam fuit) ad Crucem Blasphemiam aliquis dixerit, ex vocibus aut

iudicis ludorum. Atque ipsi fanè ita apud Pontificem ac-
usat, & hinc noxæ testes queruntur, & ipse denique Pon-
tifex eis damnat. Attamen, si legendi speces, hi tales la-
pidibus, non cruce puniti. An non verius ac simplicius, to-
rum illud iudicium, eti iudicij dissimile, Romanis mori-
bus legibusque directum? Mili videatur, & respondeant
damnum innoxium nostrum agnum, quasi Seditionis nomine & Regni affectum. Certe Romanâ lege, *anclores sedi-
tionis aut tumulus, pro qualitate dignitate, aut in Crucem tolli-
tur, aut bestiis obiciuntur.* Quod autē sic etiam apud Pilatum

*Postea sub
regni regis.*
Cap. xxxii.
accusatus, Lucas clarè: *Hunc inuenimus subvercentem gentem
nostram, & prohibentem tributare Cesari, & ducentem se Christi
regem esse.* Credidit, nec credit Pilatus: & Titulum tam-
en cauſamque mortis inscripsit, *Rex ludorum.* Ex Ludorum
quidem libris si rem decidimus, intricamus: nec v-
qua traditum clare quæ noxa ad crucem, nisi quod Philo

*Libello de
speciali le-
gi.*
Cap. xxxi.
prodidit de Homicidio, contra quos ait Legislatorum mille mor-
tis genera, si potuissent, dilectorum suissse: cum non potuerit, nunc eas dñ-
sias aegyptiorum, ut Loxias, & viderat aversos & cœli: penam
aliam adiunxit, iubens homicidas & ficiarios crucifigi. Sed tuā pa-
ce Philo, vbi hoc Legislator? nesciam exp̄s̄e. hoc tan-
tum vniuersit: *Quando peccauerit homo, quæ morte plectendum
est, & adiudicatus morti appensus fuerit in patibulo. Peccatum
non designat: & frustra credo fore, si quis nunc querat. Ta-
men Theologi vidento. ego * in aliis
chorisque non posse.*

*Apud tau-
dies non a
crucis
habet inci-
ta.*
Cap. xxxi.
E

C A P .

C A P . X V .

*Crux interdum liberè & laxè vagata: in hostes, in seditiosos, in
Christianos, in faminas denique.*

INhos ergo tales ex ordine & more Crux usurpata. Interdum regnum ei largius, & praesertim apud reges. Nam hi ex libidine sepe ita fecerunt in hostes aut rebelles, & uno tempore multos. Alexander Magnus, ut supra tetigi, duo milia Tyriorum, capti corum urbe, crucifixi. Alius Minutus Alexander in Iudea, ut supra dicitur, pars vero milia crucifixis, atrae compotari etenim iudeos ac: *Conniverunt in publico & confabu-
cui loco unum cum pellicibus, iussit in Crucem dari Iudeorum ad
ostentationem. Quintilius etiam Varus, ex eadem gente, ob
nescio quem motum, amissus est de consulari: crucifixi circi-
ter bis mille. At Titus in obsidione illâ extituli, quingenos, &
plures, in singulos dies Crucibus affixi: regi quoque non obnoxios Christi
ad mortem socios, regi Christi non obnoxios Christi te-
tra Crucibus, & Cruces corporibus decant. Nota, nota. histori-
câ hæc fide, non attollendi causa dicuntur, & ab eo qui vidit, Ioseph. Necego misero, abi pessima natio, hæc præmia
Crucis illius, quam impie posuisti nostro & tuo (voluimus
modo) Seruatori. Iam & Augustus confecebat bello Siculo,*

* Et idem
quod ex
Dionys. fin-
ita cap.
xxii.

Interdum
& faminas.

sex milia seruorum, quorum domini non existabant, in Crucem Orosius
Oratio
lib. vi. cap.
xxviii.
egit. Et in Christianos Tyranni crebro adhibuerunt, atque xxviii. cap.
xxix.
cos numerosos. Legi vno tempore, vno loco, ad milia decena Martyr. Jun.
sc interfecta. At que nec à femineo sexu abstinerunt hoc
suplicium. & Tiberius, ob adulteratum in templo Iudeis Ioseph.
Antiquitatis
Scripturarum
lib. vi. cap.
xxviii. cap.
xxix. cap.
xxx.
Paulinam, regis virginem ducere parvus, ut id ludo dabo pro quoque lavariam: xxviii. cap.
xxix. cap.
xxx.
*& Sacerdotes crucifixa, & Idam (ancilla nomen) que corrup-
tione causa fuerat. E Christianis etiam Beata Eulalia, virginis* Martyr. Jun.
flammarumque perpensa, demum cruci affixa martyrum coronam accepit.
Sed in Coriscâ, sancta Iusta virgo crucis supplicio coronata est. Idem cap.
Mai.
*Plura in Martyrum historiis exempla reperies, & si voles,
addes.*

I. LIPSI

IVSTI LIPSI
DE CRUCE
LIBER II.

C A P . I .

*Transitio ad Modum figendi, premissum de atrocitate huius suppli-
cij, quod Summum & Extremum dictum.*

DIXI satis Quid Crux & Cuiusmodi fuerit,
Vbi & Quare usurpata: pergo longius, &
vniuersum hoc penale adiunctum extruo,
per singula etiam membra. Dicam enim
Quoniam usurpata: & non animis solium,
sed pœni oculis subiectam facitiam & for-
ditatem eius supplicij: qua fame magna. Nec temere Cicero

Credibile hoc
supplicium.

v. in Ven.
In cap. xxi.
In cap. xxi.

*idem cap. xxi.
damnissimum quoddam datum.*

Quin etiam Iurisconsulti, nomine Summe supplicij, velut ob
eminentiam, designant istud. Paulus: *Summo supplicio, id est* Summum
diutinum
Cruce, afficiuntur. Ab eadem mente Supremum Vlpianus di-
xit: *Si liberi sint, ad bestias dari: si serui, supremo supplicio affici.* Supremum
*cum enim aliud non exprimat, & de seruis responsum sit,
iure capio Crucem, cur non ignem? inquires: cum Tertulianus etiam dixerit & censuerit, *Summan ignum panam?**

Quia ex Iurisconsultorum mente, Crux etiam supra ignem. Ceret Paulus hoc ordine Summi supplicij tria genera recenset:
Crucem, Cremationem, Decollationem. Præt, vt vides, Crux:
& cum causa, si infamiam, magnitudinem, & praesertim
diutinum peccatum in eâ attendis. Dicta hæc ipsa Ex-
tremæ pœna, vt in Apuleio de fetuo cruciendo: *Ceruum extre-
mæ pœna, que more majorum in cum competit.* An & sic Arno-
bius: *Crucem mereatur extremam, quisquis vobis dominis suppli-
carit.* Quod tamen etiam laxè, & de peste aut peccato ca-
pit interpretari.

Et Extre-
mum

Lib. v. cap.
xvi. cap.
L. vi. cap.
Ad leg.
Graec. cap.

Lib. v. cap.
xvi. cap.
L. vi. cap.
Ad leg.
Graec. cap.

Lib. v.
Sent. tit.
viii.

Ad Mar-
tyr. cap.
xi. cap.

Lib. v.
Sent. tit.
viii.

Ad Mar-
tyr. cap.
xi. cap.

Lib. v.
Sent. tit.
viii.

Lib. v.
Ad-
Act. cap.

Lib. v.
Ad-
Act. cap.

E z C A P .

Duplex figenda Modus, Vulgaris & Rarus. In illo Flagellatio ex more semper antecedit.

SE D scui sordique quid in hoc supplicio fuerit, Modus Divisa di- cendit. Sipse dixerit: quem graphicè imus repræsentatum. Ut magis possit, partimur, & duplēcētum cum facimus: *Vulgarem,* & *Rarum.* Illum, qui receptissimus, & quo vulgo vibrantur. Alterum, qui magis sepositus, nec in tam affido risu. De illo prius: & quidem ordine hac tria, Quæ ante fixionem, Quæ in ipsa, Quæ post ipsam. Ante fixionem duo adhibita: *Flagellatio* & *Deductione.* Flagellatio quidem sollempnis antecessor, & raro in crucem dari nisi sic purgari. Apud Liuium, de furtis coniuratis: *Muli occisi, muli capti, alijs verberati crucibus affixi.* Verberatus ecce prædicti. Alexander apud Curtium, moris huius reuinis, eos qui Petram obtinatē defendantur, omnes verberibus affectos, sub ipsi radicibus Petre crucibus suffici affigi. Iudax, apud Iosephum, *miseri vniuersi secesserunt quoniam non leviora vna erat, discipiulorum flagellati & precruciati ante mortem omne genus verberibus, crucigebantur.* Philo item narrans ludos Alexandrii in cruce actos a Flaco: hoc ad- dit: *utrum te adiutorium est tuus? postquam flagellati suffici in theatro.* Sollennis ergo mos, iuxta lex & horendum Carmen diserte canebat: *Verbera minant extra pomarium: & tum de-* Apud Lib. viii. *nique succinebat: Arboris infelix iussendio.*

Flagellorum & Virgarum dīfīrmētū. Illa magis vilia, & magis acerba est, folere & talis asperari.

VERBERATI igitur: sed vtrum virgis an flagellis: illas interdum reperio: sed magis crebro ista. Discri- Flagella pro- prias. Cicerone- pius. men enim est scimus: & quia Virga honestiores, inhonestissimo huic supplicio adtributa. *Flagra.* Cicero illudens & cauillans in Labienum: *Portia lex virgata ab omnium ciuium corpore amouit; hic misericors flagella resuit.* Quomodo re- tulerit? vna cum Cruce scilicet, cui haec adiuncta. Dixa inho-

LIBER SECUNDVS. 37
inhonestiora fuisse. Ita, & propriæ seruorum, Sic apud Terentium

Adolph. — *ad necem operiere lorū. s. a. n. loris liber?* Exclamat & indignatur, vt in re insolenti, quod libero intentata lora. Et ab haecnotâ seruilem conditionem Mena- Horatius opprobat:

Epid. Od. 1111. *Scetus flagellis hic triumvir alibus* Horatius;
Præconis ad fastidium. in Semel. Significat à Triumviris (Imperium iis & animadactio in seruos) casum flagris publicis, idque sub præconis voce. I. x. de penit. Iraque & Macer IC. tuis scriptis, *Ex quibus cauissi liber sufficit.* Macer. *bus, ex his seruorum flagellis cedat.* Et Imp. rescripferunt, mulie- L. viii. C. 1. deponit. rem habere iustas duorti cauillas, si se verberibus, que inge- *Ex Lib. viii.* nuo aliena sunt, sufficientem maritum probatur. *Flagra haec ipsa intelligunt: quæ cum ab ingenuis, tum a feminis remota maximè. Atque vituonum & seruorum in Licinio Pontifice narrant Valerius: quod ei virgo Vestalis, quis parvus diligens *Valerius.* ignis eterni cufos sufficeret, digna visa est, quæ flagro admoneretur.* *Flagra autem haec aspera: adeò ut Vlpianus scripserit, mi- nistrorum immunitate, multos sub eiusmodi flagellis interisse.* Et Horribile etiam id Horatio vitum agnominare:

Nec scutis dignum, horribili fester flagello. Flagella taxidaria. Quod magis fuit, cum ea inritis ratis aut officiis exasperauit. Factum Rome, aque alibi. Eufaulius dici notat *et egyptiorum palmarum, nra. et aegyptiorum bresiliis in xanthopurpureis;* *Flagra talaria, que talis infortis involutissime confecta sunt.* Apud Atheneum quipiam recenset, in Parthis optimates quoque & Satrapas, ubi vitum Regi, *politecnicis iunctis asperguntur, usq[ue] ad* *vulnus.* *Virgis & loris taxidaria cedi Apuleius agnoscat, & Flaprum pecunis offibus cathenatum, scitur appellat.* Ille idem Gallus Matridem adscribit. *Arrepto flago, inquit, quod se- ratus illa proprium gestamen est, contortis tenuis lanosi velleris prolixè fibratiuum, & multius talis enum tessellatum, indi- dem se multi modis commulcant iustibus.* Et Plutarachus appositi- Gallus. 7. 5. *et eius lucem: Orosi, marzorati, & Lepidus Ammonius, additæ vnde agerantur, & nra. Gallo, tunc taxidaria, in rati, prosequuntur: Nec qui libera verberationis egat, sed flagrissimum taxidarii, quo Gallos aliquid* E. 3.

aliquod offendentes in sacrâ Magnâ matrâ cōbrent. An tale ali-
quod flagr' genus, quo Christus etiam noster casfus? ima-
ginantur aut pingunt per pietat' nonnulli. Haec ergo as-
serō sed illud Euangelium, cæsum est & quidem flagro. Sic
enim Matthæus, coruptâ ipsâ Latinâ voce: *Tu dicitur
egregiâ alibi misericordia tua excepisti.* Iesum cum flagellasset, tra-
duxit in crucifergent, Iesus dicit, id est, locum flagellum appa-
pellat Nonnus.

*Εἰρήνη Χεισοῦ δίψας φονίζειν ιπάσθαι,
Horribili Christi corpus rubefecit habentā.*

C A P . I I I .

Solitos ad Columnam converberari; atque alias per viam. De ipsa columnâ cui sacrum corpus annexum.

Se d'oberua. Flagellatio hæc non vno semper loco, aut
tempore. Aut enim ante Deductionem vebantur,
idque domi, aut in prætorio: quod in Scrutatore factum,
aut in ipsâ Deductione, per viam: quod moris fuit magis
præfici. Si domi, ligabant interdum ad columnâ. Fittamenta
huius ritu non tam multa reperio, reperio tamen. Arremido-
rus vbi somnium narrat seru, qui vius fibi ab herero d'eposet,
deglabi & turpiter tangi: addit, se vobis vno procul trahi
vobis: columnæ alligatus, mulier accepit plaga. Phileas etiam
apud Eusebium, fætiviam in Martyres, qui Alexandria, re-
ferens: Aduerit se vobis vno anniversario ibicet: Alij autem ad
columnas vultibus inter se aduersis, s'ingrediantur: & de flagella-
tione sentit. An & Plautius sic accipimus?

*Intro, atque adstringite ad columnam fortiter
fallere.* Ego quidem: et si ad custodiam modò id faciam

tertio modo ita factum aliquis pertendat. Sed de Seruatore nostro non ambiguum, nisi quidem & in religione antiquis. Etsi enim Euangelia non exprimitur: tamen secuti Patres. Prudentius clare, & cum ritus quoque prisci attestatione:

— atque columnæ
Annexus, tergum dedit, ut seruire, flagellis.

Novo T.
flam.

Hiero-

Hieronymus & suo uxoro exultante commemorata. *Osiende*
battu illi (Paulæ) *Columna*, Ecclesiæ poricu[m] sustinens infesta
cruore Domini, ad quam *vixit* dicitur & *flagellatus*. Indicat
fuleri vsum habuisse in aedificio templi: quod ipsum Pruden-
tius. *Perfatis adhuc, templumque gerit veneranda columna.*
Etsi Beda tempore in medio Ecclesia fusse, ipse testatur.
Meminit huius quoque, & miraculorum per eam, Grego-
rius Turonensis. Hac domo flagellatio, & ad columnam:
qui per viam sub fureb[us] id factum de quâ in loco dicam.

C A P. V.

Crucem suam tulisse, aut totam, aut eius partem.

Ad Deductionem venio, in qua duo obseruo, *Ludi-
cruces in
brium & Tormentum. Ludibrium, quod ipsi coacti cru-
muni fuit ferre, aut certe eius partem: vt verè effet illud
quod dicitur, *Suo subiumento malum*. Artemidorus: *βασιλεύοντος ἡ δαιμονίου γράμματος οὐ μη τὸ Σταύρον αὐτῷ συναντέοντες εἰπεῖν Σταύρον, καὶ οὐδὲ μεταστάνοντες σφραγίδαν αὐτῷ βασιλεὺον*, ferre aliquem. *Deturū inferiorum, maleficio quidem id evidentius Crucem prodiit. Similium enim & Crux mortis: & qui in edificandis, prius cum portat. Plutarchus etiam comparatione quadam vulni: *Kai τὸ μὲν στόλεν οὐδὲ κολαζεῖσθαι λέγεται, τὸ ναυπλιαρχεῖσθαι τὸν πάντα Σταύρον, εἰ δὲ κατὰ τὴν πολεμοῦσθαι τὸν λει-
τονὸν τούτον παρακεκρασται.* Et corpore quidem quisque maleficiorum suarum effert Crucem: malitia autem cruciatuum quemque in se, ex se,**

gignit & fabricatur. Benè hoc & salubriter Plutarchus: *Dij Deac* (aut quispiam) quād mēl est ex ea legem viventibus quidquid meruerunt, semper expectant. Sed repono ne in gradum. Ferentib[us] Crucem, atque ita Iohannes de Christo: *faecit*, *coronat*, *trahit*, *adiret*, *et in regnum regnos regnos rōmianos baulans suam Crucem, exiuit in locum Calvariae dictum.* Quā sola causa vetera quadam vaticinata aut imagines Doctōris nostri ad Chirillum trahunt. Ut Tertullianus hoc de Iiacoco. *Cum, inquit, Iacob à patre hosti decuteretur, & lignum ipsi fibi portaret, Christi exitium iam tunc deponerat, in exultatione concessi à Patre, lignum passionis sue baulanisset.*

Aduersus Iudeos cap. x. Isaaco. Cum, inquit, Isaiae a patre hostia auctoretur, & lignum ipse sibi portaret, Christi exitum iam tunc denotabat, in victimam concessi a Patre, lignum passionis sue bauliantis. Idem

Idem in Isaia verbis istis: *Cuius imperium factum est super humerum ipsius. Solus erit, nomen rex Christus, nouae glorie potestam & sublimitatem in humero exultit id est, Crucem.* Et Christus sanè totam plenamque Crucem tulerit. Ni fecisset, quid opus erat auxiliatore & subfsequā, qui adleuaseret? Alij non semper totam: atque idēcō cātē pādixi, eius partem. Nam qui iustum veteri sub fūrcā cāxi ducebantur, * ferabant non nisi istam. Imò interdam nec istam. Nam fac in arbore aliquā crucifixum, & subito: proscelō, præter se, nihil tulerit.

C A P. VI.

Deductos cum vexatione, Stimulis etiam actos.

TORMENTVM etiam in Deductione: quia trahere, diuexare, & stimulis agere per viam solent. Dionysius de tractione: dī opprē, uero usq; plures eadē trahunt per forum flagellatum ipsum, trahere eos iussit. Nec dubium est quin impulerint, deicerint, exercent, per securiam aut per lusum. De Stimulis etiam non temeriter addo. & aperte auctor adfrondi Plautus, apud quem conseruo seruus:

*O carnificium cribrum quod credo fore,
Ita te forabunt patibulatum per vias
Stimulis, si noluerit hic recuperari senex.*

Habes Stimulos, idēcō in Patibulato (ad furcam astricto) & per vias. Lungit iterum cum Cruce Plautus: *Stimulos, Laminas, Crucisq; & alias meminit, sed sic ut scilicet eos fusile scitamus inter cruciatus & tormenta, sicut laminas & ignes.* Pictores nostri afferunt sive tabellam imā Christi vesti appingunt, que clavis praecutis confite pedibus calcibus, que cunctis illudatur: nonquid alludentes ad hanc Destimulationem? que tamen stimulos alias facta, quos oblongos, sive è sudibus praecutis, sive & ferro prefaxis gestabant ad hunc usum. Sumptum à babus, quos sic extimulabant. Sed nisi ea Pictorum mens, ipsi vidento: ego inueniūcule eius nec auctor sim, nec interpretē.

C A P.

*Trahere
vias.*

*Plautus
iustitiam.*

*Motet.
lxx.*

*Liber
cap. viii.*

*Liber
viii.*

Cap. ix.

C A P. VII.

In ipsā Fixione nudū in crucem dati: an altam, an in terrā depositam? id questum, & ceterumque firmatum.

IS T A sunt quae Ante fixionem: nunc quae In ipsā. Tria considero, Suspensionem, Astrictiōnem, Inscriptionem. Su-

*Nudatio-
ne fixione*

penso prait, & ante illam etiam Nudatio. quia simul ad crucem ventum, spoliabant hominem, & sic in eam dabant. Recepimus hoc in plerisque suppliciis, velut Nature suau,

qua nudus duxit in vitam, & educit: etiam in isto. Arte-

*modiorum: & capitulo duxit in eam qd; d' u' p' d' & ceterum. videlicet
de processione & ceteris, quod qd; ceterum.*

Crucifixi bonum pauperi, quia sublimis est crucifixus: noxium vero dicit, quia nudus cruci-

figuntur. In Christo factum hoc obserues: quem Euange-

lii

lite narrant receperit vestes post flagellationem iam deduc-

endum, & posuisse iterum deducendum. Ergo nudū dati in

crucem: sed lacentem in Erectam Pro lacente, Acta vice-

ra de Pionio Martyre: Ultro se vestimentis spoliavit, & in ca-

lum iuspiens ac Deo gratias agens, super lignum seipsum extensis,

multisque tradidit ut clavis configetur. Satis claratque etiam

mox clariss: Eum igitur ligno fixum exercent. Dicim hil po-

test,

qui fixio hī in lacente facta fuerit, qua post erecta. Et ratio etiam aliqua suaderet. Nonne enim facilius homi-

nius si affigere supinum & inclinatum: quam tollere in

erectam, pendulum, labentem, fortasse & reluctantem? vi-

detur.

Tamen quid in Erectam, plusculi adfirmant testes. Ciceron quid in Gauianā cruce describendā Quid attinet, cum Ma-

tertini more atque instituto suo Crucem fixissent post vi ben in via

Pompeia, te ubere figere in via que Regium sacerdotum? Et verba

& rei seriem vide, obferubitis fixam primo crucem, & tum in eam datum.

Idem in Rabiritanā: In campo Martio Crucem ad ciuium supplicium defigi & confitui subes. Stabar iam defixa, dum caula diceretur, & cruciarium suum exspectabat. Gal-

lam

bum apud Suetonium, cuidam inclamanti se ciuem Romaniū cīle, multo præter ceteras aliorem & dealbatam crucem fla-

tuū inisse. Statui, ac tum suffigi. Iosephus de Iudeo quadam

F

à Ro-

à Romanis capto: O dñe deos megozre gratum reas Bracis, &c. Lib. viii.
ariles apud ror Eadomem. Bassus iustis despici cruce, tanquam sta-
tum suffervius in ead Eleazarum, Denique & libro Eldaz: Ut In cap. vi.
omnis homo qui hanc mutuerit iussione, tollatur lignum de domo
ipsius, & ergastur, & configatur in eo. Vtrobisque hic eretio,
fixionem antecedit. Nec video quid obduci possit: nisi istud
infirmum, flatas quidem, sed sub aduentum noxij iterum
demissas. Quis credat aut irriti laboris que ratio? Abiunt
etiam phrasēs veteres, quae scimus plerumque adsimiles re-
bus ipsi. Dicunt enim Toller, Agere, Ferre, dare in crucem:
qua omnia elationis sunt aut molitionis. Item in ipsis
fontibus, Excurre, Ascendere, Salire, in crucem: qua mihi
videntur conuenient non nisi in Eretam. Priorum
phrasē exempla nota atque obvia sunt: posteriorum cape ista.
Plautus:

Ego dabo ei talentum primum, qui in cruce excucurrit.
Prudentius:

Crus illa nostra est, nos patibulum ascendimus.

Plautus:

Credo hercle adiuvens nomen mutabit mibi,
Faciatque extemplo Crucifalum me ex Chrysaflo.

Sed & telites, in ipsa narratione, pro Eretā. Nonnus de
Christo:

Εἰς δέρη τελεταδεσμού, διάβολον, οὐ μόνον γάμον,
Οφίον τελευτανον.
In lignum quadratum, altum, terraque levatum,
Rectum extenderunt.

De codem Nazianzenus:

Αρτούριον επαναθέματο τούτων
Αντρούριον, ἥπατον εἰς διάρα τόνον.
Ορθός δ' εἰς ὅρθον θεῖτε τοπλέον,
Επιδιάδα δ' ιεραποτον θέλατος Λεόντιος
Ἐρευνούσκεντον, Κλαυσούσκεντον,
Πίθας δὲ καθίδηνας ἐπιπέδης Σελαριο.

Quorum versuum (haud sane) optimorum, liberè dicam)
Tres apud
germanos
Nazianzenos

hunc sententia. Dulcum & subdulcum in altam crucem, ad ultimatum eius finem rectum ita statutum: ut ad transversarum lignum

manus

LIBER SECUNDVS. 43
manus fixas: denique & pedes ad stipitem defixum. Atque ista
pro Eretā. In difficultate autem nos quid definitius? consen-
sum, quā licet. Dicimus utrumque surparatum, sēpius tamen
hoc postremum. Imō interim necessariō hoc postremum.
Pone enim in arbore suspensos (sc̄pe factū:) quomo-
do demitti ea potuit, & tunc attollī?

C A P . V I I I .

Clausi figi solitos, interdum funibus adstringi.

Si piam ad Adstrictionem tranfco, que facta clavis, aut fu-
sus, sed plurimum illis. Seneca: Cum refigere se crucibus
concentur, in quas vniuersique vestrum clavos suos ipse adgit. Ita le-
gendū, non adiicit. Illi, inquit, conantur tollere fe de cruci-
bus suis: vos contrā, magis magisque affigitis, & clavos
adgitis in lignum. Meminat & Apollo in oraculo quo-
piam, de Christo:

Γένους καὶ οὐαλοντος παπλοῦ αὐτονεα τοδε τοῦ.

Clavus & palii mortem exstantius acerbam.

Loquitur de hac eius morte per crucem: quia, vt Artemidorus
lib. ii. ait, ἐν Σάρανται θάλαι τούτοις ἐστι: ex lignis & clavis crux
conficitur est. Atque ab hac ie Græcis pallium ipsa crucifixio,
στρατιωτων dicta: quasi dicas clavi fixis. Vlpianus in Demo-
sthenem explicat στρατιωτῶν, στρατοποδον τοιον τονον cruci
affigi clavos. Et fortasse eō respexit Strabo cum de Cantabris
lib. iii. dixit, στρατιωτας τοιον τονον: suffixos in crucibus. Ergo de
clavio certum: an etiam de funibus? sunt exempla. Aufo-
nius suum Cupidinem facit

Deindeū post terga manus, substrictaque plantis
Vincula marenem.

Et communī ligandi verbo in hac te Artemidorus vltis:
στρατιωτῶν, inquit, αὐτὸς ἀγανάγει γάμον στρατιωτῶν εἰς τοιον δι-
on: Crucifixi (in formis) viro calvi nuptias designat, ob ligatu-
ram, quia scilicet ligno iungitur copulaturque. Plinius inter-
magicas ineptias Spartum etiam ē cruce numerat, id est spati-
te funes. Quid, quod D. Andreas ita alligitus? Abdias
aperte,

F 2

apertò, & cauissam etiam addit: *Pro consul mandat questionariis,*^{Liber. iii.} *ut ligatis manibus & pedibus, non clavis affixus suspendetur, quo*^{Hab. Apa.} *diutino cruciatu deficeret.* Ex quo colligas, habitum id magis
seuum. Esti prima fortassis crucifixio talis, & in Liuij pri-
scis scriptisque libris legas: *Arbori infelix repleta suffundito.*^{Liber. i.} Reste, inquam, additur: quod tamen henri ac nuper eice-
runt correctores. An sic quoque appensi latrones bini,
qui cum Christo Vulgo sentiunt, nec aliter pingunt. Ta-
men falso: quia illi, pariter ac Christus, fixi. Nonnus ad
firmat.^{In capitu.}

Et quoniam amittitur responsum de arbitrio.
In cruce predidit clavis fixi, iniquelygatis.

Et magis Historia prisa, qua est de Helenâ Constantini-
mate. Ea cùm veniisset sacra & Deo-homini trita loca, cu-
pidine visendi & venerandi: de Cruce etiam inquisuit no-
strâ illâ feruatrice. Fodit, tres reperit, adiu animi anceps
hasit que esset illa vera. Nam Titulus, quo dignocli poru-
fet, facebat seorsim difictus. Denique miraculo & divi-
nâ inicatione opus fuit ad discernendum. Quid autem
opus, si vestigia clavorum modò in vñst Argumentum cer-
tum est, & res ipsa per Ecclesiâ annales.

C A P . I X .

In quibus partibus clavis, & quo numero?

C L A V O S autem istos, sive & funes, in manibus pedi-
busque fuisse fatis notum. Nonnus de Seuatorie:

Kai ποτὶ καὶ παρὰ διορθῶσαν τὸν λόγον οὐκίσσεις.

Et pedibus manusque ferens simulacrum ferratis.

Tertullianus de veteri vaticinio: *Foderunt manus meas & pe-
des] que propria atrocitas crucis.* Habent atrocia libri scripti: &
† *clavis pedibus* teat, ut amat loqui ille scriptor. At quâm mulci isti clavi?
enimuerò dissident. Alij de tenuis aferunt, ut Nonnus, qui
Christum depingit.

*Tres qui-
dam va-
tus.*

Διατάσσω δὲ πεπαρθεῖσης γένεται

Διατάσσω δὲ πεπαρθεῖσης γένεται

Πονοῦσθαι θελεῖσθαι.

Facit

Facit ecce magna & singularia duo pedis & triusque pectusculum
transfigi, & quidem non vno, idque pedibus mutuo impositis &
complicatis. Clarum est, etiam illud Nazianzeni, pariter de
Christo, vbi cruce deponitur:

Totu[m] reuocato[re] r[ati]o[n]e[re] d[omi]ni[us] de Cœlo.

Nudum triclaus repositum ligno auferens.

At contrâ tamend tendunt ali, & suggestur quaternos. De ^{Ali quatu-}
eodem Christo Gregorius Turonus: *Clauorum dominicorum*^{rum.} *quod quatuor fuerint, haec est ratio.* Duo sunt affixi in palmu, &
duo in plantâ. Sed & Cyprianus melior majorque auctor
magis. *Clavis sacros pedes terebrantibus.* Quid,
quod plautus ex more auctore videtur tantos?

Ego dabo et talentum, primus qui in cruce excucurrit,
Sed tâlege, ut offigantur bis pedes, bis brachia.

Nisi est tamen ibi lenitus, vt feruimus ad maiorem quasi cau-^{In Plante}
tionem, & ne facilè se refigret, voluerit non semel manus ^{manu expul-}
pedeisque, sed bis singula figi: ita inquam, vt bini in quo-
que membro clementalui. Quān magis considero, tam ma-^{cau-}
gis hoc dictum censeo: cùm id quoque reperiā, per saeu-^{plautus}
tiam multiplicatos alibi clauso. Ut in Martyrologio: *Agricola*^{plautus}
plurimi clavis Crucis affigentes intereruerunt. Interdum & in
aliâ corporis parte. In eodem Martyrologio: *Philomenus ma-*
nibus pedibusque, ac demum capite clavis confixa, martyrium con-
summauit. Itaque si morem veterem vides, arbitrarium fuit
de clavis, & frustula trigemis. Si de Christo tamen queritur;
nescio, & in diffensu Partum non est meum arbitriari.

C A P . X .

*Ordo & Modus affigendi. An lignum aliquod in Cruce suppe-
daneum?*

Adido magis desigendi modo. Is fuit, ut manus primùm
figerent, inde pedes. Graphicè Lucianus in Dialogo
vbi Prometheus figuratur. Vulcanus Mercurio loquitur:
Avitupolo[do], ενεργεία τοι ζεψα δια την τοντον τοντον: Crucifi-
gatur, extensis ambas manus ab hac parte in aduersam. Atque
initium à manu dextrâ. Ibidem Mercurius Prometheus:

F 3

XXX. cap*te*

ANX ἐργά τε οὐδὲ θέλων, σὺ δὲ ἡ Ηρακλεῖον, καὶ πολιούχος τε τοῦ σπουδαίου καρδιῶν· δὲ καὶ τοῦ λαοῦ, γενετῆρας τοῦ μηδα καὶ αὐτῆς. Sed probe dexteram, ut autem Vulcane, & Aſtrine, & confige, & malum fortiter demitte. Da & alteram, quā illa etiam te rite & stren-
gatur. Tum itum ad pedes. Sed ambigas, Manūfēne fuerint
tomi molli ferenda? Apparet enim corpus omne (præterim
si quis pedes inflecteret) pependisse à manibus solis. Ego ita
arbitor. Quidnam? Duræ & neruofæ illæ partes, & lente frang-
i. Fortale nec in mediâ temper manus volù clavi fixi, sed
luperius paullò quâcum brachio coit, id est circa carpum.
Plautus facit uspiciari, qui dixerit scribit brachia offigè, non manus. Sed puto equidem amplius. Si corpus grauius, aut
manus tenuior, ad minucium sapè fuisse fines. Illos quoque
additos, & circa humeros aut pectus medium, ad crucem
adstricatos. Hoc malim, quācum cum alijs asterculum sive ta-
bellam inducere, in quā inixi & fixi simul pedes. Nisi ac-
curata e fabrica, imo deficta. Tamen in Christi cruce Gregorius
Turoneus agnoscit; quinque fuit, an quia piè imagi-
natus est? Ipse quidem sic: In spīte eretō foramen fuit ma-
nus in for. p. f. pes quoque parue tabule in hoc foramen inforstet, su-
per hanc verò tabulam, tamquam stantis hominis, sacre affixæ sunt
plantæ. Nec scio an illuc Innocentij haec referenda: erunt non
in cruce dominica ligna quattuor, spipes sicutam, & lignum transuer-
sum, truncus suppositus, & titulus superpositus. Nam vidi qui de
Trunco sic acciperent: et si vix videtur abnire: quia parum
apta ad minutam illam tabellam. Verba etiam plura & se-
quentia Innocentij cùm examino, sentire eum dicirim non
de hac imposita, sed verè (vt loquitur) supposito trunco, è
quo ipsa crux surget. Ita enim sensibili videtur: truncum
aliquem fuisse, fioe fuciendi cruci in imo appollutum (*ai-
raptis*). Graci id genus obliqui suffestaculi vocant; fioe sub
ipso recte spīte in terra, cui ille immisus, vt firmor statet.
Neque ego astero id factūtam: sed mentem scriptoris po-
no. Trahant etiam frenum illic, qui crucem enim poterit: *līc-*
cap.
Ipse habitus crucis fines & summitates habet quinq̄uedas in lon-
gitudinem, & duos in latitudinem, & unum in medio vibratius quā
clavis configurat. En, inquit, medius ille finis tabella est in
quā

L I B E R S E C V N D V S . 47
quà corpus requiescit. Fator verba hic ire, nec temerè
contenderim de alienâ mente. Tamen Iustinus martyr, è
quo sumpta hæc videtur, sic de isto fine: Kām̄rō ēt q̄d p̄z̄t m̄
Auct. Trig. Ind. 201 ueroz k̄d̄r̄ oīs n̄k̄p̄s x̄j̄l̄ h̄r̄v̄l̄ k̄d̄r̄, k̄d̄ l̄k̄z̄n̄v̄r̄ oī s̄c̄p̄j̄ s̄j̄n̄oī. Vide sup.
Lib. i. cap.

የዕለታዊ የዕለታዊ አገልግሎት ተስፋ ስራውን ይጠናል፡፡

Est illud in medio defixum lignum, ut cornu ipsum etiam eminet, in quo feruntur & quasi inueniuntur, qui crucifiguntur. Cornu id appellatur, & notare vult quomodo apte in planu habet labia. Videndum ne verque ille scriptor aliud intellegat à iam

*dicto sensu. Dividunt crucem in quinque fines (Apes Et-
tullianus scitè appellat:) quattuor illos, qui noti sunt & in-
currunt: quintum, quem in*

vestigium tabellæ huius exstare audio: non ergo temerè
spreuerim. non certè à Christi cruce: de aliis, audacius.
Quod enim vestigium in scriptoribus antiquis?

C. A. P.

C A P. X I.

De Titulo, quid est Latinus? quomodo ascriptus, aut praelatus.

Post Astrictionem *Inscriptio*. Quid ea est? Causa supplicij, & ipsum crimen, & Romanâ voce *Titulus*: quâ & Iohannes est *vitus*. Atque item Nonnus:

Matthaeus *Arius* bene & signanter dixit. Glossæ Graecanice
teretes: *Aria*, *causa*, *materia*, *titulus*. Eodem Latini, *Titulus*,
allegor. Latini etiam passim pro causâ. Ut poëta:

Et poteris titulum mortis habere me.e?

Valerius: *Fine vite nostra variis & occultis causis exposito, igitur quodam momentariae supremi fati titulum occupant.* Atque Titulus preferri aut apponi solet dannatis. Praferri, ut in Suetonij Caligula: *Precedente titulo qui caussam propria indaret, per cetera epulatum circumducatur.* Epistola Ludugeni, de Auralto Matre: *Terpazidēs subdūtā dīpōtāfōrā, amēos apud Eudib. uero pēzāzōrā, ēdō bīyāzōrā pāwāzōrā;* Octo: *ēgā Attāzōrā bī zēzāzōrā;* Cap. xix: *Circumactus per amplius beatum, tabellā ipsū precente, in qua activè scriptum, Hic est titulus Christianus. Sed & appendi, aut apponi dannatis solet. Suetonius Domitianus: Patrem familiās detrahēt è spectaculis in arenam canibus obicit cum hoc titulus Impō locutus parvularius. Quinianus ostendit Gladiā: Declamans quoque sic productus: Guidam ut patrem sciperet, an-*

Lib. I. x.
Cap. xii.

Cap. xxv.
VIII.

Apud Eu-
dib. lib.

Cap. x.

Decim.
cccc.

orantur eis. De manu eius producetus sub titulo cauffa, ruderum populo suscitante accepit. Sed facit proprius ad Crucem Dionisius locus, Lib. tunc seruo, quem dominus agit in crucem, idque per forum illustris: *Et paucioribus ruris avibus ruris. Sicut avibus, sicut ruris. Cum litteris Titulo) que cauffam mortis aperivit. Sæpe citiam neglegit aut spacio titulo contenti Superdictio furentur, id est Praconis praecutientis voce populo id nuntiaretur: de quo non alijs, & ego alia.*

*Было время,
саже звук
прасмы.*

GAP

648-111

Post fixionem, quomodo mortui in cruce languore; aut fame. Vitalitas quorundam.

RE N E iam & fideliter fiximus : quid post fixionem?
hæc tria, Mors, Corruptio, Custodia. Mors, lenta, molesta,
Morsuarii
in Cruce,
sed ferre le-

& vel à stillante paulatim sanguine, vel à fame. Quid si etiam ab animalium ferarumque lanitatu videbimus, & singulatim diducemus. De sanguine quem demittebant fixi, clarum est, nec testimonij eget: & tum cù causâ, tum ex acri verberatione quæ præverat, credo inualdiores mul-

tos obiisse. At de fame, Eusebius vbi Martires narrat crucifixos in Aegypto: Imperatores vero, iobris regis auctoritas legioꝝ et fortis: ferunt sunt viui, donec in ipsi patibulis fame morerentur. Itaque leges quosdam diu in crucibus xixistis, ut pluſios et aliis, qui non satis vixerunt. Beatus Andreas designata

ingenitum cilicet robur erat, aut vires. Beatus Andreas in
cruce suspensus, in ea populum docens, (ò athletà Deo dignum!)
biduo superuixit. Victorinus sub Nerua, iussus suspensi capite
in carcere, non poterat resistere, et sic intercessione (chamare)

*ipsoſ in fide corroboranteſ, martyrium conſumperunt. Vnde haec
viſ aut vitalitas, niſi à vita ipſo fonte? Quamquam & alij
quidam animoſis egleſie in extremiſimis iſis rebus lega-
tur. velut Bomilcar ille apud Luſtinum: qui patiſculo ſuffi-
xus in ſero medio, magno animo crudelitatem cinium tulit: adeo vt de*

summa Cruce, veluti de tribunali, in Pænorum sceleris contionatur. Quidam etiam petulanter: ut protervuli apud Senecam, qui ex patibulo spectatores suos conspiciunt. Atque etiam

adnotau, quosdā mileratione Principis, aut Magistratum
ē Cruce ablatos, pōst vixisse. Iosephus in vitâ suâ recitat:

Redibam, inquit, è rivo quodam, & vidi multos ex hostiis (ludis) crucifixos: & tres ex iis adagno cens, cum quibus ante milia consuetu. valde in animo dolui, & cum lacrimis pro Jesus, dixi Tito, Ille autem statim depositos eos mandat diligenter curari, atque ex iis duo inter ipsam curam obierunt, tertius superuixit.

G C A P.

CAP. XIII.

Quo/dam à volucribus, aut seris eriam viuos laceratos, & ploros que omnes mortuos. interdum & lancis interfectos.

*Ab animali
laniari.*
** canibus
laniatis.*
*Arcis ani-
bus cunctis.*

*Horatio
lxx.*

Thucyd.

*Quoniam
litteris.*

*Cruix illud tollat in auras,
Viuetisque oculos offerat alitibus.*

Horatius affixit:

*Non hominem occidi, non pacies in cruce coruas.
quia siccari scilicet & homicida dari solent in crucem. Itera
luenalitis*

*Uultus mortuorum, & canibus, crucibus querelis
Ad fons properat, partemque cadaveris affert.*

*Quin reperio in lententiā iudiciali quoque id aliquando ex-
prüsum. Actis Martyrum: Claudius, Asterius, Neon, cruci affi-
gantur, & corpora eorum anibus laceranda relinquuntur. Itaque
Apuleius proprium hunc referit. Patibulis cruciationem, cum canes
& vultures intima prostrabunt pīcera. Addit autem & canes: &
dicas hieci crucis non semper fuisse per altas. Quomodo
enim, si canes attingent, atque etiam lupi? Nam & hos Ca-
tullus addit in Epigrammatio, quod milii quidem non nisi
circumlocutio videtur cruciatia huius mortis.*

*Si Comini arboris populus, tua canæ senectus
Spurcati impuris moribus, intereat:
Non equidem dubito, quin primum minica bonorum
Lingua exscelta audo sit data vulnero:
Effos oculos voret atro gutture coruas,
Intestina canes, cetera membra lupi.*

*Iste mortes. nisi quod interdum lanceis etiam transuerberatos logo, an ad accelerandum fatum, an explorandum? Il-
lud fuit in Marcelliano & Marco: quibus ad scriptem ligatis in
pedibus eorum affixi sunt clavis, conque transfixi rynus dies & non, in
infissi*

*Lanceis
transuer-
beratos.*

*Ita lib. 1.
epiph. 27.*

*Ita lib. 1.
De Adu-
to in finis.*

*Terribilis
aduersitas*

Tud. cap. x.

De Crei-

fragio.

*septulē
sepeletis*

cum ipsa die.

Ergo

Crurifragium

proprietati

de Crei-

fragio.

nihil

ad Crucem:

tamen

qui

ingreditur,

&

vile,

atque

item

seum

eli

iuxta

crucem,

breuiter

de eo dicam.

*Vox ip-*pi**

sa proba & vetus.

Glossæ pīcæ:

Crurifragiū, onomatopœia atque

alibi Crurifragium recte etiam scribunt.

Nam Tago & Tango,

& Frago & Frango, dixerunt:

sed prior scilicet scriptio ma-

gis pro archaismo.

Dixit eleganter gratiā Apuleius:

Uxor

dicas in eum dēnotōne deprecat,

& crarum cuius fragium abomi-

nata.

Ubi adominata pro vero magis & profensi.

Ipsa resan-

tiqua, & iam Plauti, & ante aucto, paſſim Crurifragium mi-

lit.

Etiam in

afinantiā:

— Crura hercē offringentur,

Age impudice, nisi istam percies.

Et credam, ut crucem ipsam, peculiate fuisse sentis.

*Se-*seriū**

tertia

littera:

G 2

necat;

LIBER SECUNDVS.

*inſit ambos (Fabianus index) lanceis per latera verberari. At ifstud
in nostro Domino, cui miles iam mortuo lancea latus ape-
ruit, scilicet periculum bona fide obiicit.*

CAP. XXXIIII.

*Crurifragium à Cruce remotum. Quid fuerit, in quos receptum,
& quomodo?*

*N*ON autem & crura iſſi facta, inquies, atque ita inter-
emptū Vulgo inualuit hac opinio, fed vulgo. Qui
penetrant & examinant, vident disparata hæc supplicia &
ſcorfim fuisse. Induxit vulgum, quod in faciā historiā latro-
nibus duobus crura facta leguntur. Arqui faciant pro mori-
bus ludorum id fuisse: atque illic fortasse tantum. La-
tius monuit: Suffixus itaque Christus cum ſpiritu depositusſet,
neceſſarium carniſifices non putauerunt offa eius suffringeret, ſicut co-
rum morſebat. At caue corum mos: ne nimpē ludorum. Et
cur hoc ludus ne fraude fieret, quæ uillerat ad Solem oc-
caſum ſuſpendiſſos deponi. At deponi niſi mortui non de-
bant: diuitiis autem plerique vinebant: ergo hac aut alia
via morte festinanda. Alia etiam dico viā: nec crediderim
uile hanc folam. Lex quam tango, eſt in Deuteronomio, &
veritas ſic doctoſt. Afer: Si autem fuerit in aliquo delito, ita ut iu-
dicium mortuū ſit, & morietur, & ſuſpendiſſe cum in ligno ſed &
ſepulcrū ſepeletis eum ipsa die. Ergo Crurifragium proprii-
tati ſepeletis eum ipsa die. Ergo Crurifragium proprii-
tati ſepeletis eum ipsa die. Ergo Crurifragium proprii-
tati ūllo ad Crucem: tamen quia ſe ingerit, & vile, atque
item ſeuum eſt iuxta crucem, breuiter de eo dicam. Vox ip-
ſa proba & vetus. Glossæ pīcæ: Crurifragiū, onomatopœia atque
alibi Crurifragium recte etiam scribunt. Nam Tago & Tango,
& Frago & Frango, dixerunt: sed prior scilicet scriptio ma-
gis pro archaismo. Dixit eleganter gratiā Apuleius: Uxor
dicas in eum dēnotōne deprecat, & crarum cuius fragium abomi-
nata. Ubi adominata pro vero magis & profensi. Ipsa resan-
tiqua, & iam Plauti, & ante aucto, paſſim Crurifragium mi-
lit.

*Cur iſſi
in fratre.*

*Nisi ſerid
in Induſſo.*

*Car iſſi
in finis.*

*Cur iſſi
in finis.*

*De Crei-
fragio.*

*tertia
aduersitas*

Tud. cap. x.

*De Crei-
fragio.*

*septulē
sepeletis*

cum ipsa die.

Ergo

Crurifragium

recte etiam scribunt.

*Nam Tago & Tango,
& Frago & Frango, dixerunt:*

*sed prior scilicet scriptio ma-
gis pro archaismo.*

Dixit eleganter gratiā Apuleius:

Uxor

dicas in eum dēnotōne deprecat,

*& crarum cuius fragium abomi-
nata.*

Ubi adominata pro vero magis & profensi.

*Ipsa resan-
tiqua, & iam Plauti, & ante aucto, paſſim Crurifragium mi-
lit.*

In eius Afinantiā:

— Crura hercē offringentur,

Age impudice, niſi istam percies.

Et credam, ut crucem ipsam, peculiate fuisse sentis.

*Se-*seriū**

tertia

littera:

G 2

necat;

*Olim in
vīa.*

neca: Maynam reu sine dubio fecerimus, & seruulum infelarem in erga fulmi mifimeris. Quid propanus verberare statim, crura protinus frangeve: Suetonius Augusto: Thallo à manu quid pro cap. 11. epifole, proditū denarios quingenios accepit, crura effregit. Idem in Tiberio: Utique mox (ministro cuiquam, & tibicin) quod cap. 111. mutuò flagitium exprobrafant, crura fregit. Ergo in seruis: fed 111. ita; ut liberi non immunes, siue in criminis, siue potius per fauitiam vindicantis. Ita M. Mario Gratidianus Cornelius Solla porfringit crura, eri oculos, amputari manus iuifit. Et Spendens rebels in Africā, cum Pœnorum optimates cepit, & adorat, & auertit omnia, in Quam impudicis nos ad admulcentes, & crura conterentes, adhuc viuos proiecerent in foream aliquam. Et in Martyres nostros plurifaram sic fenitum. Eusebius de his que in Arabiā aut Capadociā: ^{Lib. VIII.} Magno etiā nō duxerunt, non dixi nisi ea. Martyribus aliis securibus interficiuntur, aliis Crurifragio punitur. Martyrologium memorat Hadrianum Nicomedem, ^{111. Mar.} cum aliis rogitintribus, omnes sub Diocletiano martyrum crurifragio confunsmasse. Idem de pluribus, atque innominatis: Commemoratio S. Martirum, qui in perfectione Maximini fratris curribus necati sunt. Et sapient. Modus huius supplicij, ut incus cum malleo, vel vēcte ferreco inferatur, ac tibiis incidi imponenter, validis icibus sic frangendas. Colliges ex Actis Martyrum priscis, que Surius vulgavit. Sublatum hoc supplicium à Constantino Victor affectaverat, de quo in loco.

C A P. X V.

Corrumpti in cruce passi sunt, & nesci sepelire.

CORRUPTIO iam post Mortem. Quam sic intellego, quid nec mortuos deponerent, sed tabo illis passi sunt diffluere, & à Sole ac pluviā corrumpi. Valerius imp̄ pres̄ hoc narrat de Polyerate, qui ab Orceti cruci affixus: Et quā, inquit, putres eius artus, & tabido cruentia manib⁹, atque illam leuam, cui Nepentus annulum manu pectori restituuerat sicut marcida Samos letis oculis aperit. De quo ipso Afer

Tertii de Annali. proficit de Solis vnguine & lauacro Iouis. Tangit hitorium, & somnium quod in Herodoto, & tu ab eo pete. Sed hæc mens somnij, sublimem in cruce madidandum à lote cùm pluere, & Sole vngendum cum is calidus ē nudo corpore saniem eliceret adipemque. Hanc in cruce putrefactionem intellectus Theodosius Cyrenaeus, cùm Tyranno minanti eam respondit: *Sed nibil interesse, hami, an sublimi putreficeret.* Neque aliam Artemidorus, cùm malum diutibus inflatur à somniata cruci: *nec p̄ sp̄as vndib⁹ c̄r̄as d̄r̄as: Carnes enim amittunt qui in cruce fixi.* Ita inquam, amittunt, siue tempore & defluxu: siue & lanicenā volucrum ferarumque, de quā dixi.

C A P. X VI.

Custodia & miles ad Crucem, ne quis detraheret.

IT AQVE hoc fine afferuerat in Cruce, & deponi ratus omnino fui. Nisi quod Philo tamen notat, receptum maribus siue in Natali Imperatoris, aut similis die festo quosdam crucifixio deponit, & permitti ad sepulcrum: *at Flaccum contra, nouos etiam tam illi affixisse.* Ne quis autem deponeret, miles & custodia afsedit. Petronius: Miles crucis afferabat, ne quis corpora ad sepulcrum detraheret. Plutarachus in Cleomenis: *Ordo dicitur quod ipsi, ut omnes non adopserint, aere aere māno corde forte, & idem de sepius aere māno obtemperante, idem de sepius aere māno obtemperante, idem de sepius aere māno obtemperante.* Pauicī p̄st dubiaj qui Cleomenis cruci affixum corpus custodiabant, viderunt magnum serpentem capiti eius circplexum et facie velantem regentemque, ne qua carniera aniā attingeret. Vbi vtrumq; habes, & custodiri folitos mortuos, & ares faciem in primis inuolaseris. Poffis ad hanc custodiā illud Euangelitā referre: *Ego regnus tuus, ardor tuus: Habetis custodiā, abiit.* Quæ Pilati vox fuit ad ludeos presentes afferuerat monumentum. Videtur autem intelligere custodiā, quæ paulo ante aderuerat, nisi quis malit, Habetis custodiā, quasi ab imperante, & indignanter dante. Vox enim Graca in vtrumq; valer.

G 3

L. LIPSI

Tertii de Annali.
*nu ex aliis.**Et Aris.**Rati ab aliis.**in ferme.**Custodes initii.**in ferme.**in ferme.*

IVSTI LIPSI
D E C R V C E
LIBER III.

C A P. I.

Transitio ad Rarum figendi Modum. Furca diuisa, & hic de Ignominiosâ dictum.

A

*Quid ra-
pax modus?
Et dissimilis.*

Eurcadi-

*Iserum du-
plex.*

Ques

LIBER TERTIVS.

quo temonem sustentant, tollens & ferens exiret circa viciniam. Id enim passus, & sic confectus, non ultra fidem habebat, & vocatus furcifer. Talia item in Questionibus Romanis. Et Gloria vetere: Furcifer, swagabundus, dengabundus, si ardore diri riuscula d'angore ex tot' corpori sanguinem exsanguinat, qd' n' posse esse ydrioi qui patibulum fert, qui furcam. Qui pecauerat, pro pendurcam in collo habentes circubant, per urbem vndeque duci. Atque hæc illa prima est, ab ipsa re fine Ignominia à me dicta: que origo aut exemplar tamen Panalit.

CAP. I I.

De Furca Pænali, &cæsos sub ea ad mortem.

Ea est, quia item *colla imposita circumdulci*, sed cum *verbibus* & *pene causis*. Atque adeo more pleniorum que *consequa*: sive sub ipsa Furca ad necem casis, sive cum eam in ^{sub furca} crucem latet. Scorffum trunque explicabo, & firmabo. Sub ^{ad ead.} ad mortem casis: Suetonio, qui *panam more maiorum in-terpretatur, nudi homines cericem inferi surca, corpus virgine ad necem cadit*. Atque idem etiam Victor: *Senatus sententia confi-tutum, ut, more maiorum, collo in furcam coniceto, virgus ad necem cadetur*. Ad reperio exempla etiam in historiis, et si haud *crebra Luius: incultum cum Vestalo se punitum ostendit*. ^{Vide Fo-}

LIB. XXXI.

LIB. IX.

三

τε, τὸν δὲ ἄνθροπον οὐ πέρ τινας εἰδότας αὐτὸν, τὸν δέ τινας εἰσα-
μενον, καθὼν αὐτούς τε, εἰδότας: Ex iis autem qui illucant
corruptionem patrarentur, alter scipio unum interemerit, alterum γάρ quis
sacris praeerant (iijunte Pontifices) comprehendentes, in foro
flagris secentes, tanquam manscipium, interemerunt. Nam et
neuter force hic intentionem faciat, tamen cum ver-
beribus ad necem datos denarent, probabile id ita iu-
tu prius factum: hoc magis, quod Dionyfius quasi in-
dicans addidit, ενδιαφερόντες εἰς Ιερουσαλήμ in modum. Quod
autem

Quæ forma Fūcæ fuerit, obscurè traditum in veterum scriptis.

Sed qualis hæc suspensio, & quâ verâ germanaque facie
ipsa Furca, ut ingenue dicam, hæc, & velut inter Sol-
em & Orcum erro. Video, non video; probo, improbo; &
plane quod Graci dicunt, *τινα γονιμα τελεσθεντα*. Suidas Fur-
cam sic describit: *Φύρα η ποντικη η διέγειν*: Furca Romani-
na est lignum duplex sine zeminum. Plutarchus paullo magis in Cauca-
detur aperire: *διπλόν ξύλον οὐ τούτον αἰδούσιν ώφελον*; duplex lignum
quod curribus subicieunt. Tamen hoc ipsum fati γνωστό & do-
cere ita distinctius alibi: *εὐτὸν ἀνάλογον τον θυμόν οὐ περιθετόν*, in Corio-
lizum currus, quo temenon sustentant. Atque addit: *εὐτὸν θυμόν*
οὐ περιθετόν τον θυμόν, ποτὲ μηδενὶ φέρειν θυμούς quod enim Greci
Hyperborei & Sterigmi (fulfimentum & fulgentium) id Roman appellant Furca. Bene & clare pro suis Græcis
nos antefiores? In Helychio hoc falem reperio: *θεραπείας*
(idem quod σπέρματα) dici à quibusdam, tñ διάρρηξην ήτον Σιάν
τοι τῆς θεραπείας ερπὶ illud biceps aut furcatum, quod subiunctum cur-
rit ingo. Iuuat, an moratur? illud potius, quoniam *τυχόν* cri-
bit sine *Ιωνίᾳ*, quod Plutarchus *Temenon & πόδα*. Vt acci-
medimus plurarcho magis, nec video quid lugo fulcendo
subieceris, quod dependet & fertur collo bonum. Ego, me
quidem arbitrio, Helychius, in vicini voculis, sic corrigitur.
Atque ex illis rem factam habeamus, si nata veterum cur-
ruum membra. Opinatur tamen similia nostra fusile, &
Dionyxiūm citiam adlanum. In eo, vbi pecunia describitur Lib. vii.
serui illius Autronij Maximi (de quo pluse supra) hæc
lego: *Αριδαίους έν αἴρειν θεραπείαν οὐ την τιμενα την ζωήν*
διετο τον θυμόν άρειν, ιδι οὐ οργηνην ανωμα την πρωτην γέμει,
δι’ οργην αντι μετατρέψειν οὐδενειν, καθ’ ει την αίρειν λιθον την πρωτην
πονησθειν, οὐ δι’ οργην την θεραπείαν την τινα τιμειν, της γένειας
ταυτινας αιρεσθαι, καθ’ ειλα την πρωτην πονησθειν την την τινα τιμειν,
καθ’ ει την την πρωτην πονησθειν, παραπομπην την πονησθειν μαζι την την
πρωτην πονησθειν. Vir Romanus haud improbus, serum suum ad mortis supplicium
tradens conservis aliis ducendum, ut confusa et illustris pena
forci

• LIBER TERTIVS.

*boninis eius ficeret, per forum verboribus affectum trahere ipsos
inquit, & si quis aliud in verbis locutus celebris. Quis autem in ducentae
eius ad panem, manus eius ambas extendentes. & ad lignum al-
ligantes, quod circa pectus & humeros ad maximum volumen pertin-
get, sequentibus floris cedentes sic nudum. Iam Plautus ima-
giue etiam videtur volvulisse ex prefam:*

*Plantae et
Fungus.*

- Casinâ -

— ego remittam ad te virum
cum furca in urbem, tanquam carbonarium.

CAP. V.

Ex iis tres sententiae erunt, & singula explicata. Tertiam nō summa-
tum leu pideri.

HÆc sunt quæ apud veteros quidem legerim rei huic illustranda. Nos ex iis sententias, an nonius nostra? proponimus; impenitibiliter manum venia, scicubi in antiquitatibus illis tenebris subsistimus, aut labemur. Sententias, di- xi- niam tria sunt quæ ex descripsione canticis hieo iam dictis. Primum, Furcam potuisse esse facta quâ nostrum hodie Patibulum; atque id ipsum reliquias & exemplar esse à pœna prisca. Ait Plutarchus, curris aut temoris subiectum suis- fe, quid olis? nosse: tale aliquid in nostris curribus supra ipsum axem. Ait Dionyfius, per bumeros, per petitus iisse: hoec in isto, si scilicet imponas. Obstaculamen huic, quod dixerit aiunt greci solito dñe, dñe, d'la, aye, lignum duplex, biceps, geminum. Nam certè hoc triplices lignum est: et tibi ita quoque forma Furca olim dicta. Sententia altera, Lignum suis- se geminum, quod à tergo per homines, & ante per peccatum, hominem medium includet; atque ita rectum ad expansas vtrisque manus iacet. Forma, quam Dio- nyfius ingretere videtur & suadere. Quid tamen hic simile dicatur? Vnde etiam dicitur, dñe, d'la, aye, lignum.

Nam anterius illud incōmodauerit, imō ad guttū strangu-
larit. Sed nec in curribus quid simile, scio. Sententia tertia.
Furca, veram esse furcā: quam hodieq. dicimus, & quam
Varro indicat, ubi Vallum *trivulcō*: quod singula ibi extrema
tertia: que est furca mata.

H. *bacilla*

bacilla furcillata figuram habentis littere v. Pro hac sententia multa sunt. Primum quod Furca s'aperte: in bonis priscisque Glossis, item Burcifer, *Imperatores*. Arqui *dispositio* Hesychius describit *vñ* *ad* *modum* *de* *spicere* *ad* *litteras* *et* *litterarum* *modum* *disponere* *que* *ab* *zono* *initio* *&* *capite* *in* *duo* *definunt*, *tangam* *duos* *fines* *habentes*. Est planè figura Varroniana, & litteræ iam dictæ. Quid, quod in curribus hodie, quæ Temo cum axe coit, Furca est sustentando illi aut fulcendo? Quā mente in Sironio, de Baccho:

*Vite capistratas cogebat ad effeda tigres,
Intrabat duplcem quæ temo racemfer arcum.*

Denique cum descriptione Dionysij mihi conuenire videatur examissim. Da Furcam istam paulatim diuariantem; ab humeris per pectus, & inde manus veniat; est illud ipsum lignum quod descripsit. Iam Plauti Carbonarium, quod nū huic referas? Ecce qui lignarios fasces aut carbonium facellois hodieque ferunt, furcam iungunt, cuius caput cum extantia aliquā bacillorum à tergo est; longiores duo fines diuersi per pectus descendunt, & manu virâque (quæ ad contraria sunt) sustentantur. Atqui, inquires, manus hīc non in alto expansæ. Fateor non in alto, expansæ tamen: & cùm funibus traherentur, ligatis ad extremas manus, etiam protendebantur tollebanturque. Quin alius locus Plauti est, qui videatur ab hac modestâ expansione, si attendis. Nam in Milite, seruus quispiam in officiis stabat, mulierculam reddituram expectans, & nequa elabetur: ut ad eum seruus alter:

*Credo ego istoc tubi exemplum eundum esse auctum extra portam.
Dispersis manibus, patibulum cum babebis.*

Benē est, inquit, forma & status in te, qui mox eris, cùm heurus alligatum te patibulo per urbem ducet. Atquin stetisse ego eum opinor, manibus ante se proiectis & leuitate didicisti, habitu quo solent captantes & apprehensuri.

C A P . VI .

Ratio suspendingi per singulas illas formas exposita, atque etiam oculus proposta.

RES sententias super Furca formâ habes: tu eligi: et si nos ad ultimam vides prolinatos. Quomodo autem nunc Suspicio? Pro formis distinguenda est. Si prima placet, res facilis, in triuaco absculo, in pavillo infixo, imò in fissurâ superne factâ, potius firmiter appendi. Imaginem (oculorum enim magis res quam verborum) infra habes. Si altera, cùm sic censco, ductos quidem cum duplice ligno ad Crucem, sed non cum virroque in eam actos. Quod ante pectus, depositum putem: manus fixas in altero, atque id ipsum in truncō, pavillo, fissurâ (ut prius) firmatum. Imaginem vide. Nec absurdâ aut vero nimis extranea sententia est: cùm & Patibulum reperiām singularem eiusmodi rectumque stipitem dicām. Nonius ex Titinio citat:

*In primis
Furca ap-
pensa.*

In secunda.

*Patibulum
vnum fixa-
tum ann.*

si quis-

* Malim,
prosternas,
ve postulas,
annulas.

— si quisquam bodie* preter hanc
Posticum nostrum peperit, patibulum doceo
Et caput dofringam.

In Patib.
lans.

Furca sive
citha.

In tertiam
appendic.

Et interpretatur Seram, quā osīa occiduntur, quā hac remotā
valde pareant. Credo eum ex ipso arguento fabulari sic pro-
ferte, & quād Ianitor aliquis atque oītij custos hac dicat.
Certē quidem Sera est lignum transuersum quod oītii op-
ponit solēt, in postem vtrinque immisum. Hodie quoque
vīsus. Itaque Glosa: Sera, mēzēs dīpē. Et Poēta aliquis
excuse posse feram. Atque ego amplius arbitror, etiam
si oīlum Furca alia facie fuerit: tamen commodi causā, &
quia propior facilitor que hac appendio, successisse singulare
hoc rectumque lignum, & id tulisse in humeris, manibus
iūi reuinētis, in coēque mox figendis. At si tercia sententia
sedeat, facilis suspensio. sive in ipsā Furca defixā in terram
simpliciter, sive cum cā in altorem arborem aut lignum
fint sublati. Figuræ videantur.

Oīd. in
Amst.

C A P.

Liber v.
Org.

C A P. VII.

De nouā Furca, que nostrum Patibulum. Tribonianum subſtituit
passim in Legum libris.

D E veteri Furca sic censemus, cum legeret respiendi & re-
ſiliendi, si quis meliora. Mutare in his talibus non
mihi probrum. *Nous* sequitur quam dixi, quia inferioris
æui inventum. Ea est instrumentum ē ligno triplici, formā Iug*Quid nosa
veteria, cui appensos homines laquo strangulamus. Hodie quoque
vīsum & speciem hanc habet in plerique Europā. Non &*
prilic cognita? non arbitramini. *Pōena quidem laquei Ho-
metro expresa, qui facit impudicas ancillas ab Vlysse sic puni-
niri, atque idem infamem *reputatio* *strangler* (ita loquitur)
impuram mortem ostendit: vti & Plinius, qui propeferam,
dixit, quia sp̄ritus intercluduntur, cui exiūs querelatur. Sed à
Grecis vīlupatam vix reperas: nec à Romanis quidem in
publico etiā, in carcere, damnata gulam * laquo frangebat.
Credo copiis, cum crux deſtitit, & vicariam illi fa-
ctam. Ifidori quidem æuo nomen hoc & vīsum habuit. *Pa-*
tibulum vulgo, inquit, Furca dicitur (ita nunc quoque in Hi-
spaniā, vbi ille scriptus) *quasi ferens caput. Suspensum enim &*
strangulatum hec exanimat. In libris legum, quas Tribonianus
atque eius adiutor collegunt, latissim frequens hoc nomēs, &
vt opinor, significatione nouit: quia sublatio Crucis sup-
plicio, qui hui etiam Furca veteris? Itaque ipsos Iurisconul-
tos vīrūs, non habet fidem apud * iuris & moris antiqui
peritos, qui verē notant, substitutum id pro Cruce: cauſā
apertā & liquida, quia Constantinus lege latā fustulerat Cru-
cem. Ergo ipsi quoque, qui leges collectum ibant in ævi il-
lius & sequentis vīsum. Exempla plurā sunt, & notata aliis:
quædam etiam vbi inconspectio. vt in isto Callistrati, de
Poenis: *Favos latrones furca figendos placuit.* Inconspecte, in-
quim, imò ineptè. Quid ad Furcam nouā homines figura-
tur? certum est altrīgī. Sed fuerat Crucifigendos: mouerunt
alterū, altero retento, quod non debebant. Simile in Vlpiani
de Poeni: quod exscriptor etiam fortasse corrupit. *Decurios*
in metallum dari non possunt, nec furca subiici. *Cruci in Vlpiano*
*fuerat.**

*Latus &
prædicta
secundum.*

*Sed non
vīppen-
derente.*

*Quando id
cogitari*

*Cuiusvis
Fabrum,
alios.*

⁶⁴ *B E C R V C E*
fuerat; sed quis dixerit, Crucis subfici? Itaque ^{*} subfici, vel *suf-*
fici, verum censem; & eamdem ^{ad eius} huc agnoscem.

C A P . V I I I .

De Raro modo in Schemate. & primum de Inuersâ sus-
pensione.

*Variety figure-
diagrams.*

LIBER TERTIVS.

*limen suspendunt precipitum. In cruce enim aut stipite sic sus-
pensum accipio. Nec aliter Ammianum: Dracontius &
Lib. xxxi. Diodotus inieclis per crura sunibus exanimati sunt.*

C A P . I X .

De obliquâ suspensione, de varicante, & inter arbore scissione.

REPIRO & obliquos super crucem crucifere pos-
tos: utin Plutarchi Artaxerxe: Is narrat Parystidem
regis matrem infensam Eunuchu cuiusdam, arte cum rede-
mpta in suam potestatem. tum insidiis exēstātōnā, καὶ τὸ πό-
τινον πάραγεν δέ τινας αὐτοῖς, τὸ δὲ δημόσιον οὔποτε
τριβού: ceterum vino detrahit, & corpus quidem obliquum in conque-
trubio sibiposito frue crucibus impinge, pellem seorsim in pali ponit.
Video & inter duos palos duplices manibus pedibusque al-
ligatos, vixen Martyrologio, de Anastasiā: Manibus & pe-
dibus extensis ligatae ad palos. Video & inter arbores appen-
dentes. I
Dentata

Appar. verborum Sacrae Scripturae 16

mea etiam rite regnare tunc diuinas leges: Denique prius visitata Romani crucis passam, lege sustulit ex iudeo tribunalibus ac iudiciorum. Ait, diuinas leges: ac hoc indicans, quid nondum sublatas ex iudeo prius primis 28 annis dominis erant in iudeo.

*de Cris-
tano
fran-
gente
juda-
cum.*

sum ius? cogitandum sit. Sicut & illud, fatuisse Victor e-
vero de Crurifragio pariter sublatu scripterit, verbis qua-
mamēt dedit. Ratio vix esse videatur. Quid enim Crucis au-
xiliū Christi etiam cum Crurifragio nisi quia latores fortata-
iuxta Christum. Ridiculum videatur. & si sunt; illud magis
sit, quod martyres multi ex tanto supplicio sint interfici-
ti. Sed profecto sub Constantio eius filio viuum id reperi-
*Apollinaris apbo, at Ammannus, pater & filius, ut mandatu-
re, fratris cruribus occiduntur. Firmicus etiam agnoscet: Hi ta-
les aut in cruce solvantur, aut illis crux publicè indecum ani-
maliter fuisse franguntur. Vbi notabis, palam, ut diuersum,
cruce scilicet quod suprà monui.*

C A P . X V .

Honores quos Constantinus Crucis habitum iuit. Signis ea & vexillis imposita, aut inserta.

Aenescens

LIBERTIVS.

*Agnoscas Reginalubens mea signa necesse est,
In quibus effigies crucis aut gemmata resulget:
Aut lonois solido ex auro praesertur in basi.*

Dupliciter Poëta notat Crucem insitam signis, semel in vexillorum purpura, gemmis intextam & expressam: iterum in hastarum vertice superstantem, solido auro formatam. Sed, ut dixi, in Labaro maximè ea conspicua, de quo Prudencius:

Christus purpureum gemmanti textus in auro

Signabat labarum.

K C A P.

DE CRYCE

Crux in Militum armis: in Imperatorum capite & manibus; & pro insigni.

Ne verò in Signis solūm Crux expressa, sed etiam ip-
forum militum armis. Eusebius: *Hab. dī uq; bī dīrōdī. Ibidem.*
Ἐπιτίθεται τὸ στολὴν ἐργασίαν εὐθέως καταπληκτικόν τοις: Iam ve-
rò in armis iporum militum salutaris tropi signum iussit existare.
Quibus armis? duplicitibus, Clypeis & Galeis: fed ita, ut
Christi quidem ipsum nomen (litteris & notis, qui-
bus in Labaro) clypeis inscriberetur , Galeis autem
imponeretur superne Crux ipsa. Prudentius sic discri-
minat:

In elytris
Christus.

Crux im
Galvin

clypeo-

LIBER TERTIVS.

*clypeorum insignia Christus
Scripsorat, ardebat summis crux addita cristis.*

Et merito Christus in clypeis, eo ritu quo^s solent nomina Imperatorum. Atque etiam hodie Constantinopoli sunt columnæ, à Constantino, ut putatur: in quarum basibus clypei cum his notis. A

Sed & crucem in suum caput & ad Diadema Imperator transtulit, hicne, an alias? In Hieronymo quidem lego: *Ecce purus est ardentes diadematum gemmata patibuli*

Leca**m.** **go**: Regum purpuras & aracnes uiaemam gemmas palivid
Histori **Tripartit** **Lib. I, cap**: **S**aluatoris pictura condecorat. Et credo ab ipso esse Constantino: qui, **et** in figurationibus solidorum & imaginibus propriis sonum crucis iustis inscribit. Id Sozomenus quoque asserit:

signum crucis iussit inscripsi. Ia Sozomenus quoque ait:
Πλευτομένω τὸν νομόντα, καὶ εἰσῆγεντον αὐτὸν, ἐκέλεσεν δὲ οὐρανοῖς
φίδια καὶ σωτηρίας τέλον τὸ θεῖον σύμβολον καὶ μαρτυρῶν εἰς ἐπινοῦ

einon autēs ἐπὶ τῷ τετράγωνῷ ἀπόστολος: Impresso autem sibi in nummis, aut pecto in imaginibus, iussit semper ad primi & ad pinguis etiam diuinum symbolum: & teliantur etiam nunc inventores que

*istud aliumnum symbolum: & testantur etiam nunc imagines quae
in eo schemate exstant. Statuam etiam sibi erigi fecit Ro-
mae in urbe media, quæ manu hoc salutare signum te-
nerat, cum inferiori quam zond Eusebium, qui vo-*

De vita Conf. cap. xxxii. et alii.

neret, cum inscriptione quam apud Eusebium, qui volet, leget. Exemplum secuti Imperatores alij, in quorum "Nummis hodieque crucis varie videmus. Alias uirginis sunt autem manus leviter alijs enim id quod

victoriae sunt quæ manu eas levant; alias ipsi, idque duplificiter, aut enim solam eam gestant, aut globulum cui ea infixa. De globulo Suidas etiam tangit, & causam suam in Iustiniano. Qui inquit, *ad hanc*

sam aperuit, in Iustiniano. Qui, inquit, ἐπον τὰς ια-
τὰ εἰδία διὰ πάντας ισχεῖσιν. καὶ τῇ μὲν εἰσιτράχειλι σφέας
εαν, εἰσιπηγότες τὰς ταυράς ἐν ἀντίν, ὑπάντας αὐτοῖς οὐδὲ τὸν

πατ, φρεγούσιος οὐ σταύρος εἰ μόνον, παναρχείαν τοῦ αὐτοῦ στοιχείου
σωρτού πίστεως, τῆς γῆς ἐκεχειρίας γέλοιο, οὐαίσα πάντα μὲν γῆ γῆ, σῆς
το σφασματίδες τὸ ἀντίκειον γίγνεται· ταῖς δὲ ὁ σωρεύει, σῆς τὸν ἐπι-
τοποῦ σωρεύοντα δίνει· *Iustinianus impoñet suam po-*

Et: intitulans imaginem Iuan posuit super columnam in equo. Ea sinistrâ manu fert globum, crucis in eo infixa: significante quod per fidem in cruce, terra dominus sit factus. Globus enim terra est. ob hanc eius rotundam

K

Nec

Liber De
Offic. Au.
le. Con-
stitut.

Nec tamen Iustinianus inventus eius auctor: exstat Theodosij aliorumq[ue] pummi sic insigniti diu ante illu. Quin obser-
uo Principes Bizantinos in progressibus publicis crucem
hanc prætulisse suæptæ manu. Ioannes Europolates: Aucto[r] i[n] ip[s]o
anno 720 coronas corporales posse: fuisse de s[e]c[u]la B[izan]tioru[m]: n[on] d[icitur] q[uod] s[ecundu]m
et d[icitur] q[uod] s[ecundu]m ait. E reliquo gemitimbus gesat Imperator que rro-
luerit cingue: Crucem autem dexter[em] Imper[ator] gesat. Atque infra:
Kad n[on] s[ecundu]m d[icitur] q[uod] s[ecundu]m xerizes ro[man]i crucis crucis negavit: non fessari
h[ab]ere trahere: n[on] s[ecundu]m q[uod] s[ecundu]m posse: Et dexter[em] quidam manu tenet crucem: si-
cne solenne est teneri ab Imperatore: quoties & Stemma fert: id
est diademata. Ab hoc ritu etiamnunc crucifer ille globus
inter Sacri illius Imperij insignia: quod tu RUDOLPHUS
CAESAR pertinet inclitos maiores ad te misum tenes: tene-
bisque diu (ita voueo) bono Christiani orbis.

1. xiiii.

K;

CAP.

C A P . X V I I .

Laudatianula Crucis,

Sed iam mihi salve
Ωνδων μακαρεψ, ιψ θεος την Κυριον.
O lignum felix, in quo Deus ipse pendit.

Quod his elegitis cum Damasceno libens meritò afficio,
Εγρόσ εγράδαντες παπαγγέλματα, σφραγίδαντα θηρίαν ιψην οώσα.
Θρόνον, τὸν κανόνιον αἰδεῖσθαι, τὸν ἵσταντα θέραν, αὐδίναν βασικήλα,
πανομοίων ρέασθαι, διπλασιῶν γενεσίων, τριπλασιῶν τε εἰσαντινῶν, γε-
ζης αντελατῆρον εὐθυνός, πάτερνον γενετήν ταύτην, φάντα τὸν άρα-
δὸν αράδενον, παντριαῖς αὐτούς, πετρὶς αἷμαν δακρεῖ. Εἰναις Λόγοις αὐτοὺς: Crys-
pus & Arpiatura, & tropaeum contra diabolum, signaculum ne-
tangentes eucor, iacentem crelio, flantum fulcrum, infirmorum
scipio, pastrorum turba, recutientium manudictio, proficien-
tium perfectio, anima conservatio & corporis, omnium malorum
auersto, omnium honorum conciliatio, peccati pernicio, surps refur-
rectionis, lignum vite eterna. Dahan nobis δ. A E T E R N E.

FINIS LIBRI III.
DE CRUCE.

I. LIPSI

I U S T I L I P S I
A D E O S D E M L I B R O S

N O T A E.

A L L O C V T I O.

AD TEXTVM etiam meum, Lector, visum fuit
breuiter hæc notare. Cur non in ipso? quia non
pro omnium gusto hæc talia, & plerisque satis
est capita rerum delibasse. Causa etiam, quia
placuit quedam explicatiū aut firmius iterare. Debui sa-
ncte, vt hoc æxum est: in quo calumnia, vt ille inquit,

Quæstherbaria rigua, succerent uberrima.

In culpā sumus, siue quid commisimus, siue etiam omisi-
mus: & plerisque pulchrum, non nisi τὰς διατάξας τῷ Βι-
βλίῳ έντεχεν. Ego verò scio neminem esse tam felicem, qui non
sabiebat suū errori, & hoc non demenit suū propriū, verū ho-
minis. Itaque ne nunc quidem cūm caueo, fatis caueo: uti-
quic in isto vario & diffuso scribendi genere, in quo aliis alio
plus a iuuenire potest, nemo omnia. Quo magis mirum, quo-
dam nobis insultare: nec cogitare quād multa ipsi fortasse
non reperiissent, si primi, quæsissent. Non sum tam Lyn-
ceus, inquiunt, quād mihi videor. Egōne? testor te summe
Deus, non videor: & siquid olim in calida illā ètate calidius,
abit, & veti me pretiis nunc èstimo & pendo. Quòd lōgius
in hac vita viā progreder, magis magis qas pincio circumfu-
sam animo caliginem, corpori imbecillitatem. Heracleitus,
vt opinor, oīnt dicens solitus, Se cūm iuuenit est, nihil scire,
cūm senex, nihil ignorare: mihi planissime contrā euénit, &
qui

qui olim aliquid scire visus, nunc parum aut nihil. Et ô miseri, quid nos, doctrina, fama sumus? Ipsi puluis, illa opinio, istaventus. Atqui etiam tangunt quasi manum iniccerimus scriptis alienis. Vellem parcius; certe non merito meo fit, qui prolixè & libenter honorem ingenii in uentoribusq; habitum iui, nisi si cibi Dialogorum ratio & decorum id impediuit. Tale in Saturaibus. neq; negamus virum magnum multa ante nos in eo argumento obseruitas; sed scripta eius existant, quid deratimus? Illud tamen non arbitror, ibi aut alibi insigniorum notam aut correcti uenelum malâ fraude in nomen meum transcriptam. Tetigit aliquid hanc aut illam materiam: quid tum? ego fortassis impleui. Et ut serio loquar, lectionis aut collectionis tota ista res est: cur alteri imputemus? Tot iam annos, in dñi lustra, in iisdem illis scriptoribus verbor, uolu reueluo in easde curas: male me hercules de industria ingenioq; nostro sentit, quisquis aut non lecta ea nobis censet, aut neglecta. Ut è fonte quod haurimus, nostrum est, quique tamen suo vase: sic quod è communibus illis scriptoribus, sed quiq; pro iudicij sui modo. Denique legere, aut colligere parum est: seligere, disponere, eloqui, poicit laude. Hæc & talia satiare nos scriptoris poterat: melior ratio reuocavit, & sua sit publico prodefere quâ possum. Opes atq; arma nostra, stilus. Quem tamen in aliū nunquam stringam aut proferam: ablit: Christianum me commemini, id est, Sacerdotem pacis. *Habet quidem gloria,* ait Plinius, *præfertim in studiis, quiddam* exornator;* nolo in me expectat, & quandocumque moriar, feram mecum hanc conscientiam, nullius me famâ inuidisse, quosdam mea. Quod si tuum hoc parum etiam gratum sit: quid noui? *Suum cuique pretium posteritas rependet.* Tu Lector vale, & iuuantem, aut certè volentem, ama.

NOTÆ

NOTÆ AD LIB. I.

CAPVT II.

NEC VNM ABALVM] Exoticam vocem esse ferme suspicabár, didici & Hebraicam origine à Mart. Antonio Delio, doctissimo & amicissimo viro, nam illis Gab, excellum: Gabal, terminus, aut rectus spipes in agri. Quid niti tale crux que ercta, & in excello? Reperio & in Pericarum vocum induc (a Frano Raphelengio nostro habui) Gallo notare excelsum. Iam nostras vox quantumlibet abit, qui patibulum Galgam appellamus? Sed nec Gallica valde ablidit.

Cruces Cœcurorum] Potes pro ipso supplicis accipere, & crucia-ri morte. Aufionis de hac quoque Promethea:

Sic inter ruper Scybitis sicut altissima crux.

Vnde Prometheus de corpore famigeratus res.

Iunius Bassus apud Senecam lib. I. Controv. III. *Nihil amplius putatur adicis istius undata posse, quam quod in illâ cruce Vestam nominaverat.* Nusquam fane crux, fed virgo decindenda de lasso erat, Vestam inuocauit, & cedidit illæta.

AD CAP. III.

Coxifum esse Christo dicunt.] Effulgi Pauli ad Romanos cap. vi. Oti ò παντούς πάντας σὺν στόμασι.

Crucifixus.] Quin modo & Verberonem, Flagrionem, Maffigiam dicimus, verber, flagro, maffige dignum. Tertullianus alter haec ocevit. *Febris per cruciarios & mortificos exitus erat a bonum;* id est, cruciantes. Quâ mente & *Venim crucium* in Lucilio Feltus obleruat, insufo, acerbum.

AD CAP. IV.

Στρυφος & Σταλπον.] Nec tamen nego pluribus etiam verbis in hanc rem vti. Ecce & IesuS appellant crucem. Scriptor anonymous apud Suidam: *In pto Iesu& vbi τοι στυγη αποκριθεσσ.* *Ligno recto latas Seruatores affixerant.* Sunt qui ita sic verbi explicitent & vertant in Thucydidis vita etiam scripti Marcellinus: *In pto vbi τοι ταῦτα κινδυνεύσαι τοι κοντραποι δι τοῦτο γέρων τινα πτυχη, απο τον νουνον αττικον τοι τινα τοι δι τογη τετραντηνον, κατα την αθηνα ταύτων.* Aut quodam opinari Thucydiem peregit & in exilio mortuus. *Lignum enim suis Tabulam super sepulchrum eius positum esse.* Hoc autem sanus & honorari tumuli patrum lignum & sollempni Atticum habet, in iis qui tali infirmitate obiissent, nec Athesi sepulcra sunt. Inquam, qui *Crucem aut Furcam vertant,* nec mihi probant. Magis est, vt IesuS hic lignum nauale sit (peregrinantis, aut absente indicium, quoniam mari ferè ex Attica abitur) de quo Hesychium videt. Ille idem Grammaticus addit: *In pto, ταῦτα ουτα, οτι διατελονται, Melius δισται.* id est, *lignum sine axis in quo malefici ligantur.*

L Atque

174.
270.

Atque ita Eustathius in Iliad. X. Σαρίς ενθεούσιον πορτούσιν: Άλλος, in quo malefici ligantur. Item Alithophanes: Θεαστήν στρατεύεται πόρτας, οὐκέτι δέ τις αποτελεῖται: Οὐκέτι μόδι τοργανήν αφετεί λέγειν. Reporo & in Eusebio Iapon. pro cruce, & suprà adduxi, lib. II. cap. XI. Σαρίς in hac re dixit Herodotus in extrema Calliope: Απεργάτης οὐδέτερος τοις αστρούς γενιστας φρουρας τοις στρατοις τοις απομακρυσας. Quod vertunt: Adducunt hanc in littera dupla ad hunc affectum suspendunt. Vide an non servata legas potius, hoc nostro sensu: Abducentes eam ad litteras, affectum affectum suspenderunt. Effectus affixio in stipite simplex.

Κράνος Ιαπαλαν Πλατανος in Cetare, de pirates: πολλαχούπειστοι κρανιών απότομοις: Σερεμιγτος εργασιφέρει τοις, ut Latinis omnes loquuntur & narrant. Et Antiochus regis edictum, quo philoophos regno pellit, & postea etiam affectantibus ponit: τῶν δὲ τοις στρατοις οὐδεὶς εἰσιστορεῖται πρὸς τοὺς γραῦποντας, οὐδὲ πραγματευται, οὐδὲ πατριαρχῶν εἰσιστορεῖται προτερανούσιοι: Ιουνενος νοτος quicunque repetuntur apud τοις, & φενενερος, & partes eorum barbarentur in maximā nehd. Ita Athenaeus recitat lib. XII. fed virtutem de his nothri in cruce suspensione, ex alia in tribus accipimus? In trabe, in quam, ad verberandum flagellandumque, quem morem Gracis Latoniique fuisse, comedere atque alia docent.

270.
271.

Alarum manus logos.] Ita vere, imanes. Nam Alciati quale est: Ait Hifitiam Melisiam intelligi, quoniam Sarabium praeponit Ariphantes & Narpaq erat fixorum, capite delecto & ad regnum misso. Ita Herodotus inquit, libro sexto. Quod verum est: sed quid Hifitico, cu Achiz? Recipidet, deo sic vocari a poetis, quia Hifitiam Melisiam post Melis coloni Iangani, Jones, Adai. Ergo à patria, Adau. Quis color in hoc ferme? Sed nec amicum nolnrum audio fine audire ferentib; Achaean intellegi Lydia regem, qui ab aurantiis necessaria in Euclidi agnosceperedit.

AD CAP. V.

Memorem Veneris Procerpina Adonim.] Aufonius fabellam aspicio, que est illa. Venus olim puerū hunc deum auctor, & vt fili fructuatur, clām depouerat apud Procerpinam. Sed hæc mox in eadē flammā ac repetenter Veneri negat dare. Līs est, itur ad Iouem. Ille rem sic compōnit, vt Adonis, quod ad viam, in tres anni partes feceretur. Primā, vt Adonis, Adonis, quod efficit secundā, Veneris; tertiā Procerpinæ. Acquiecerunt, sed enim Adonis prior in Venerem, fuit quoque invenientem illi tributum. Haec Apollodorus lib. III. Bibliotheca. Ergo itud est, quod Procerpina nunc cruce vindicat. Theocritus & ipse huc apexit. Fidyl. xv.

Eptiūdīn' Αδων, ζερθέδης ξει Αχέροντα
Ηυστον, οὐσατι, πονατον.
Μητρα, οὐσε Αδων, οὐσιε & αδιστεραγενα,
Σεμιδιαν, ηδιαντι, πολα.

Nam vult non alteri concepsum, vt modò ad inferos, modò ad superos iret, & alternis copiam sibi faceret dubius deabus.

Arbores recens/lesser.] Ad has, vel ad nudum alium supitem, allu-

fit

fit Quintus in epigrammate quo poëtam Greculum factè est vivus. Ille Philippum & Macedones insigni victori frigerat, cuius laudem ad Eusebium transferre Alcibi quipula volunt Græca lenitate. Scilicet quia in auxiliis Romanis fuerant. Astoloi. Scripteratigit:

Αλκιβιάδης Βασιλεύς, οὐσιος της πατριας της,

Αρτονός θεοντερες ερπε, κοι λατρευον,

Οὐδε Τιρος παντος αγαντινας ινταζει:

Ινδεστι, οικουμαι, his campi ecce sacrum;

The false, cest militare decet,

Astoloi domini sub Marte, & Marie Latino,

λογο Τιτανια λαζαρεται Ιταλον.

En Astolos Romanis praepolitus, & quasi hi accessio illorum. Momorat Titum & vult est, fed vsus verius. ReKrispi alludens:

Αρχασος θεοντος, οὐσιος της πατριας της,

Αλκαλος παρεδηνος πονατον Ηλιοτος:

Certitudinib; & fidei careri, lucis monte, visator,

Αλεοντας δεξιαν οντα.

Quibus verbis significari crucem definxim ibi stare, quæ hominem illum impenit. Plutarchum in Quincho lege: & simul nota, alia hic Crucem ponit, quasi faciem ignigi, suo loco a nobis dictum.

I fidem vero Cerevum.] Ipse Tertullianus hoc affirmat, de Coronâ militis: Prima lysis repetit spicas capite circumfuit, nam que haec spicas repperit, nisi Ceres?

AD CAP. VI.

Nescio an Mæcenati de scripta.] Ambiguum profero, quia esti Mæcenatis verba nobis faciunt, vix tamen Seneca, qui velut interpretans subdit: Συφιλιστος, & εκατον τετραγωνος ita legendum, non *[en]tiro* crucem subbas, ή ταντονιον suam premere, & passib; pendere distrahim. Atqui nisi si ramen pacib; etiam de vino ligno, in quo homo quotmodocunque expansus: quod hand nimis velum spem. Si duplicit: alia interpretatio querenda sit crucis hic *ante*. An ideo talis, quia cum dolore acni necat? vt morbi quilibet acuti medici. Lenit problem: & maecenatis opinio generali quod crucem triflare, raro in quo sipes, cui homo acclimat, sumulis clavisque actus sit prefaxis. Ut cum acquiescere vellit (*[en]tiro* vox in Seneca) pungetur ac seindetur in corpore atereo. Nihil super hoc legi, fateor: commentum est merum, nisi si quid iuvat illa Reguli machina, quæ sic armata, & ea ipse inclusum. Qæc esti nostra trux non fuit: auarium portius quoddam (& arca) tamen & rascus Seneca appellavit episola xcviit, itemque libro de Prouidentia cap. i. Certe quidem Actua vocem in Mæcanatis verbis non sic leviter & in ventum additam, ipse indicat Seneca, quiem attollit ac repetit (tu vide) quafi in cā sententie momentum.

Iam solim felicissimum.] Nempe in Curis secundis: idque e libris tan-

L

tum?

tum? imo ante me Pincianus, vir fidei & iudicij bonus. Muretus tamen alicet: sed qui bene examinat, stabit à nostrâ, cuius sententia Hanc vitam mihi sustine & proroga, etiam sedens in acuta cruce.

AD CAP. VII.

Ipsi verterunt ἔλον διδύμου.] Quod ipsum pro cruce posuit incertus scripтор apud Suidam: Εὐρώπη δὲ ἀλλοῖς φέρεται, ἐπίβατος εἰς διδύμου ἔλον: Inneniens illatum corruptorem, suspendit in gemino ligno. Id est crux: et si Suidas interpretatur, τὴν πάρα ῥωμαίοις φεύγειν videtur in eorum ἄλλοι μὲν οὐδέποτε.

Vt Christum deformantes. I. Puto scribendum, ut Chi deformantes. Intellego. X. litteram Græcanicam, quæ verè figura manuum illarū fuit.

AD CAP. VIII.

Patrum ad capio: In penitula ante vele monachorum crux, imo & crucis, scilicet capio Nicoperum Gregorii, qui sic de Imp. Andronico monacho nouero: *Apro ipsius patris apologetice non vobis deinceps capio, sed vos de aliis: Superem ruram prae aliis ducas et crucem significare inferne nigrum.* Dicas duiesi coloris crucis apertos videtur dicere nisi canem vnam intellegit, ne distinjam. Quod manu autem tule- quum, crucis in collo pendulas gestet, monachii hoc amplius estimamus. Author Danielius a Goës in ilorum rebus: *Illi erant ciuitatum pontium legi, miteros oppresosque crucis proutillae, huius aliter quam olim inflata & velamenta. Liguribus libri viii de Italiis hoc no- tur, cui us auxilium poscebat ab Imp. Frederico.*

— ex omnibus undique mulier
Vrbibus ac vicis aderant, querulog, ferebant
Innumer as clamore crucis. hoc quippe querel as

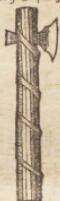
Cum aulo vel anfalo. Anfalan Beccan facit, & interpretatur (ita ingenium & fecopuris fuit) *magister*, quasi monacum apprehendere crucem, & can tenore. Quod si oculum esse dicamus? Iuxat aliquid Macrobii, qui inter notas, *Egyptiacas referet*, & significaret ali *Solem*. Lib. I. Saturn. cap. XX. *o firm Aegypti o Sole eff. agnites His-ophylgia littera ful exponentes, inculpant ceterum, inq. e. S. et. C. oculi exprimunt, & his signo o firm montant: quia Selen, leuis et lucidus, appellata antiquitas. Et tan quis signum hoc Tui *Selen* vel *lumen* venit, etiam designavit: nonne aposito Sol acceptius, cui auctor vice?*

A D C A P, X.

Unicorns enim cornua. Curiosus & penè dixerim morosè explicat Iustinus, simplicius multò Tertullianus aduerit. Iud. cap. x. *Tauri deinceps, cornua unicorns cornua eius.* In eis nationes ventilabunt pariter usque ad summum terræ. Non usque Rhinoceros destinabatur unicorns. Minotaurus bicornis : sed Christus in illo significabatur. *Cornua cornua* scilicet crucis extrema. Nam & in antennâ natus, quia crucis pars est, hæc excentrata hæbit cornua vacantes: unicorns autem dicitur. *Spiritus et palus.*

卷八

* Λλον μὴ τῇ τροπάσιον.] Mutilus locus, & aptant quidem hac ad tropa vulgaria, siue monumenta violioria; ergo cum in verba intendo, ambo; & nescio quid de fascibus potius subiecto dictum. Per illos (ita verterem δι' αὐτὸν) progressus in publicam fuit: illi verē signa imperij & potestatu. Atque cum insertā leuci, crucem referunt planissi-

AB-CAP. X.

Popularity & ad causam Cicero dixerit. I^o Quod historiā fide, non opinio. Plinius non ei fautor lib. xxxvi. cap. xv. *Nouum & megeziatam auctoritate postea, remedium innuit illex (Tartinus superbus) & omnium ita defunditorum ficeret in suorum corpora, & tunc in cibis, & in fersa volucribus, laceranda. Nam liquevit eum loqui de mortuis & sis qui se interficerent laborum tardio, quo illes crucifixit. At non id in viuis furnauit primus, ut ait vtriusque.*

Arboribus suspendunt.] Haud iociuria ambigo, ad utram pœnam referam, taquei, an Crucis. Nam nec verba alterutrum euincunt, nec alia exempla. Lego in Martyrologio, die xiiii. Martii de duobus

1

Mora.

Monachis, quos Langobards in pendio necaverunt in arbore. In ipsis Longobardis Legibus, Tit. xiii. Si ferens regū morte fecerit, ita decrevimus ut compunatur ipsa persona sicut ad pietatis finem: & ferens ipsa super fissam mortui appendator, & in eum vindicta detrahit, & sic eausa finita. Plurimū (antiquorum quidem) nunc non memini. & hæc ipsa incerta, nec dijudicauerunt item.

IVSTI LIPSI NOTÆ. AD LIB. III. CAPVT II.

AVVT obnubilis.] Quod plerique puniendis factum, præfertim si gladio. Hegephilus lib. v. cap. xlvi. Dum percussor moratur, clavis iam facta oculi, sc̄p̄t̄ propinquit ad Romanos. In vita Cypriani: Politā vero B. Cyprianus manus suā oculi subiit. Sed & cum ducerentur ad carcere, aut ad mortem, caput recedebat. Tacitus iiii. Annal. Trahebat dannatum, quantum obdulit à ueste & a frigido sanctius nisi potest, clamitans. Ammianus lib. xiiii. Carnifex apud amasquefer, & obduxit caput, & honorum tubae multatio. Imo & torquendis hoc factum. In Curio lib. vi. de Philota. Dam obligavit oculi, dan uestis extinxit, deos patios, gentium suraznocabat. Proprietate autem de crucifixione, vetus illud carmen quod tam explicet: & in libro Esther, cum Amān ad crucem rapitur, Statim opererunt faciem eius.

AD CAP. III.

ASPRAGA locis nūc rāgat. Addo, si nosīe hubet, qualiam etiam dictas sp̄ragas hanc, itis haud absumiles, contortas feliciter & nodofas. Sudas: sp̄raga locis, & sp̄rapūnos. Kal sp̄raga locis māzā. Addit deinceps de verba incerti scriptoris: O διάλιπετε αὐτὸν μαζίσθε τοῦ σπραγαλούτη μάζη.

AD CAP. V.

Quid opus erat auxiliō stōre & subsequā, qui addeuerat? Ita vulgata quidem opinio est, dumy axat addeuerat. At D. Hieronymus in Matthæum censet etiam tulisse, sed sc̄p̄t̄ & post Christum. Nam cum Ioannes aperte scribat Christum tulisse, alii tres Evangelistæ Simonem Cyrenum: ipse concilat, & hoc intelligendum est, inquit, quid eoredens de Prostris Iesu ipsi portaverit Crucem suam: positi obvolum habuerint Simonem, cui portandam crucem impoſuerunt.

AD CAP. VII.

Super ligum (se ipsum extensis.)] Quid si de transuersario tantum ligno capias, in eo hīg solitos, & deinde subducato, appendi? Pugna omnis ceflet; & breuiter fortasse rem dixi.

A.D.

Claudius sonib[us].] Necfio an Lucanus non vtrosque memoreret in his occultis sentientia versibus qui quoniam toti ad crucem ponamus, & terremus. Lib. vi. de magia Thessalâ.

— Laqueum nodet, nocentes

Ore suo rupit, pendente corpora carpit;

Abrasat[us] cruce, percussus, vicit a nimbo;

Vulfit, & incelta admisso Sole medallat;

Incertum manibus chalybem, migrans per artus

Sillanis tabi faniem, virtusq[ue] costituit;

Sordit, & nervo mortuus resinebat peperdit.

Quod ait Laqueum & nos nocentes alij nocentes edunt: ita haud incommodè ad vincula apres, quibus noxii ad crucis astrixi. Tamen in aliquo scripti libris, recentes, & id malim: credamque ad supendifios dum taxat referendum, & qui scriptis illa queantur. Reliqua iam de Cruci: & per crucis usq[ue] nimbo; & incelta admisso Sole medallat: signanter dixit de corporibus que (vt lib. ii. cap. xv. scripti) in crucibus relida, situ macræ & tabida fiebant, quatenus volucres non laniarent. Jam *Incertum manibus chalybem*, clausos intellegi liquibit, si emendes *Inseritum*. Nam hos quoque appetentes Magisterios Apuleius ostendit, in defensib[us] ferari lib. officina, lib. iii. *Hic natus & agit, inde caro[rum] clavi penduntur.* Sed & amplius de his funibus addo. Videri, quorundam iudicio, necessarios suffit in omni fixione. Nam volutus manus ligatis, ne subducerent ad iustum sur commouerent, tunc etiam vt firmis & cum adminicu penderent, deinde & alterum funem ad pedem corpus ambusse sub ipsa alas coti subleuatum nominem & attrahunt summam a crucem. Id porro factum admotis vrimique scolis. Eius sententia vir fluppe & moribus antiquis Ioannes Boileatus est, qui amice hoc fuggerit. Et sane de scolis, apponere eas parē necesse videtur, vtique ad Erebatam crucem. Quomodo alijs subduxeris, aut fixeris? Etiam de funibus sunt que suideant, præter ante dicta, vt Hilarius de Trinitate lib. x. *Pendul in cruce corpora penas, & colligantim fuscata violenta vincula, & ad dolorum clavorum penas.* Ephes. 6. 14. 1 Cor. 9. 26. 1 Cor. 9. 27. 1 Cor. 9. 28. 1 Cor. 9. 29. 1 Cor. 9. 30. 1 Cor. 9. 31. 1 Cor. 9. 32. 1 Cor. 9. 33. 1 Cor. 9. 34. 1 Cor. 9. 35. 1 Cor. 9. 36. 1 Cor. 9. 37. 1 Cor. 9. 38. 1 Cor. 9. 39. 1 Cor. 9. 40. 1 Cor. 9. 41. 1 Cor. 9. 42. 1 Cor. 9. 43. 1 Cor. 9. 44. 1 Cor. 9. 45. 1 Cor. 9. 46. 1 Cor. 9. 47. 1 Cor. 9. 48. 1 Cor. 9. 49. 1 Cor. 9. 50. 1 Cor. 9. 51. 1 Cor. 9. 52. 1 Cor. 9. 53. 1 Cor. 9. 54. 1 Cor. 9. 55. 1 Cor. 9. 56. 1 Cor. 9. 57. 1 Cor. 9. 58. 1 Cor. 9. 59. 1 Cor. 9. 60. 1 Cor. 9. 61. 1 Cor. 9. 62. 1 Cor. 9. 63. 1 Cor. 9. 64. 1 Cor. 9. 65. 1 Cor. 9. 66. 1 Cor. 9. 67. 1 Cor. 9. 68. 1 Cor. 9. 69. 1 Cor. 9. 70. 1 Cor. 9. 71. 1 Cor. 9. 72. 1 Cor. 9. 73. 1 Cor. 9. 74. 1 Cor. 9. 75. 1 Cor. 9. 76. 1 Cor. 9. 77. 1 Cor. 9. 78. 1 Cor. 9. 79. 1 Cor. 9. 80. 1 Cor. 9. 81. 1 Cor. 9. 82. 1 Cor. 9. 83. 1 Cor. 9. 84. 1 Cor. 9. 85. 1 Cor. 9. 86. 1 Cor. 9. 87. 1 Cor. 9. 88. 1 Cor. 9. 89. 1 Cor. 9. 90. 1 Cor. 9. 91. 1 Cor. 9. 92. 1 Cor. 9. 93. 1 Cor. 9. 94. 1 Cor. 9. 95. 1 Cor. 9. 96. 1 Cor. 9. 97. 1 Cor. 9. 98. 1 Cor. 9. 99. 1 Cor. 9. 100. 1 Cor. 9. 101. 1 Cor. 9. 102. 1 Cor. 9. 103. 1 Cor. 9. 104. 1 Cor. 9. 105. 1 Cor. 9. 106. 1 Cor. 9. 107. 1 Cor. 9. 108. 1 Cor. 9. 109. 1 Cor. 9. 110. 1 Cor. 9. 111. 1 Cor. 9. 112. 1 Cor. 9. 113. 1 Cor. 9. 114. 1 Cor. 9. 115. 1 Cor. 9. 116. 1 Cor. 9. 117. 1 Cor. 9. 118. 1 Cor. 9. 119. 1 Cor. 9. 120. 1 Cor. 9. 121. 1 Cor. 9. 122. 1 Cor. 9. 123. 1 Cor. 9. 124. 1 Cor. 9. 125. 1 Cor. 9. 126. 1 Cor. 9. 127. 1 Cor. 9. 128. 1 Cor. 9. 129. 1 Cor. 9. 130. 1 Cor. 9. 131. 1 Cor. 9. 132. 1 Cor. 9. 133. 1 Cor. 9. 134. 1 Cor. 9. 135. 1 Cor. 9. 136. 1 Cor. 9. 137. 1 Cor. 9. 138. 1 Cor. 9. 139. 1 Cor. 9. 140. 1 Cor. 9. 141. 1 Cor. 9. 142. 1 Cor. 9. 143. 1 Cor. 9. 144. 1 Cor. 9. 145. 1 Cor. 9. 146. 1 Cor. 9. 147. 1 Cor. 9. 148. 1 Cor. 9. 149. 1 Cor. 9. 150. 1 Cor. 9. 151. 1 Cor. 9. 152. 1 Cor. 9. 153. 1 Cor. 9. 154. 1 Cor. 9. 155. 1 Cor. 9. 156. 1 Cor. 9. 157. 1 Cor. 9. 158. 1 Cor. 9. 159. 1 Cor. 9. 160. 1 Cor. 9. 161. 1 Cor. 9. 162. 1 Cor. 9. 163. 1 Cor. 9. 164. 1 Cor. 9. 165. 1 Cor. 9. 166. 1 Cor. 9. 167. 1 Cor. 9. 168. 1 Cor. 9. 169. 1 Cor. 9. 170. 1 Cor. 9. 171. 1 Cor. 9. 172. 1 Cor. 9. 173. 1 Cor. 9. 174. 1 Cor. 9. 175. 1 Cor. 9. 176. 1 Cor. 9. 177. 1 Cor. 9. 178. 1 Cor. 9. 179. 1 Cor. 9. 180. 1 Cor. 9. 181. 1 Cor. 9. 182. 1 Cor. 9. 183. 1 Cor. 9. 184. 1 Cor. 9. 185. 1 Cor. 9. 186. 1 Cor. 9. 187. 1 Cor. 9. 188. 1 Cor. 9. 189. 1 Cor. 9. 190. 1 Cor. 9. 191. 1 Cor. 9. 192. 1 Cor. 9. 193. 1 Cor. 9. 194. 1 Cor. 9. 195. 1 Cor. 9. 196. 1 Cor. 9. 197. 1 Cor. 9. 198. 1 Cor. 9. 199. 1 Cor. 9. 200. 1 Cor. 9. 201. 1 Cor. 9. 202. 1 Cor. 9. 203. 1 Cor. 9. 204. 1 Cor. 9. 205. 1 Cor. 9. 206. 1 Cor. 9. 207. 1 Cor. 9. 208. 1 Cor. 9. 209. 1 Cor. 9. 210. 1 Cor. 9. 211. 1 Cor. 9. 212. 1 Cor. 9. 213. 1 Cor. 9. 214. 1 Cor. 9. 215. 1 Cor. 9. 216. 1 Cor. 9. 217. 1 Cor. 9. 218. 1 Cor. 9. 219. 1 Cor. 9. 220. 1 Cor. 9. 221. 1 Cor. 9. 222. 1 Cor. 9. 223. 1 Cor. 9. 224. 1 Cor. 9. 225. 1 Cor. 9. 226. 1 Cor. 9. 227. 1 Cor. 9. 228. 1 Cor. 9. 229. 1 Cor. 9. 230. 1 Cor. 9. 231. 1 Cor. 9. 232. 1 Cor. 9. 233. 1 Cor. 9. 234. 1 Cor. 9. 235. 1 Cor. 9. 236. 1 Cor. 9. 237. 1 Cor. 9. 238. 1 Cor. 9. 239. 1 Cor. 9. 240. 1 Cor. 9. 241. 1 Cor. 9. 242. 1 Cor. 9. 243. 1 Cor. 9. 244. 1 Cor. 9. 245. 1 Cor. 9. 246. 1 Cor. 9. 247. 1 Cor. 9. 248. 1 Cor. 9. 249. 1 Cor. 9. 250. 1 Cor. 9. 251. 1 Cor. 9. 252. 1 Cor. 9. 253. 1 Cor. 9. 254. 1 Cor. 9. 255. 1 Cor. 9. 256. 1 Cor. 9. 257. 1 Cor. 9. 258. 1 Cor. 9. 259. 1 Cor. 9. 260. 1 Cor. 9. 261. 1 Cor. 9. 262. 1 Cor. 9. 263. 1 Cor. 9. 264. 1 Cor. 9. 265. 1 Cor. 9. 266. 1 Cor. 9. 267. 1 Cor. 9. 268. 1 Cor. 9. 269. 1 Cor. 9. 270. 1 Cor. 9. 271. 1 Cor. 9. 272. 1 Cor. 9. 273. 1 Cor. 9. 274. 1 Cor. 9. 275. 1 Cor. 9. 276. 1 Cor. 9. 277. 1 Cor. 9. 278. 1 Cor. 9. 279. 1 Cor. 9. 280. 1 Cor. 9. 281. 1 Cor. 9. 282. 1 Cor. 9. 283. 1 Cor. 9. 284. 1 Cor. 9. 285. 1 Cor. 9. 286. 1 Cor. 9. 287. 1 Cor. 9. 288. 1 Cor. 9. 289. 1 Cor. 9. 290. 1 Cor. 9. 291. 1 Cor. 9. 292. 1 Cor. 9. 293. 1 Cor. 9. 294. 1 Cor. 9. 295. 1 Cor. 9. 296. 1 Cor. 9. 297. 1 Cor. 9. 298. 1 Cor. 9. 299. 1 Cor. 9. 300. 1 Cor. 9. 301. 1 Cor. 9. 302. 1 Cor. 9. 303. 1 Cor. 9. 304. 1 Cor. 9. 305. 1 Cor. 9. 306. 1 Cor. 9. 307. 1 Cor. 9. 308. 1 Cor. 9. 309. 1 Cor. 9. 310. 1 Cor. 9. 311. 1 Cor. 9. 312. 1 Cor. 9. 313. 1 Cor. 9. 314. 1 Cor. 9. 315. 1 Cor. 9. 316. 1 Cor. 9. 317. 1 Cor. 9. 318. 1 Cor. 9. 319. 1 Cor. 9. 320. 1 Cor. 9. 321. 1 Cor. 9. 322. 1 Cor. 9. 323. 1 Cor. 9. 324. 1 Cor. 9. 325. 1 Cor. 9. 326. 1 Cor. 9. 327. 1 Cor. 9. 328. 1 Cor. 9. 329. 1 Cor. 9. 330. 1 Cor. 9. 331. 1 Cor. 9. 332. 1 Cor. 9. 333. 1 Cor. 9. 334. 1 Cor. 9. 335. 1 Cor. 9. 336. 1 Cor. 9. 337. 1 Cor. 9. 338. 1 Cor. 9. 339. 1 Cor. 9. 340. 1 Cor. 9. 341. 1 Cor. 9. 342. 1 Cor. 9. 343. 1 Cor. 9. 344. 1 Cor. 9. 345. 1 Cor. 9. 346. 1 Cor. 9. 347. 1 Cor. 9. 348. 1 Cor. 9. 349. 1 Cor. 9. 350. 1 Cor. 9. 351. 1 Cor. 9. 352. 1 Cor. 9. 353. 1 Cor. 9. 354. 1 Cor. 9. 355. 1 Cor. 9. 356. 1 Cor. 9. 357. 1 Cor. 9. 358. 1 Cor. 9. 359. 1 Cor. 9. 360. 1 Cor. 9. 361. 1 Cor. 9. 362. 1 Cor. 9. 363. 1 Cor. 9. 364. 1 Cor. 9. 365. 1 Cor. 9. 366. 1 Cor. 9. 367. 1 Cor. 9. 368. 1 Cor. 9. 369. 1 Cor. 9. 370. 1 Cor. 9. 371. 1 Cor. 9. 372. 1 Cor. 9. 373. 1 Cor. 9. 374. 1 Cor. 9. 375. 1 Cor. 9. 376. 1 Cor. 9. 377. 1 Cor. 9. 378. 1 Cor. 9. 379. 1 Cor. 9. 380. 1 Cor. 9. 381. 1 Cor. 9. 382. 1 Cor. 9. 383. 1 Cor. 9. 384. 1 Cor. 9. 385. 1 Cor. 9. 386. 1 Cor. 9. 387. 1 Cor. 9. 388. 1 Cor. 9. 389. 1 Cor. 9. 390. 1 Cor. 9. 391. 1 Cor. 9. 392. 1 Cor. 9. 393. 1 Cor. 9. 394. 1 Cor. 9. 395. 1 Cor. 9. 396. 1 Cor. 9. 397. 1 Cor. 9. 398. 1 Cor. 9. 399. 1 Cor. 9. 400. 1 Cor. 9. 401. 1 Cor. 9. 402. 1 Cor. 9. 403. 1 Cor. 9. 404. 1 Cor. 9. 405. 1 Cor. 9. 406. 1 Cor. 9. 407. 1 Cor. 9. 408. 1 Cor. 9. 409. 1 Cor. 9. 410. 1 Cor. 9. 411. 1 Cor. 9. 412. 1 Cor. 9. 413. 1 Cor. 9. 414. 1 Cor. 9. 415. 1 Cor. 9. 416. 1 Cor. 9. 417. 1 Cor. 9. 418. 1 Cor. 9. 419. 1 Cor. 9. 420. 1 Cor. 9. 421. 1 Cor. 9. 422. 1 Cor. 9. 423. 1 Cor. 9. 424. 1 Cor. 9. 425. 1 Cor. 9. 426. 1 Cor. 9. 427. 1 Cor. 9. 428. 1 Cor. 9. 429. 1 Cor. 9. 430. 1 Cor. 9. 431. 1 Cor. 9. 432. 1 Cor. 9. 433. 1 Cor. 9. 434. 1 Cor. 9. 435. 1 Cor. 9. 436. 1 Cor. 9. 437. 1 Cor. 9. 438. 1 Cor. 9. 439. 1 Cor. 9. 440. 1 Cor. 9. 441. 1 Cor. 9. 442. 1 Cor. 9. 443. 1 Cor. 9. 444. 1 Cor. 9. 445. 1 Cor. 9. 446. 1 Cor. 9. 447. 1 Cor. 9. 448. 1 Cor. 9. 449. 1 Cor. 9. 450. 1 Cor. 9. 451. 1 Cor. 9. 452. 1 Cor. 9. 453. 1 Cor. 9. 454. 1 Cor. 9. 455. 1 Cor. 9. 456. 1 Cor. 9. 457. 1 Cor. 9. 458. 1 Cor. 9. 459. 1 Cor. 9. 460. 1 Cor. 9. 461. 1 Cor. 9. 462. 1 Cor. 9. 463. 1 Cor. 9. 464. 1 Cor. 9. 465. 1 Cor. 9. 466. 1 Cor. 9. 467. 1 Cor. 9. 468. 1 Cor. 9. 469. 1 Cor. 9. 470. 1 Cor. 9. 471. 1 Cor. 9. 472. 1 Cor. 9. 473. 1 Cor. 9. 474. 1 Cor. 9. 475. 1 Cor. 9. 476. 1 Cor. 9. 477. 1 Cor. 9. 478. 1 Cor. 9. 479. 1 Cor. 9. 480. 1 Cor. 9. 481. 1 Cor. 9. 482. 1 Cor. 9. 483. 1 Cor. 9. 484. 1 Cor. 9. 485. 1 Cor. 9. 486. 1 Cor. 9. 487. 1 Cor. 9. 488. 1 Cor. 9. 489. 1 Cor. 9. 490. 1 Cor. 9. 491. 1 Cor. 9. 492. 1 Cor. 9. 493. 1 Cor. 9. 494. 1 Cor. 9. 495. 1 Cor. 9. 496. 1 Cor. 9. 497. 1 Cor. 9. 498. 1 Cor. 9. 499. 1 Cor. 9. 500. 1 Cor. 9. 501. 1 Cor. 9. 502. 1 Cor. 9. 503. 1 Cor. 9. 504. 1 Cor. 9. 505. 1 Cor. 9. 506. 1 Cor. 9. 507. 1 Cor. 9. 508. 1 Cor. 9. 509. 1 Cor. 9. 510. 1 Cor. 9. 511. 1 Cor. 9. 512. 1 Cor. 9. 513. 1 Cor. 9. 514. 1 Cor. 9. 515. 1 Cor. 9. 516. 1 Cor. 9. 517. 1 Cor. 9. 518. 1 Cor. 9. 519. 1 Cor. 9. 520. 1 Cor. 9. 521. 1 Cor. 9. 522. 1 Cor. 9. 523. 1 Cor. 9. 524. 1 Cor. 9. 525. 1 Cor. 9. 526. 1 Cor. 9. 527. 1 Cor. 9. 528. 1 Cor. 9. 529. 1 Cor. 9. 530. 1 Cor. 9. 531. 1 Cor. 9. 532. 1 Cor. 9. 533. 1 Cor. 9. 534. 1 Cor. 9. 535. 1 Cor. 9. 536. 1 Cor. 9. 537. 1 Cor. 9. 538. 1 Cor. 9. 539. 1 Cor. 9. 540. 1 Cor. 9. 541. 1 Cor. 9. 542. 1 Cor. 9. 543. 1 Cor. 9. 544. 1 Cor. 9. 545. 1 Cor. 9. 546. 1 Cor. 9. 547. 1 Cor. 9. 548. 1 Cor. 9. 549. 1 Cor. 9. 550. 1 Cor. 9. 551. 1 Cor. 9. 552. 1 Cor. 9. 553. 1 Cor. 9. 554. 1 Cor. 9. 555. 1 Cor. 9. 556. 1 Cor. 9. 557. 1 Cor. 9. 558. 1 Cor. 9. 559. 1 Cor. 9. 560. 1 Cor. 9. 561. 1 Cor. 9. 562. 1 Cor. 9. 563. 1 Cor. 9. 564. 1 Cor. 9. 565. 1 Cor. 9. 566. 1 Cor. 9. 567. 1 Cor. 9. 568. 1 Cor. 9. 569. 1 Cor. 9. 570. 1 Cor. 9. 571. 1 Cor. 9. 572. 1 Cor. 9. 573. 1 Cor. 9. 574. 1 Cor. 9. 575. 1 Cor. 9. 576. 1 Cor. 9. 577. 1 Cor. 9. 578. 1 Cor. 9. 579. 1 Cor. 9. 580. 1 Cor. 9. 581. 1 Cor. 9. 582. 1 Cor. 9. 583. 1 Cor. 9. 584. 1 Cor. 9. 585. 1 Cor. 9. 586. 1 Cor. 9. 587. 1 Cor. 9. 588. 1 Cor. 9. 589. 1 Cor. 9. 590. 1 Cor. 9. 591. 1 Cor. 9. 592. 1 Cor. 9. 593. 1 Cor. 9. 594. 1 Cor. 9. 595. 1 Cor. 9. 596. 1 Cor. 9. 597. 1 Cor. 9. 598. 1 Cor. 9. 599. 1 Cor. 9. 600. 1 Cor. 9. 601. 1 Cor. 9. 602. 1 Cor. 9. 603. 1 Cor. 9. 604. 1 Cor. 9. 605. 1 Cor. 9. 606. 1 Cor. 9. 607. 1 Cor. 9. 608. 1 Cor. 9. 609. 1 Cor. 9. 610. 1 Cor. 9. 611. 1 Cor. 9. 612. 1 Cor. 9. 613. 1 Cor. 9. 614. 1 Cor. 9. 615. 1 Cor. 9. 616. 1 Cor. 9. 617. 1 Cor. 9. 618. 1 Cor. 9. 619. 1 Cor. 9. 620. 1 Cor. 9. 621. 1 Cor. 9. 622. 1 Cor. 9. 623. 1 Cor. 9. 624. 1 Cor. 9. 625. 1 Cor. 9. 626. 1 Cor. 9. 627. 1 Cor. 9. 628. 1 Cor. 9. 629. 1 Cor. 9. 630. 1 Cor. 9. 631. 1 Cor. 9. 632. 1 Cor. 9. 633. 1 Cor. 9. 634. 1 Cor. 9. 635. 1 Cor. 9. 636. 1 Cor. 9. 637. 1 Cor. 9. 638. 1 Cor. 9. 639. 1 Cor. 9. 640. 1 Cor. 9. 641. 1 Cor. 9. 642. 1 Cor. 9. 643. 1 Cor. 9. 644. 1 Cor. 9. 645. 1 Cor. 9. 646. 1 Cor. 9. 647. 1 Cor. 9. 648. 1 Cor. 9. 649. 1 Cor. 9. 650. 1 Cor. 9. 651. 1 Cor. 9. 652. 1 Cor. 9. 653. 1 Cor. 9. 654. 1 Cor. 9. 655. 1 Cor. 9. 656. 1 Cor. 9. 657. 1 Cor. 9. 658. 1 Cor. 9. 659. 1 Cor. 9. 660. 1 Cor. 9. 661. 1 Cor. 9. 662. 1 Cor. 9. 663. 1 Cor. 9. 664. 1 Cor. 9. 665. 1 Cor. 9. 666. 1 Cor. 9. 667. 1 Cor. 9. 668. 1 Cor. 9. 669. 1 Cor. 9. 670. 1 Cor. 9. 671. 1 Cor. 9. 672. 1 Cor. 9. 673. 1 Cor. 9. 674. 1 Cor. 9. 675. 1 Cor. 9. 676. 1 Cor. 9. 677. 1 Cor. 9. 678. 1 Cor. 9. 679. 1 Cor. 9. 680. 1 Cor. 9. 681. 1 Cor. 9. 682. 1 Cor. 9. 683. 1 Cor. 9. 684. 1 Cor. 9. 685. 1 Cor. 9. 686. 1 Cor. 9. 687. 1 Cor. 9. 688. 1 Cor. 9. 689. 1 Cor. 9. 690. 1 Cor. 9. 691. 1 Cor. 9. 692. 1 Cor. 9. 693. 1 Cor. 9. 694. 1 Cor. 9. 695. 1 Cor. 9. 696. 1 Cor. 9. 697. 1 Cor. 9. 698. 1 Cor. 9. 699. 1 Cor. 9. 700. 1 Cor. 9. 701. 1 Cor. 9. 702. 1 Cor. 9. 703. 1 Cor. 9. 704. 1 Cor. 9. 705. 1 Cor. 9. 706. 1 Cor. 9. 707. 1 Cor. 9. 708. 1 Cor. 9. 709. 1 Cor. 9. 710. 1 Cor. 9. 711. 1 Cor. 9. 712. 1 Cor. 9. 713. 1 Cor. 9. 714. 1 Cor. 9. 715. 1 Cor. 9. 716. 1 Cor. 9. 717. 1 Cor. 9. 718. 1 Cor. 9. 719. 1 Cor. 9. 720. 1 Cor. 9. 721. 1 Cor. 9. 722. 1 Cor. 9. 723. 1 Cor. 9. 724. 1 Cor. 9. 725. 1 Cor. 9. 726. 1 Cor. 9. 727. 1 Cor. 9. 728. 1 Cor. 9. 729. 1 Cor. 9. 730. 1 Cor. 9. 731. 1 Cor. 9. 732. 1 Cor. 9. 733. 1 Cor. 9. 734. 1 Cor. 9. 735. 1 Cor. 9. 736. 1 Cor. 9. 737. 1 Cor. 9. 738. 1 Cor. 9. 739. 1 Cor. 9. 740. 1 Cor. 9. 741. 1 Cor. 9. 742. 1 Cor. 9. 743. 1 Cor. 9. 744. 1 Cor. 9. 745. 1 Cor. 9. 746. 1 Cor. 9. 747. 1 Cor. 9. 748. 1 Cor. 9. 749. 1 Cor. 9. 750. 1 Cor. 9. 751. 1 Cor. 9. 752. 1 Cor. 9. 753. 1 Cor. 9. 754. 1 Cor. 9. 755. 1 Cor. 9. 756. 1 Cor. 9. 757. 1 Cor. 9. 758. 1 Cor. 9. 759. 1 Cor. 9. 760. 1 Cor. 9. 761. 1 Cor. 9. 762. 1 Cor. 9. 763. 1 Cor. 9. 764. 1 Cor. 9. 765. 1 Cor. 9. 766. 1 Cor. 9. 767. 1 Cor. 9. 768. 1 Cor. 9. 769. 1 Cor. 9. 770. 1 Cor. 9. 771. 1 Cor. 9. 772. 1 Cor. 9. 773. 1 Cor. 9. 774. 1 Cor. 9. 775. 1 Cor. 9. 776. 1 Cor. 9. 777. 1 Cor. 9. 778. 1 Cor. 9. 779. 1 Cor. 9. 780. 1 Cor. 9. 781. 1 Cor. 9. 782. 1 Cor. 9. 783. 1 Cor. 9. 784. 1 Cor. 9. 785. 1 Cor. 9. 786. 1 Cor. 9. 787. 1 Cor. 9. 788. 1 Cor. 9. 789. 1 Cor. 9. 790. 1 Cor. 9. 791. 1 Cor. 9. 792. 1 Cor. 9. 793. 1 Cor. 9. 794. 1 Cor. 9. 795. 1 Cor. 9. 796. 1 Cor. 9. 797. 1 Cor. 9. 798. 1 Cor. 9. 799. 1 Cor. 9. 800. 1 Cor. 9. 801. 1 Cor. 9. 802. 1 Cor. 9. 803. 1 Cor. 9. 804. 1 Cor. 9. 805. 1 Cor. 9. 806. 1 Cor. 9. 807. 1 Cor. 9. 808. 1 Cor. 9. 809. 1 Cor. 9. 810. 1 Cor. 9. 811. 1 Cor. 9. 812. 1 Cor. 9. 813. 1 Cor. 9. 814. 1 Cor. 9. 815. 1 Cor. 9. 816. 1 Cor. 9. 817. 1 Cor. 9. 818. 1 Cor. 9. 819. 1 Cor. 9. 820. 1 Cor. 9. 821. 1 Cor. 9. 822. 1 Cor. 9. 823. 1 Cor. 9. 824. 1 Cor. 9. 825. 1 Cor. 9. 826. 1 Cor. 9. 827. 1 Cor. 9. 828. 1 Cor. 9. 829. 1 Cor. 9. 830. 1 Cor. 9. 831. 1 Cor. 9. 832. 1 Cor. 9. 833. 1 Cor. 9. 834. 1 Cor. 9. 835. 1 Cor. 9. 836. 1 Cor. 9. 837. 1 Cor. 9. 838. 1 Cor. 9. 839. 1 Cor. 9. 840. 1 Cor. 9. 841. 1 Cor. 9. 842. 1 Cor. 9. 843. 1 Cor. 9. 844. 1 Cor. 9. 845. 1 Cor. 9. 846. 1 Cor. 9. 847. 1 Cor. 9. 848. 1 Cor. 9. 849. 1 Cor. 9. 850. 1 Cor. 9. 851. 1 Cor. 9. 852. 1 Cor. 9. 853. 1 Cor. 9. 854. 1 Cor. 9. 855. 1 Cor. 9. 856. 1 Cor. 9. 857. 1 Cor. 9. 858. 1 Cor. 9. 859. 1 Cor. 9. 860. 1 Cor. 9. 861. 1 Cor. 9. 862. 1 Cor. 9. 863. 1 Cor. 9

716

AD CAP. IX.

Αιστρήτων] Ita benè & doctè Franc. Nansius, cùm anteā esset ὄμορφος. Et sanè clavi illi grandes: atq; ita ipse Nonnus idemtidem σιδήρα νέρτρα appellat *Stimulos ferreos*.

Contra tendant alij & sagrant guatarmi.] Atque ego, et si negauis
me decidere, prouinciam tuam in hanc partem. In templis Christi hodie
intellego paucum Christum crucis affixum, disparatis pedibus sic pingit.
Vidimus iti ipsi Venetus in gentis eius templo, tum & albii in anti-
quioribus picturis. Audio & Tenebris clausum qui afferatur, difter-
in memoriis anterius ferri clamque pediti desiri. Addo autem, Confusio-
nem Imperatoris, quoniam ex his clavis (id quoque multitudi-
num fratrum) inferuntur Capiti statutus quam funeris Confantino-
poli posuit. Zonaras. O διάνοιας αὐτοκράτορες της ιερουσαλήμ την αδιά-
ποτην απόλωλαν, την εκφαντίζων την τοῦ Ιησοῦ Σωτῆρος ἀμέτε-
ρια τούτη την κύριον προστάτην λατετον την στολὴν ειπεν.

APRIL 20

M. 48.

Vestigium huius tabella exflare audio.] Imò & video: ac misit ad me Dionysius Villerius vir veteri doctrina & mihi valde amicus cœv-

A D C A P . X

Προσθέτεις τού τον αὐτοφέρτων.] Id dicit Circumduci, sicut Traduci, cum omentum dumtaxat per ora populi ducebantur, & si pali pauciendi. Suetonius in Tito, cap. viii. His (Delatatos) nosūp̄e tradicunt per amphitheatres arenam, partim subiectis in ferros atque acerpi, partim in aperturas in fulvam aschi. Nefacio in Martialis venitibus, qui iamdiu cubat in morbo, sic fanandus, lib. 1. de hisp̄is Delatibus & Titio facit :

Turba granis paci placidaq; inimica quieti,

Qua semper miseris sollicitabat opes:

*Traducta est tistulis, nec cepit arena nocentes,
Eridanus habet illas.*

Et delator habet quod dabat exsilio.

nius enim vult tractus Delatores. quomodo? nonne omnium
nunc est communis? non hic: quia additum , quos & quam illustres
usque detulisset. Exempli causa: *Hic est Titus qui Cameratum del-
ult. Hic, qui Lateralum, & talia.* In libris legitur: *Traducta est gera-
tu, in aliis, Traducta Genit., & emendarunt, Traducta est Gyras, quod
go & ratio faciliter reflant.*

Noxoxacuris apocryphoꝝ. In tabella enim hac talia scribi solent: **c**ut & **T**itulus **S**eruatoris. Cyprianus de montibus Sinā & Syon: **t**outiū **P**latinus impluit mente à Deo acceptū Tabulam, & **t**abulam scripsi
linguas: & in capite eius tribus Tabulam cum nomine regis adororum confixit. Ex cuius verbis clavis triplex Tabulam non super liquum (ut multi representant & pingunt) sed in ipso supremo liquo fixam.

De quo more alijs.] Inter eos P. Faber libris Semestriis; ubi &c parsim plura de Cruce, & quædam selecta atque edecumata.

AD CAP. XIII.

Disparata hac supplicia.] Notauit & publicè ante nos monuit Cæsar Baronii, vir sacra profanatio docitus in Martyrioglio. Sed cur eangabant is, quos statim mortuos vellet, cura? An non causa in diu? Ille lib. xi. cap. x. l. v. norat in iis vitalitatem esse: atque addit: Tamque in ipsa genio viri, que commisurâ, dextrâ lauâ, à priore parte,

Liber non immunit.] Leo in Eusebii lib. vi. cap. xix. de Apollonio Marte, cuius est sub Commodo Princeps delator et vel Christiani, accusator, ex legi crura frustis. Verba huic rei: *ποιητὴ τὸν ταῦτα πειθαρέσθαι τοὺς τῶν τούτων παντάς, αὐτούς ταῦτα τοι τάξα: γνωμὴν τινεῖ νέστη, ιστα λέγει Πρίγκιπες, ταῦτα διλατέσθαι, πλασμανεῖν τινεῖς σεν. Sed cuius Principis hæc lex tam commoda in Christianis? Non opinor ipsius Commodo. Num quid M. Aureli: de quo Tertullianus Apolog. cap. xv. *qui facti simus ab eis modi hominibus* (Christianis) *parvam dimicemus, ita alio modo palma difficeret, ad eum accutum atritum damnatione, & quidem tui. extore, non quod aut de damnatione tui, posse vel ad Cruxfigiūm illud referre: vel ad Viacomburium, quo affici accusatores Christianorum iubet cuiuscum Principis epistola apud Onufrium in Faltis exprefsa.**

AD CÆSAR. XV

M. J V S T I

IVSTI LIPSI
AD LIB. III. NOTÆ
CAPUT III.

VERBERATVM patibulō, confrictissim. An ergo hoc referas Dionis etiam illud lib. xlii. de Antonij faciū in lude regem Antigonum? rō dī Arthōro, inquit, iusq[uam] t[em]p[or]e ap[er]tūr oportet cōm[on]dātūr. Basiliū cōm[on]dātūr t[em]p[or]e p[re]sumtūr. q[uod] uera est. Antigonum flagellat[ur] crucis furce altig[ra]n (quod nemo aliud rex à Romanis vnguā passus erat) ac postea interficit. Verba ita præferre videtur: ne abhorreat a Antonij impotentiā, ut feruliter fecerit etiam in regem. Tamen verius puto ut capias versatę Palam. Ut palo, inquam alligatus fucet, folēni Romanis more, & tunc fecuri perculsus. Quod ipsum huic Antigonum factum, etiā Dio non exprimit, notauit Strabo, citante Iosepho (nam hodie non exsistat) lib. xvi. Antiq. cap. i. Antigono Arthōro rō l[et]at[ur] a[cc]ūta sic Arthōrū s[ecundu]m d[icitu]r. q[uod] d[icitu]r p[er] eos ap[er]tūr basiliū cōm[on]dātūr: Antonius Antigonum Indiam perducūt scuri percutit. Et si p[ro]p[ter]a primis domos ficeret eas Posidonij sententia puto Senecam alibi tradere, & vii pariter vocē force. De Hebreis, verum est, sed hoc ermis. Prīcas corum litteras alias & diuīctiōnes fusile, periti eius lingue atque ipse Hieronymus tradidit. Iam de Aufoniū verba, is talis:

Et cruci effigie Padamē a porrigitur Φ.
Lectio[n]em non muto, etiā ali libri proferunt Φ: nec id malè. Sed etiā crucis: verillimum est in nostrā etiam formā: quomodo in cruci inquam veſtū, & in qua homo appens. Vide faciem & pendula a ligno brachia, etiā hac ipsa litera forma. Subi[n]cio & forman crucifixionis quam imaginabatur & delineat[ur] Morillonus.

AD CAP. VI.

Impudicas ancillas sic puniri. Et fane ignava mors, & Femineas etiam Panegyritae dicta, Alterius manus ardoribus Britannorū gols domi fracta, & insu[m]p[er]ta famula mortis infamia, ut felicit malusve vir fere amantissimus videatur lagno petre quam gladio. Victor postremo appellauit, Villianamque, in Maximiano: Parva mortis genere postremo, frustis lagno ceruicibus lata.

Patibulum velq[ue] Furca dicitur. Quo ipso sensu inferiores Graci dixerunt φωνήσαντα in forciam agere, alteriore illa littera multatā. Cedrenus in Iustiniano Riconnotem̄: Et rō nūxū curarē.

M. 3 iugula

Patens ha[bit]us transferat, pars sic dicta. Stride & propriè inquam. Alias quis nec fit totam crucem saepe venire in hoc nomen! Sallustius utro modo accepit hanc dixit, in loco vittato. Fragmentum est apud Nonium ē i. Hist. In quis nos flamus qui que aut male defens verbaverunt, aut immunitate corpore imprimit patibulū omnibus effigiebant. Legi mutitate corpore: quia mos ille frequenter Orienitalibus, ut priuquam crucifigerent admirarent, aut etiam per tormenta necarent. Exempla habes in hoc libro, cap. xi. & alibi. At illud imprimit, qui reformandum ignoro. Tentauit olim in prou. An in imprimit quod sic compoſitum pro simplici, veritate & talia, apud Tertullianum reperies Exhort. ad Caſſit. cap. x. An etiam imprimit & ut sit corpus fusile improbus mutlatum? Credo enim haec narratio de faciūtia Mithridatis in Cyzzenos, quos terrā manūs obſedit.

AD CAP. V.

Facit quā nostrū hodie patibulūm. Quae sententia fuit Antonij Morillonii, viri summi futuri si diutius vixisset. Argumenta habebat (vidi & legi in epistola eius ad Lindanum, quā h[ab]et[ur] adleruant) quod id referret formam lugiferre autem iugum, ignominia & quasi comminatio huiussee mortis, itaque illinc petenda forma. Amplius, Linus ait lib. i. Romanos p[er]fecta furca duodecim & tertia p[er]fecta alta iugumentibus pedes: eas furcas proclamanta vtrimeque ligna fuisse cum tertio transferario supereme inimicio, quod genus Correlos Eatinī vocant, & nos hodie Schragas: ergo hanc esse faciem furca. Tertiū Hēbros

NOTA AD LIB. XII.
quod vertendum est, *In muro omnes de furcā suspensit. Dicit Zonaras qui in eis pāre: Εὐθύδος τε πατέρι την διανόπαι: In lignis spūd muros suspenſit. Credo autem hanc Furcam primō non nisi dimidiū spūd muros suspenſit, id est, facie adhuc aliqua Furca, paulatim, & quo plures appendi possent, immutatae.*

AB CAP. LIX

Iniectis per crura funibus.] An magis placet hic sensus, Funes ipsos per crura corum traiecos & trahimis? Tali in Curtis lego Alexander vnapie in Briten quendam, lib. 1111. *Potes spirant lovatressa* sunt, *religantur ita curvum ita rex circa vmbra equi.* Ita factum a re ex exemplo Achillis, qui Hecatomē fīc vobdūt, ut Curtius inibi nota. Sed tamen Ammianus *Iniectorum* non *Traiecos*, nec id supposci credamus vlo gystatum.

AP. CAP. X.

Moriturum in ipsis, non per ipsas.] Praeter exempla que dedi, hoc
tarum videatur in Philippo, de quo Eusebius in Chronicō, anno xii.
Claudij: *Philippus apostolus Christi apud Hierapolem Asia civitatem,*
quam Euangelium populo nuntiavit crucis affixus, Lapidem opprimitur.
Quam in ipsa cruce lapidibus obrutus esset. Atque hoc quidem in
vulgata libris, in veteri & probo meo manuscripto vestigium non
est horum verborum.

A D C A P. X I I.

Viri fide digni afferant.] Inter eos eximius Theologus Alfonius Ciazzo, qui de signis Crucis nunc nuper accurate scripsit.

Iam ida Amans presta. J. De qua accipienda quæ in Codice Iustiniani leguntur. De Iudeis & cœlic. vbi feruntur Iudei quodam festiuitatis *fus solenni*, Amas ad quæna quondam recordationem incendere, & sancta crucis adfimationem pescem in contemptum Christiana fidem exercere, atque id facere deservitatem. Totidem præverbiis in Codice Theod. lib. xvi. tit. viii. Ex quibus videtis Iudeos Amansimini fui mortem annua membra repræsentare, & in Amans suspicimus cum eis ipsa combifilie : specie Amansem, re & mente Seruatum & nonlast crucem. Ideo meritisimè interdicti.

Nous etiam orbis.] In quo sane hoc mirum, crucis repertas fuisse plurimam in templis atque in sepulchris. De Indiâ Occiduâ loquor. Quâ origine aut fine: nescimus, nisi si iamtunc prouidus ille Deus extare voluit omen & signum dominatique illae crucis.

AP. CAP. XIII.

Edictum prohibitum manet. I] Atqui in Panegyricā oratione, fanēdīserita, que Theodosio dicta, mentio etiam crucis q̄a facilite & mānentis. Et post suā vocem, non illam in cruce tolli, non culto insūi, non discripi in frustā insūsi. Et fieri fanē potest ut apud gentiles, &

Christo aduteros, supplicium etiam manserit. sicut de Slavis in Helmoldi Chronico scriptum lib. 1. In illis diebus Slavi quendam Denam suffixerunt crux. In ignominiam scilicet divinæ crucis.

APPENDIX XV.

In hoc vice. I. Nummis horum pluribus expellimur censuram, atque item quibulfam verbiis. In hoc signo vicerit. Sicut Christiani libenter appellantur. Serm. De reg. utrum Christi ipsam Crucem, quam Imperatoris illius reflecterat aut vexillum, Iustificans Codicem iustitiae, punitum falso natus Christi hunc sit in silice inscripti. Quid, quod Gracchus intercep- sis legem Scabri accipitunt, xxxviii.1. Douar, arg. mundi. Fiere solle- tubusque signum Dei ex libro centum. Accipiunt inquam, & reddunt Crucem. Ut vestri ministris, fuisse signum Dei statuimus etiam apud Seg- uulam sicut Solis, fuisse indigena cypriani & famularis dei. Sed pie- tas, non error, Gracchus eò traxit. Monuit super interpretacutam Petrus Oranus, iuris & litterarum confutus, & germanam in du- domini mibi amicus.

Επειρούσεν δέ τάκτας περίφησεν. Καὶ οὐκ αὐτοῖς εξίτηται σε παλατίον
Socrates-επειρετα-ευετα, Ecl. Hist. lib. i. cap. 1. Ταῦτα πεποίησεν τὸ γραμμήν
καπτανός, καὶ μὲν τὸ παρόντα εἰς τὸ πάντα, ὡς μέχρι τοῦ τοπικού πατριαρχείου
διλέγεται: Ήταν οὐρανού βασιλεὺς, καὶ φύσις σύντονος τοπερνόμονος,
quid se nunc in regi εὔστατον. Ιδεν Κέδρους: τὰς επωνύμους
εὐετάς, καὶ τὸ μέρος τοῦ πάντα τοπερνόμονος εἴησαν αναρρέοντας για τιανά-
ντας εψητα. Νομονομαντική εἶναι, καὶ τοιαύτης εἶναι η οὐρανούς εύστατης
τὸ βέβαιον τὸ δόρυ πειρατεῖσθαι, οὐδὲ τοιαύτης οὐτε Κοτύπης, πειρατεῖσθαι
εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν εργαστήριον μεσοπόλεων, οὐδὲ τοιαύτης οὐτε τοιαύτης
εὐτρόπης γράμματα: Crux ad partem Borealem fortis habet, ut videt
eum Contraponit, αὐτοῦ διατάξις in extrema reundit pometū, ab ei et ipsa et fili-
eis confitebanis surat.

— germanum lexum in *autem Sizigabat labarum.*] Dixi ipsi velo
menum intextum : & poëta hic aperit. Tamen ex descriptione Eule-
bi, videbis & suprà velum saepè ex auro flatu : & exempla in nummis
veneris positura deinde illius tamen magis crebra. Ipsi Labar vox
qualis : veteri ut peregrina, certe nouissima, & sub Trajan aut illud
etiam nomen. Veterum Tertullianus qui hodie extant, non communi-
cat. Gregorius Nazianzenus dicit & fortè & orator, *aut kastellor* ^{on}
propositio, ut *zeta* *pauam* *correspondat* : *Labarum* *lexamen* *pauam* *et* *effe*,
& *Romanus* *lucifugare*. Igur a labore deriuuntur, ex proclunis, quia
ipsi Graeci *Ad aporum* scriberant. Sed nolli poëta nostra corripunt
Quomodo etiam pauam laboris, non al. à additione, vox a signifi-
cat nisi forte, qui vbi labariorum in arie, signum illud colet ferri.
Longinquum est, & perfecto extream vogen esse.

*Dua littera Christi nomen expriment. I Ital. & confipicue sunt
in Nummis. Ipsius etiam Chi solitarium, signabat Christum. In An-
thonenorum dictiori recenset Julianus, Misopogone: Td XI. φαντα,
διδούσι ιχνος την πεδιλην, αωδή το Καθηπα. & addit: ομοίως δὲ τοιούτην
αράξ*

ἀρχαὶ δούλων ἐγενεται τὰ γράμματα, οὐδὲν δέ οὐτε τὸ μὲν Χριστόν, τὸ δέ Κονσταντίνον. Καὶ, τοιμάντις, Καρρα νηβιλινα ποιητεῖν αντιτίθεται.
Νοι αυτοὶ διεκπέμπουσιν ινιτα ποιητικά εἴσι τιτταται. Οργισματικά καὶ τοῦτο
ιδεῖν quidem *Oriflum*, hoc *Constantinum*. Ita Iulianus, qui has ipsas
itteras ἐ^ταβασία ποτέντη conatus removere. Frustrā, & vicit nomen
quod aeternum yuit et vincet.

AD CAP. XVII.

Απόδιον μαρτυράται. Ιερεί, qui nos per illud usussemus. Atque ita πρωτότοκον την εὐηγέρδωσαν & venerabili, Imperator appellat nouellā quintā. Eaque carīa vētūm, in lapisdū sculpi, que in folo. Les extat in Codice Iustinianō & apud Paulium Diaconum, fr. Tiberius: *Circum Domini quā frontem nostram & pectora manū debemus, cum sed pectora concutam: Tale & Synodus habita in Trullo, can. xxi. i. Quādam autem est patimētus templa in re- mota, non eidam ex tectis. Fulit nam oīam ibi, clarum certūmque fym- bolum Christianū cultus. Nicetius Gregorius hib. ix. in descriptio- ne tempestatis quæ Conflantinopolis: *Μήτρα των μάτων πεπλατη- πολεων των τερας των νεών ιδεύσθησαν σε τηδικης αυτης ου- δαμενος την την πνιγματοσφαξ: Της επιτελε ουτε μετε στριψο- μετο περι φρεσκα, αμφερη νον οινετε υπεινη.**

E I N I S

APPROBATIO.

Hos 1. Lipſy^m, Academia Louaniensis Professoris
clarissimi, de Crucis supplicio confcriptos tres libros, una
cum Notis additis, testor nibil sacrae ac orthodoxae fidei
repugnans aut ab ea dissidentis continere, insuper &
varia eruditio referens ac probo dignissimos esse censeo.
Louani 12. Calendas Decembres 1592.

Hentricus Cuyckius D. Petri Louanij Decanus,
Academie Cancellarius, & Pontificius ac
Regius librorum Censor.

INDEX CAPITVM

LIBRI PRIMI.

- R**E C A T I V N C Y L A . M a -
t r i e s & o r d o o p e r i s . C a p . I .
P a g i n a 13 .
C r u c i s u m o n i p o l y s e m o n . H e c
n o s t r a G a b u l u s c i s u m d i l a , s t e n i n f e -
l i x l i g n a n & i n s a m e . S e d & C r u c i s n o n
i n l i g n o . C a p . I I . 14 .
N o m i n a p h a s e r e a d h o c s u p p l i c u m : F i -
g u r e , C o n g r e , C r u c i a , n e t C r u -
c i a r i u s , p r e a p p e n d o . C a p . I I I .
P a g i n a 14 .

*Gracorum verba ad Cremum & crucifixio-
nem Iesuphi & Ondis emendati,
item etiam explicati. Cap. IV. 16.
Ditio prima Crucis: & de specie
veritatis dictam, alijonc. Tertialis
per occasum corredita, atque ita
eadem cum Cetero exiliimata. Cap. V.
pag. 18.*

*Altera Simplicis Crucis species, Infor-
mata, Iesuphi, Plato, Plinius, illis-
trata. Cap. VI.*

In genere de Cruce Compactâ: tum de primâ eius specie, Decussatâ. & an hæc sit Andreae. Cap. V. 21.

Committit Crux quod nobis sit? exemplis testimoniis asserta, tum etiam vestigio nostra lingua. Cap. VIII. 23.

Affirmata Crux Iuniorum & scriptis maxime Patrum: ipsi alij per diuos, & imaginibus per nos etiam, explicati. Cap. IX. 24.

In quā Cruciā formā Christus mortem
tulerit videri in vītimā, argūmento ē
Pariibus & picturis. Roffus non bona
fides notat in verbū Pauli citandū sic
explicandū. Cap. x. 27.
Apud pleraque gentium Crucis ferè vī-
tatae. Apud Syros, Iudeos, Agrypias,
Persas, Astros. Grecos maxime Rom-

nos. Quando apud eos cuperis? An & apud Germanos? Cap. XI. 29.
Apud Romanos viles fuisti hoc supplicium,
& plurimum seruorum. Quia ob causas
magistrorum. Cap. XII. 29.

Digitized by srujanika@gmail.com

*Etiā liberi quidam in crucem dāti, sed
viliores aut nocentiores: ut Latrones,
Sicarii, Falsari, atque alibi & Fures.
Cap. XIII.*

Que causa falso apignata in Cruce Christi? videri Innovationem & Seditionem esse. Cap. XIII.

LIBRI SECUNDI

*Transitio ad Modum figendi premissum de
atrocitate huius supplicij, quod Sum-
mum & Extremum dicimus. Cap. I.*

Duplex figura Modus, Vulgaris & Rarus.
In illo Flagellatio ex more semper antece-
dit. Cap. 11. 26.

lagellorum & Virgarum disserim. Illa
magis vilis, & magis acerba esse. sedere
& talis asperata. Cap. III. 36.
solitus ad Columnam verberari, atque
per viam. De ipsa columnâ cui sacrum
corpus annexum. Cap. IIII. 38.

Crucem suam tulisse, aut locam, aut eius partem. Cap. v. 39.
Sedulius cum vexatione, Stimulis etiam alios. Cap. vi. 40.
ipso Fixione nudi in crucem dati: alternatim in intermissione.

*an in terra, an alteram de posita-
tam? id quæsumus, & utrumque firma-
tum.* Cap. VII. 41.
*latus signi solitos, interdum funibus ad-
stringi.* Cap. VIII. 42.

s quibus partibus clavi, & quo numero.
Cap. x.

Pag. 45.
e Tulo, quid is Latinus? quomodo asscri-
ptus aut pralatus. Cap. xi. 48.
est fixionem, quomodo mortui in Cruce?

Languore, aut fame. Vitalitas quorundam. Cap. XII. 49.
uosdam à volucribus, aut feris etiam vi-
nios laceratos. &c.

- tuis, interdum & lanceis interfector.
 Cap. XIII. pag. 50.
 Crucifragium à Cruce remotum. Quid
 fuerit, in quo recipimus, & quomodo
 Cap. XIV. 51.
 Corrumpti in Cruce passi sunt, & ne se
 polvere. Cap. XV. 52.
 Cujusdam & miles ad Crucem, ne quis de
 traheret. Cap. XVI. 53.
- LIBRI TERTII**
- Transiit ad Rarum figendii Modum. Far
 ca diuina, & l'oc de Ignominia dicunt.
 Cap. I. pag. 54.
 De Furec' Panali, & cefo' sub e' ad mor
 tem. Cap. I. 55.
 Ligato ad Furec' in Crucem solere vole
 r. Furec' & patibulum videri edem,
 aut head longe disti. Cap. III. 56.
 Quae forma furec' fuerit, oblique tra ditum
 in veterum scriptis. Cap. III. 58.
 Ex his tres sententiae erunt, & fugula ex
 pliata. Tertiam eti' d'avorat' pro rite
 r. Cap. V. 59.
 Ratio suspendendi per singulas illas formas
 exposta, atque etiam oculis proposta.
 Cap. VI. 61.
- De nouâ Furec' a que nostrum Patinolum
 Tribonianum subtilius p'sum in Lo
 gium libro. Cap. V. 62.
 De Karo modo in Schola, & primis de
 Inseris superesse. Cap. VIII. 64.
 De obliqua superesse, de varicante, &
 inter arboris fistulae. Cap. IX. 66.
 De Modo qui Furec' diversum p' r'cum de his
 qui in Cruce interficiuntur. Cap. X. 66.
 De bu' beffis in Cruce est. II. Cap. XI.
 pag. 67.
 De mortuorum in Cruce superesse. Cap.
 XII. pag. 68.
 E quo ligno Crux fuerit? Item ea Monte
 plorans defixam, i'zam s'pe acinus
 calum. Cap. XIII. 69.
 Crux fistula, atque etiam Crux & hum
 osa fortis. Quando id fallam, quasitum.
 Cap. XIII. 71.
 Honores quos Conclavis nuptiis Crux habebit
 iust. Signis ex Crux vel imposta, zea
 iusta. Cap. XIV. 72.
 Crux in militum armis: in imperatorum
 capite ex manibus, & prefigi. Cap.
 XVI. pag. 74.
 Landarium uenda Crucis. Cap. XVII. 1.
 pag. 78.

PRIVI.

PRIVILEGIUM CÆSAREVM.

RUDOLPHVS SECUNDVS divina fauente clementia electus Ro
 manorum Imperator semper Augustus, ac Germanicx, Hungaria,
 Bohemix, Dalmatia, Croatia, Sclavonia, Rcx, Archidux Austriae, Duke
 Burgundie, Sturie, Carinthie, Campanie & Wittenberge, &c. Comes
 Tirolis, &c. Nobis & Sacri Imperii fidelis dilecto IVSTO LIPSTRO gra
 tianus nostram Cesaream. Postquam inter alia, que De' vs immortalis ho
 minibus liberaliter manu dedit dona, illustria imprimit illa & quasi diuina
 sunt, que in litteris liberalibusque disciplinis confidunt, quibus felicer
 homines non tantum ab animalibus ceteris rationis expertibus, sed à rudi
 etiam & imperito hominum vulgo ita distinguuntur, ut tanquam Nij
 quidam profundi in rebus videantur: rem fane praecalarant, seque dignam illi praefant, qui diligenter iis ipsis in literis ac disciplinis operam
 ponunt; præclarissimam vero & Reipub. vitellissimam, qui eas ita excolunt,
 ut aliorum menti docendo, scribendo lumina præferant, eosque ex igno
 ranzia tenebris quasi manu educant. Quos excitare, quibus amare atque
 animare ad dignitatis molitus manus, ad quod Divino vocati beneficio,
 concepsuerunt lumen, imprimit perire exstinximus. Cum itaque ab iis,
 quorum nobis praedita filios, quique indicare de Literis possint, accepterimus,
 insignes & animi ingeniose qui tui doctes tibi à natura infiniti, primis
 temporibus statis tuq' ita literarum ac disciplinarum studiis excolluitur at
 que exornat, vel omnibus inuenientibus adhuc annis praeclaris florentibus, mi
 nimorum vulgaris cruditionis specimina præbueris, dum obscura in antiquis
 scriptoribus loca, quae tandem canquam lustra erant, illufrafi, quae
 in insitum temporum depaupera & corrupta fuerunt, restituiti, dum
 vetuia Latina antiquitas ruderia in nouam subinde struaturam angula
 ri artificio eleganter conuertiad exquisitam adeò & ratam doctrinam,
 qua magna de te apud doctos quoque viros opinione excitari, per
 uenisse, eamque variis ab te libris acri & gravi cum iudicio scriptis atque
 in lucem editis offendisse, & in eo quod feliciter tractes scriptioris
 genere paucos tibi parcs hodie reperire fit: iam vero matura te zetate vi
 rum, viro magis magis digna, & viro doctis grata Reipub. vitella fici
 bere, quæz' à primis illis Romanis olim auctoribus scripta fuerint, à men
 dis purgare & lectionibus quoque ex Masaram horitis, in quibus aliud
 verteris, flores colligere, concinnare, quibus Lectores minifice recres, &
 eorum pedes ad prudentiam, probatatemque informes: haudquaque
 prætermittere volumus, quin Reipub ad quam hæc ab te ornamenta
 conferuntur, casfa, Cæsarico te nostro elogio decorandum, & quamus
 per te fatis ipse animatus sis, animadum magis patriciu, nostro defen
 deniam pro benigna nostra in tuis peremus voluntate. Quoniam ve
 ro lucubrationibus atque openibus suis in lucem edendis, pecularium &
 eligere velle Typographum, acceptimus, Diplomatico hoc nostro priuile
 giou' & Typographum tuum aduersus quorumcumque fraudem, qui
 luci causa, quod fieri solet, eadem excudere aut typis imitari forte velint,
 munitos cupimus. Quamobrem pro autoritate nostra Cæsare a decerni
 mus, statuimus, vetamusque, ne quis Typographorum, Bibliopolium,
 N. 2 aut

aut aliorum, qui librariam negotiationem exercent, eos libros, quos tu editurus, quoquaque modo, charadere, aut forma, sive integras, sive aliquam eorum partem typis imitari, edere, excudere, & vendundare intra Sacri Romani Imperii, Regnorumq. ad Dominiorum nostrorum haeditariorum fines triginta annis proximis a primo editionis die computandis, absque tuo tuerumve heredum consensu audeat. Hac autem lego addita, ut tria ut minimum cinquaque libri exemplaria, quemadmodum moris est, ad Imperiale nostram Canceliarium mittatur. Si quis vero editum hoc nostrum transfigredi, violare, aut contemnere deprehensus fuerit, eum non solus cuiusmodi libris, tibi, heredibusque tuis, auxilio Magistratus, vbi cunq. reperi fuerint, vendicandis, priuari, sed triginta etiam Marcharum aut puri mulda, cuius femoris quidem Fisci nostri Procuratori, fraudis virulentia & tinguil nostraris & etiam Romani Imperii subditis & fidelibus dilectis, tam Ecclesiasticis quam Politicis, cuiuscumque statutis, gradus aut ordinis extiterint, preferunt vero ius, qui in Magistratu constituti, veluti vel super fuorum suorum loco aut nomine, ius dicunt, iustitiam exerceat, ne quemquam hoc Privilegium nostrum impune violare, spernere aut negligere patiantur. Sed si quos contumaces compererint, constituta nobis mulda, eos puniri & quibuscumque modis coerceri curent, ni & ppter grauissimam nostram in le concretare indignationem velint. Id quod hoc Diplomatica, manu nostra subscriptio, & Cesarei nostri sigilli impressione munito, confirmamus. Datum in arce nostra Regia Praga, die prima mensis Augusti. Anno Domini Millefime, Quingentefimo, Nonagesimo secundo. Regnorum nostrorum Romanorum decimo septimo, Hungarici vigesimo, & Bohemici tiderem decimo septuaginta.

RUDOLPHVS.

Jacobus Curtius à Senftenaw.

Ad mandatum sacra Cesarea 2nd propria.

Io. Barutius.

Additum sigillum Cef. Mth in certa rubra.

Sabina.

SVMMA PRIVILEGII REGI.

PHILIPPVS De gratia Hispaniarum, &c. Rex Catholicus, diplomate suo sanxit, ne quis, Iusti Lipsij Historiarum in alma Vniuersitate Louaniensi Professoris, & item Historiographi sui libros quoquaque, a Censoribus legitimis approbatos prater ipsius, heredumve eius, voluntatem, intra triginta annos à prima singulorum librorum editione computandos imprimat, aut alibi terrarum impressos, in has inferiores Germaniae ditiones importet, venaleve habeat. Qui fecerit, prater librorum confisacionem triginta marcharum aut puri illatione mulctabitur. Vt latius patet in litteris, datis Bruxellæ xiv. Feb. M. D. XCVII.

MAYTEZOMMENICUS CIVIA

Signat.

VERREYCKEN.

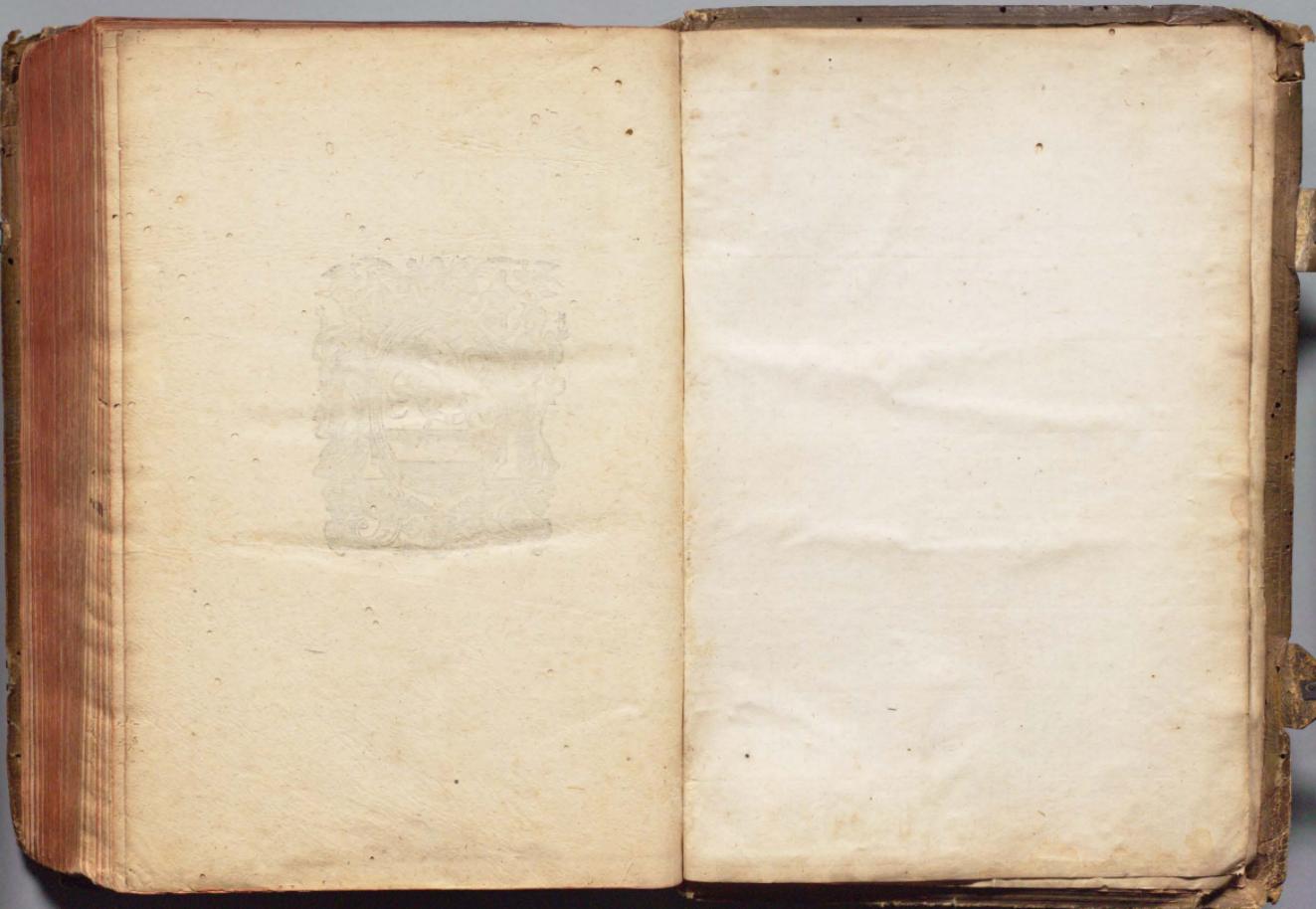
Verreycken.

Tibi JOANNES MORETE, pro amicitia que mili cum Plantino (heu, quondam meo) & Plantinianis est ac fuit, tibi, inquam, permitto, ut hos libros de CRUCE & in eos NOTAS, typis tuis excludas ac duvelges. Ne quis alibi alias prater te, cuglo sine iubeo, ex lege, quam magnus Caesar & Rex meus dixerint.

Iustus Lipsius.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
APVD IOANNEM MORETVM.
M. D. XCIX.

名古屋大学附属図書館所蔵 水田文庫 41497370
Nagoya University Library, Mizuta Library, 41497370

The correspondence of Lefèvre is "an invaluable source of information about the 16th century," says Emile Arnaud in his *Life of Justus Lefèvre* (Paris, 1920).

名古屋大学附属図書館所蔵 水田文庫 41497370
Nagoya University Library, Mizuta Library, 41497370